

Да 85-годдзя БДТУ

Адраджэнне Вера Еднасць

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ АЛЬМАНАХ

Выпуск 8

**Мінск БДТУ
2015**

Аўтар ідэі, складальнік,
кіраўнік праекта, адказная за выпуск
Н. Я. САВІЦКАЯ

Рэдакцыйная рада:

Старшыня: В. А. Кузьміч, дацэнт кафедры беларускай мовы

Члены рады: В. М. Гусева, выкладчык
Т. У. Жукоўская, выкладчык
Т. А. Казлякова, ст. выкладчык

Літаратурна-мастацкі альманах “AVE-8” – гэта зборнік твораў розных аўтараў, у якім змешчаны вершы на беларускай, рускай і замежных мовах, пераклады, пражайныя творы, фатаграфіі і хроніка найбольш значных падзей, звязаных з дзейнасцю літаратурнага клуба “Ветліца”, заснаванага пры кафедры беларускай філалогіі ў 1997 годзе. У зборніку надрукаваны творы 45 аўтараў. У іх ліку ў намінацыях: паэзія – 19, студэнцкі фальклор – 1, паэзія – пераклад – 3, “Акавіта” – 4 аўтары вершаў і 2 аўтары музыкі, паэзія – проза – 5, проза – 3, проза – пераклад – 3, крытыка і літаратуразнаўства – 1, хроніка – 4.

У гэтым выпуску надрукаваны творы, прэзентаваныя аўтарамі ў 2011–2014 гадах.

ЗМЕСТ

АД СКЛАДАЛЬНІКА 8

ПАЭЗІЯ 11

Артур АБРАЖЭЙ

«А может, это просто жизнь ...». «И хоть стояла ты спиной ...».

Вершы 11

Вольга АДАМОВІЧ

Хачу абдымаць людзей. **Верш** 11

Аляксандр АСТАПЧЫК

Волшебное озеро. Зачем? Вставайте ветра. Шёл студент по мостовой.

Эгоизм. “Что молчишь и угрюмо моргаешь?..» «Волочусь наугад...».

«Спой мне песню, лазурное море...». «Я сегодня поймал тебя взглядом...».

Рассвету... Станциям... «Голубые обои на старой стене...».

«Размытый вечер скудной тишиной...». **Вершы** 12

Дар’я БАБРОВІЧ

«Живи! Просто так, без раздумий...». «Когда фашисты наступали...».

«Она нам душу излагает...». «Я знаю, ты ждёшь...». «А я люблю...».

«Говорят, что у всего есть свои рамки...». «Зачем на земле писатели?..».

«Минск - пассажирск» – электричка домой...». «Ночь тревожит мою

душу...». «Любить – что значит это слово?..». «Я помню домик у холма...».

«Родная мова, прыгожая мова...». «Я в этом мире, как дикая птица...».

«Я хочу прикоснуться рукою...». «О, боль и неопределённость...».

«Я з гонарам магу сказаць...». **Вершы** 19

Вікторыя БАДУРА

«Не видется так долго, не дышать...». «Пока мы свободны – мы жи-

вы...». «И вот так почему-то всегда...». «В тебе небо дышит рассвета-

ми...». «Разъехались, расстались, не пропала...». «Я ждала тебя вече-

ром...». «О таких, как ты, говорят напившись...». «Говорите сегодня со

мною...». «Скажи мне, что я полная бездарность...». «Когда орут вокруг

сирены...». «Разбавляя духи никотином и кофе...». «Чувства! не

прикасайтесь к щекам...». «Если в раю есть телефоны...». **Вершы ..** 24

Ганна БУБЛІК (КІМ)

Мы прокляты. Мириан. Олимп. Ночь. Я прощаю вас... Бессилие.

Полулунье. Многоуровневые сны. В ночном парке. Полулунье 4.

Вершы 28

Ірэна ВАБІШЧЭВІЧ

Роднай Луніначчыне. “Вы слухалі мяне...” Этот день погашенных

свечей. Спасибо. “Лежат на беспорядочном столе...”. Году кнігі

прывсячаецца. **Вершы** 32

Аксана ГАРАВЕНКА

“Стало как-то холодно и темно...”. “Мы благодарны лишь немного ...”.

“Как будто что-то не сбылось...”. “Дверь открыв наполовину ...” .

“Как странно сучья изогнулись...”. “Зелёный лист на жёлтом

Анастасія MEMEX

“Беларусь мая светлая, чыстая!...”. Еўфрасіння! “Вецер калыша траву на кургане...”. “Зоркі бліскучыя неба ўсыпалі ...”

Голос детства. “Два месяца пройдёт...». *Вершы*104

Таццяна МЯНЯЙЛАВА

“У пакойчыку пад дахам ...”. “Бываюць дні, калі няма куды сябе падзець...”. “Маеш рацыю, што столькі дзён маўчыш...”.

“Пасля доўгай разлукі...”. “Верасень будзе так хутка ў мінулым...”.

“Вось, сорок першая вясна...” *Вершы*106

Аляксандр Холадаў

“Можна примусіть стреляць на вайне ...”. “Нябачным дротам ліхтары звязалі...”. “Всегда было время...”. “Ни одной, на память, – в голову ...”. “Тех стихов всех и не счесть ...”. «Как и в начал начале...».

«Лістоў ужо не дасылаю...». Таполі. «Няважна, куды, галоўнае –

з кім і навошта...». «Ці нехта, ці нешта...». «Маїм навальніцам

не сціхнуць ніколі...». «Время всё принимает...». Liege 1898.

«Забота тяжелее и честней...». «Тёмных глаз отчуждённость...».

«Утром в твой кабинет нет дороги осенней листве...». «Як вайна – невялічка пераможная...». «Как свинец между плит старой

паперти сжат...». «Ты малявала: за вокнами...». **Вершы**108

СПУДЗНАЉКИ ОБЈАВЉОП..... 114

Прадстаўляе Вячаслаў Станіслававіч Грыгарэвіч

Лучший сборник частушек114

Сочный выпуск 2010 года кафедры ФХТМ116

Календарь дизайнеров117

ПАЗИЯ-ПЕРАКЛАД 120

Джумабаев ОРАЗ

Перевод с белорусского стихотворения Геннадия Буравкина120

Вако ЖЮНИОР

“Une femme est comme une peinture sur toile ...”. *Bepui*121

Галина ОБОЛОНИНА (Пераклад з французской)

«О, женщина, картина на холсте...». *Верш*122

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ ВЫКЛАДЧИКАЎ

І СУПРАЦОЎНІКАЎ БДЛІВУ “АКАВІПІА” 123

ДА 20-ГОДДЗЯ “АКАВІТЫ”

Калектыў творцаў	123
------------------------	-----

Створана ў “Акавіце”124

Гімн БДТУ. *Словы* М.Наскаўца. *Музыка* А.Ляха124

Присвяченне “Акавіце” *Словы* Р.Міксюк. *Музыка* А.Ляха126

Жытніца. *Словы* Ул.Куліковіча. *Музыка* А.Ляха127

Вольга ДЗЕРКАЧОВА (пераклад з украінскай Вольгі Коваль) Broken angel. Павідла з яблык. <i>Апавяданні</i> Учора. <i>Эсэ</i>	219
ЛІТАРАТУРНАЯ КРЫПТЫКА	223
Ксенія ТАРАСЕВІЧ Класіка рускай паэзіі па-беларуску: перакладніцкая дзейнасць Рыгора Барадуліна	223
ХРОНІКА	226
Рэспубліканскі конкурс “Аўтограф” (сакавік – май 2014 г.)	226
Сумеснае прафарыентацыйнае выступленне ў горадзе Ашмяны	227
Удзел у выставах	227
Рэпартаж з прэзентацыі літаратурна-мастацкага альманаха AVE-7	229
Прэзентацыя сядьмого выпуска літаратурна-художественнага альманаха «AVE»	232
Удзел у вечарыне для замежных навучэнцаў «Рождественские встречи»	233
Літаратурная гасцёўня:	
Генадзь ШАРЫ	235
Фёдар БАРАВЫ	236
Радзім ГАРЭЦКІ	237
Аксана ГАРАВЕНКА	238
Круглы стол, прысвечаны Дню Маці	240
Удзел у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях БДТУ 2014 года	241
Удзел у конкурсах	242
ПАСЛЯСЛОЎЕ	243

АД СКЛАДАЛЬНІКА

Добры дзень, шаноўныя чытачы! Аўтары і выдаўцы рады вітаць Вас новымі творамі. Спадзяёмся, што восьмы выпуск альманаха “AVE” зацікавіць Вас не толькі сваёй разнастайнай тэматыкай, але і адметнасцю аўтарскага бачання свету, багаццем колераў, адценняў, нюансаў.

Мастацкая літаратура – крыніца эстэтычнай асалоды, магутны сродак выхавання і адзін з самых інтымных відаў мастацтва. Чалавек чытае кнігу часцей за ўсё на адзіноце, калі побач з ім нікога няма: толькі ён і кніга. Кніга будзіць думкі і пачуцці. Застаўшыся сам-насам з кнігаю, хочацца пра многае падумаць, зразумець і сябе, і іншых людзей, асэнсаваць тое, што рабілася вякамі і што зараз робіцца вакол яго. І тут кніга – найлепшы сябар, памочнік і дарадца. Многія гэта адчуваюць інтуітыўна, таму імкнучца шмат чытаць, а калі пішуць самі, то жадаюць убачыць свае творы надрукаванымі, хочуць паказаць сваё бачанне свету, свае перажыванні, свае гісторыі і прыгоды, свае мары і фантазіі...

Як і ў папярэдніх выпусках, мэта выдання – рознабакова паказаць наш час і нас, такіх розных у гэтым часе і ў той жа час аб'яднаных гэтым часам і месцам пад сонцам – нашым універсітэтам.

Творы, змешчаныя ў восьмым выпуску “AVE”, – гэта як быццам фотаздымак нашага часу, які застаецца нязменным, а зменлівы час і мы ў ім крочым імкліва наперад у новую цікавую будучыню, якая для кожнага будзе адметнай і непаўторнай, нягледзячы на агульныя ў многім працэсы і ўмовы жыцця. Тое, што было, змяніцца, пачнецца новы адлік часу, а напісанае застаецца.

2014 год – сямнаццаты год дзейнасці літаратурнага клуба “Ветліца”. Гэта восьмае выданне альманаха як бы падсумоўвае вынікі сямнаццацігадовай працы, хоць у зборніку змешчаны творы, у асноўным, прэзентаваныя ў клубе за апошнія два гады.

Сталыя аўтары супрацоўнічаюць з клубам сямнаццаць гадоў – гэта Міхаіл Наскавец, Сяргей Каяновіч. Але больш за ўсё дэбютантаў – гэта студэнты 1–5 курсаў, ёсць аспіранты, выкладчыкі, замежныя навучэнцы, дзеці і ўнукі нашых супрацоўнікаў. Усіх іх аб'яднала любоў да прыгожага слова, жаданне пчыра выказаць свае думкі і пачуцці і падзяліцца імі з людзьмі.

Тэматыка твораў вельмі разнастайная: гэта тэмы духоўнасці, маральнасці, любові да роднай зямлі і мовы, да маці, многія вызначаюцца высокім эстэтызмам. Безумоўна, тэма кахання – светлага і лірычнага, узаемнага і без узаемнасці, з радаснымі хвілінамі шчасця і адчаем, пакутаю, болей – пераважае ў юных аўтараў. Ёсць творы, прысвечаныя падзеям Вялікай Айчыннай вайны, родным мясцінам – гарадам і вёскам, дзяцінству, святам, касмічным тэмам і зоркам, анёлам і Богу, пошукам свайго шляху ў гэтым супярэчлівым і, часам, жорсткім свеце. Што больш за ўсё кранае, пра тое і складаюцца радкі вершаваных і праязічных твораў. Некаторыя паэтычныя радкі вызначаюцца яркімі выразамі, думкамі, афарыстычнасцю. Вось некаторыя з іх. “Шчасце ірвецца з грудзей. / Стрымаць для сябе – разарвецца” (Вольга Адамовіч);

“Уверен я, на все «зачем» найдётся точное «затем», “Денег нет, а чудо есть!”, “Чётко гни свою линию, строго! / И не думай обратно свернуть!”, “В нарисованном мире покоя / Нарисую себя навсегда...”, “Беззаботная радость играла / В тёмно-русых её волосах”, “И дышитесь легче, и легче душою, / И мысли

струятся в свободный полёт, / Туда, где ромашки цветут над рекою, / Где мать у окошка с надеждою ждёт”, “Горит рябины рдеющая прядь, / Налиты вечером густые переливы” (*Аляксандр Астапчык*);

“Живи! Просто так, без раздумий... / Живи! Просто так, пусть даже всё сложно / Ты руки не смей опускать”, “Она нам жизнь всю посвящает / И боль всю на себя берёт”, “Ведь любящее сердце всё должно прощать”, “Все говорят люблю, но смысла не понять...”, “... знала, что в любые холода, / Она согреет лаской материнской”, “Родная мова.../Шлях пракладзеш уначы, / Каб беларус адшукаў беларуса.../ ...ты складнік культуры народнай, / У табе ўсе яе карані” (*Дар’я Бабровіч*);

“...пока мы свободны – мы живы...”, “просто люди не верят в любовь, / а любовь не верит в людей”, “Я тут молча сижу и курю, / разрушая себя изнутри”, “Говорите сегодня со мною. / Говорите со мной. Говорите”, “Я домой! / , Зализывать раны”, “Холодает опять на улице, но ещё больше – внутри” (*Вікторыя Бадура*);

“По вечной спирали вальсирует время, / Ему мы продали остатки души, / В надежде купить хоть щепотку прощенья / И клочок полотна из лучей темноты”, “Слепая вера в чудеса – / Нет ничего страшней на свете”, “Мы создаём свой мир мечты, /И свято верим в силу мысли”, “А нежной преданности нить / Имеет свойство быстро рваться”, “И каждый метит в короли – / Плебей на власть так сильно падок!”, “И сам себе ты друг, и брат, и враг...”, “И только небо бесконечно”, “Безумный смело смотрит вдаль”, “Нелепицу и фарс рассеет звон /Разбившихся часов о твердь сомненья”, “Твой новый мир – подуровень былого” (*Ганна Бублик-Кім*);

“Не откладывай никогда на потом. / Помни: сегодня самый главный день”, “пусть мы вместе с тобою года, / твои губы, как прежде, медовые... / пусть дурманит весна нас всегда!” “Пісьменнікі будуць яшчэ доўга пісаць, / каб чалавекам быў ты ... чалавекам”, “... доброе слова першае...” (*Ірэна Вабішчэвіч*);

“Дверь открыв наполовину, / Вижу дверь за ней опять, / Лишь один порог покину / На другой порог ступать”, “Когда себя понять не сможешь – / Ни с кем усилия не сложишь, / И будешь грудой запчастей – / Детальями для всех людей”, “Улыбнись! Чтоб улыбнуться / Я могла как в отраженье”, “Если жизнь – твой бег по кругу, / Ты вернись к себе как к другу” (*Аксана Гаравенка*);

“Я был порою инструмент / В руках царей и грязной черни. / Но не сыграть им свой концерт, / не приручить меня быть верным”, “Встану вновь, / С колен я поднимусь, / Сражаясь за судьбу!”, “Время песком сквозь пальцы...”, “Сильных ломает воля, – Слабых – куёт”, “Боги...Всё отдам я за любовь”, “Вышей боль до дна – / Прости всех тех, / кто клял тебя”, “Рано или поздно / Сменит грех любовь / И в мире всё повторится вновь...”, “Там, где власть, правды нет” (*Міхаіл Дзядзенка*);

“А шрамы от слов не рубцуются так, / Как даже военные раны Чечни”, “С тобою даже дышим мы напополам” (*Юлія Кірылава*); “

Качнулось время и она, как это водится, / исчезла” (*Аляксандр Кансараў*);

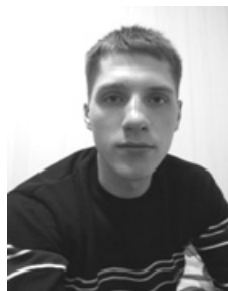
“«Мы любим вас!» – скажите мамам, папам. / Порой и это может подбодрить,” “Пока живём мы, в край родимый /Не пустим ужасы войны”, “Душа – это то, за что надо бороться”, “Люблю, но признаться не смею” (*Анастасія Кузьмічова*);

“На цьмяна-злосным сатанінскім піры / Прыдуманая людзям пастка страшная...”, “Няўмольны час ланцуг той аб’яднае”, “Забыць паэзію кахання – / Як быццам знішчыць сонца ззянне”, “Каханне ў свеце бачнае паўсюль; /

ПАЭЗІЯ

Артур АБРАЖЭЙ

Родился 21 июля 1994 года в деревне Высокая Лица под Минском (или как её называют местные жители "Панская Земля"). Учился в сельской школе хорошо. Был лидером среди одноклассников и друзей. В 2011 году поступил в БГТУ на факультет ХТиТ. Специальность - механик. Увлекаюсь музыкой, интересуюсь авто- и мототехникой, так же люблю спокойно подумать о жизни.

А может, это просто жизнь
Даёт мне написать стихами?
Что б показать, как нужно жить,
Хотя бы только лишь мечтами.

А может быть, это любовь?
Та, что с одного лишь взгляда.
Я так хочу увидеть вновь
Твоих прекрасных глаз награду.

И хоть стояла ты спиной,
По телефону отвечала,
Ты лишь сказала только: "Ой,
Тебя увидеть я не ожидала".

И тот прощальный поцелуй,
И тот прекрасный нежный взгляд...
Я не могу тебя забыть,
Как будто ты впустила яд!

Вольга АДЯМОВІЧ

Нарадзілася ў 1989 годзе ў вёсцы Параф'янава Докшыцкага раёна на Віцебшчыне. Скончыла ў 2007 годзе Параф'янаўскую сярэднюю школу з залатым медалём і паступіла ў Беларускае дзяржаўнае тэхналагічнае ўніверсітэт. Выпускніца факультэта выдавецкай справы і паліграфіі (2013). Першыя вершы пачала пісаць у 9 класе. Творы друкаваліся ў раённай газеце «Родныя вытокі», у часопісах «Дыялог», «Репетитор». З 2007 года з'яўляецца членам літаратурнага клуба «Ветліца» ў БДТУ. Друкавалася ва ўніверсітэцкім альманаху «AVE» (выпускі 5-7).

Удзельніца шматлікіх ўніверсітэцкіх вечарын і каницэртаў.

Удзельніца Рэспубліканскага конкурса “Аўтограф”. Атрымала Дыплом II ступені ў намінацыі “Паэзія”.

Нарадзіўся ў 1992 годзе ў вёсцы Крапіўніца Свіслацкага раёна Гродзенскай вобласці, з 2002 года жыве ў мястэчку Поразава Свіслацкага раёна. У 2009 годзе закончыў Поразаўскую сярэднюю школу і паступіў у БДТУ на факультэт тэхналогій арганічных рэчываў. Студэнт 5 курса, актыўны ўдзельнік літаратурнага клуба.

Ничто не тревожит пустынные воды,
Забыты навеки глухие места,
И тянутся дни, словно тянутся годы,
И слышится в кронах ветров суета.

Рождённое в сумраке грозного леса,
Оно испускало торжественный свет.
Живительной каплей ничтожного веса,
Питало сухую безжизненность лет.

Быть может, в награду за рвение к жизни.
Быть может, из жалости день ото дня
Мятежное солнце в дремучей пустыне
Роняло лучистые копыа огня.

Минутная щедрость рождала надежду,
Пророчила новую будущность дня.
Минутная радость восторженно, нежно,
Пронизывала воду до самого дна.

И счастьем озёрному не было края,
И не было грусти в его синеве.
Встречая рассвет и закат провожая,
Огромное сердце бурлило в воде.

Ходили легенды, что буря разыгралась,
Под ветряным вихрем вскружилась земля.
И смерчем озёрные воды поднялись.
И к морю стихия его унесла...

Среди бесконечной синеющей дали,
Где солнце ласкает лазурный причал.
Кто видел прибрежные мели, тот знает:
Вот озеро то, что в легендах встречал...

Зачем?

Зачем на улице зима?
Затем, что скоро у нас весна.
Зачем печальные дожди?
Затем, что солнца завтра жди.
Зачем ночная тишина
Накрыла сонные дома,
И тусклый лунный свет
Торшерным ливнем льёт рассвет?
Затем, что где-то в глубине,
В полунакрытом полусне,
Пыхтит туманом сентябрь
Волшебный свет рожденья дня.
Зачем идёт за годом год?
Зачем река всегда плывёт?
Зачем рассыпаны вдали,
На пресном небе корабли?

Уверен я, на все «зачем»
Найдётся точное «затем»!

Вставайте ветра

Вставайте ветра
над пущанскою тишью!
Устал я от вечной
безмолвной зимы.

Вставайте, промчитесь
заснеженной высью,
Взбодрите унынья
дремучего сны!

23.02.2013

Шёл студент по мостовой

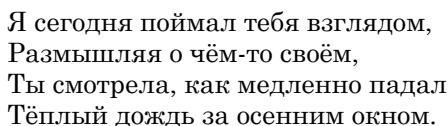
Шёл студент по мостовой,
И струилась солнца цветъ.
Всем кивает головой,
Денег нет, а чудо есть!

24.02.13

Эгоизм

Разбросала дождями размякшие,
Отсыревшие груды-дома.
А в окошках букеты увядшие,
И в полях пустотой седи́на.

29.02.2013

Незнакомкой в сиреновом платье
В тот момент ты была для меня,
Как внезапно наступившее счастье,
Словно гром, среди ясного дня.

Ты сидела и тихо дрожала,
Чашку кофе руками обняв.
Беззаботная радость играла
В тёмно-русых твоих волосах.

С чашки глаз ты никак не сводила.
Хоть бы раз повернулась ко мне.
Улыбалась загадочно-мило
И писала на мокром окне.

А затем, не успел оглянуться,
Растворившись в дневной суете,
Ты оставила чашку и блюдо
И сиреневый сон в голове.

Убедившись, что всё это снилось,
Я, опомнившись, вышел под дождь.
И осенняя сказка разбилась,
Оставляя лишь мелкую дрожь.

А в кафе, где застало ненастье,
В запотевшем обрывке окна,
Незнакомка в сиреновом платье
Написала, что видит меня...

В рассветном тумане встаёт не спеша
Большими шагами громадное солнце.
И сонная речка, прохладой дыша,
Навстречу рассвету долиною вьётся.

Дурманом ромашковым полнится воздух.
На травах красуются капли росы.
В светлеющем небе угасшие звёзды
Беспечно теряют былые черты.

И дышится легче, и легче душою,
И мысли струятся в свободный полёт.
Туда, где ромашки цветут над рекою,
Где мать у окошка с надеждою ждёт...

Стучит вагон в крошечной тьме,
В вагоне спит народ.
И каждый сам себе в уме
Событий грезит ход.

Один до станции «мечта»
Билетик заказал.
Другой – до станции «семья»,
А третий просто спал.

Не грезил ровно ничего
В размеренном пути.
Забавным было для него
Чеканить сон в ночи.

Не глуп он был и не смешон,
Каким его сочли.
А просто ждал такой перрон,
Куда б хотел сойти...

Голубые обои на старой стене,
На изношенной полке тетради.
Полуржавые гвозди в скрипучем столе,
И на окнах усталые пряди...

Полусонные путники делят приют
В захудалом, унылом жилище.
В безысходном порыве то нервно поют,
То расходуют скудную пищу.

На изъеденном сотнями тысяч шагов
Окровавлено-красном полу
Нацарапаны раны ушедших годов,
Что пронзали на миг тишину.

Пролетают размеренно серые дни,
А за ними бессмертная смерть.
Обреченно застывшие взгляды судьбы...
Искалеченных окон не счесть.

Понемногу бросает в холодную дрожь.
Под Чернобылем, где-то вдали,
Полусонные путники: ветер и дождь,
Свой последний приют обрели...

Размытый вечер скудной тишиной.
Томится в небе марево заката.
Расшиты бережной, шелковой бахромой
Клонятся ивы в сумерках куда-то.

Пылит дорога белою каймой,
Туманом скованы усталые движенья.
И дышит лёгкостью безмерно-золотой
Лесная чаща в омуте забвенья.

Горит рябины рдеющая прядь,
Налиты вечером густые переливы.
И вот я вспомнил время, что опять
Нарушило привычные мотивы.

То было время юности моей,
Уже забытое, но всё ещё родное.
Что может сердцу быть дороже и милей
В закате дня, горящего раздолья!

17.04.13

Дар'я БАБРОВІЧ

Нарадзілася 17 снежня 1995 года ў вёсцы Засоўе на Лагойшчыне. Скончыла Засоўеўскі ВПК д/с-СШ. З'яўляецца студэнткай 1 курса лесагаспадарчага факультэта.

Першыя вершы быў напісаны ад вялікага смутку па сваёй настаўніцы беларускай мовы, якая памерла вельмі маладой. Потым яна напісала вершы для маці, які быў апублікаваны ў раённай газеце «Родны край».

Любіць спяваць песні, у большасці народныя. Малюе і захапляецца сучаснай музыкай. Марыць напісаць прозу, якая застанецца ў памяці чалавецтва назаўсёды.

Живи! Просто так, без раздумий.
Всем радость дари и родных береги.
Живи! Без забот и печалей.
И счастье своё другим подари.
Живи! Позабудь о проблемах.
В одну ногу с судьбою иди.
Живи! Даже когда постиг тебя крах.
Ты улыбайся, но не уходи.
Живи! Просто так, пусть даже всё сложно.
Ты руки не смей опускать.
Живи! И для себя, и родным это нужно.
Не вправе ты жизнь свою забирать!

Когда фашисты наступали,
Все наши прадеды боясь
За своих близких, в бой пускались,
О будущем страны молясь.
Когда на поле грохотали мины:
Один, два, три... Солдат упал!
И, не жалея своей силы,
Он шёл... "За Родину!" – кричал.
Когда фашисты пленных брали,
То наши деды всё равно
Сквозь слёзы, боль и страх – молчали,
Ведь ваше мужество сильно.
И вот сейчас мы – ваши дети, внуки
"Спасибо!" – с поклоном низким говорим.
Хотим, чтоб вы забыли свои муки,
А мы с поклоном низким вас благодарим!

Она нам душу изливает
В придачу сердце отдаёт,
Она нам жизнь всю посвящает
И боль всю на себя берёт.

Мы люди немного странные:
Всю правду передать спешим,
А также немного печальные,
Всё пишем о том, что хотим.
Нам жизнь подставляет подножки.
Не все понимают стихи.
И мы, словно чайные ложки,
Малы, но для общества также важны.

«Минск - пассажирск» — электричка домой.
Ты прощай, Городище, мы вернёмся весной.
Как печально бывает в тот неловкий момент,
Когда сердце скучает, а пути назад нет.
Я сижу в электричке, вспоминаю места,
Где с тобой мы бывали, где жизнь непроста...
Доучиться бы только до встречи с тобой,
А потом всё вернется, всё станет собой.
Весёлые кадры студенческой жизни
Расскажут о том, что прошло в Городище!
Спасибо декану лесхозфакультета
За подаренные нам приоритеты!

Ночь тревожит мою душу,	Пусть я даже не приеду,
Забирает меня в плен...	Пусть не знаешь, что люблю,
Я тебя всегда утешу,	Но тебя во сне я вижу
Ведь ты для меня благословен.	И в памяти своей храню.

Как всегда, ты расторопен
И, как всегда, немного неуклюж...
Я знаю, замысел тебе мой ясен,
Но назовёт тебя другая – муж....

Любить... Что значит это слово?
Какой серьёзный смысл заложен в нём?
И почему все мучаются долго,
Когда его тихонько говорят другим.
 Ответьте, люди, на вопрос серьёзный!
 Все говорят люблю, но смысла не понять,
 Ведь кто-то любит шоколад и деньги,
 А кто-то в этом мире всех подряд.
Когда-то я спросила маму,
Вот почему так часто говорят люблю,
И что собой всё это представляет,
И почему все часто так об этом лгут?
 Но мама грустно посмотрела,
 Обняла крепко, тихо прошептала:
 «Ты знаешь, дочка, нет ответа,
 Весь смысл поймёшь ты только потеряв».

Я помню домик у холма,
Он тихо дремлет на опушке леса.
Клубится дым. Холодная зима.
И мама что-то вяжет у камина.
Я так любила на неё смотреть
И представляла, что когда-то так же
Я буду, как она, тихо сидеть
И очень для детей своих стараться.
Я представляла, словно я – она,
Мечтала быть такой же энергичной.
И знала, что в любые холода
Она согреет лаской материнской.
Я платья мерила её всегда
И красилась помадой втайне,
Я так мечтала быть такою, как она,
А стала больше на отца похожа.
И мне лишь остаётся вспоминать,
Какой была та атмосфера в доме.
Я знаю – мама будет меня ждать,
Но дочка выросла, она сидит в салоне.
Стоит сейчас тот домик у холма,
Который дремлет на опушке леса...
И мама ждёт тихонько у окна,
А у камина всё пустоет кресло.

Родная мова, прыгожая мова,	Ты, як яскравая зорка ў небе,
Ты паважана для ўсіх.	Шлях пракладзеш уначы,
Мілыя гукі складуць тое слова,	Каб беларус адшукаў беларуса
Дзе можна ўбачыць сваіх.	І ніколі не здрадзіў роднай зямлі.

Родная мова, ласкавая мова!
Ты будзеш вечна жыць у сям'і.
Бо ты складнік культуры народнай,
У табе ўсе яе карані!

Я в этом мире, как дикая птица...
Свободы мне много, но никому не нужна!
И человек на меня всегда злится,
Но только лишь одному я буду верна.
Я в этом мире, как дикая птица...
Все смотрят, но не видят меня.
Нет ни друзей, ни врагов, ни сестрицы,
И только живу своих близких любя.
Я в этом мире, как дикая птица...
Кто б ни позвал, всё равно не приду.
И, как всегда, буду всех сторониться,
Ведь не нужна людям дикая птица!

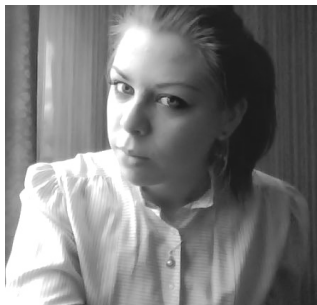
Я хочу прикоснуться рукою
К твоим нежным устам и сказать:
– Ты молчи, но всегда будь со мною,
Без тебя я буду скучать...
Ты дала мне жизнь и свободу,
Подарила моменты любви...
Те моменты были отрадой
Самой чистой материнской любви.
Ты со мною, родная, в мыслях...
Ты всегда будешь в сердце моём!
Для тебя я всегда найду силы,
Все невзгоды с тобой нипочём!
Ты прекрасна, никто и не спорит...
Пусть посмеет кто слово сказать!
За тебя, моя милая и дорогая,
Я любому отпор могу дать...

О боль и неопределённость,
Оставьте навсегда меня!
Хочу почувствовать я гордость
За своих близких и себя...

Хочу узнать, что значит счастье,
Хочу почувствовать любовь...
О жизнь, ты изгони все прочь ненастья,
Чтоб я была счастливой вновь.

Я з гонарам магу сказаць,
Што на лягасе я вучуся.
Здала іспыты – і сюды,
І гэтым вельмі ганаруся.
Не трэба скардзіцца табе,
Што цяжка, нудна і марудна.
Ты выбраў званне для сябе,
А вось гучыць яно магутна.
Калі ты паступіў сюды,
То практыка цябе чакае ў Гарадзішчы,
А там бывае весела заўжды,
Нібы тым восам у дуплішчы.
Тут педагогі добрыя ўсе,
Заўжды пачуюць просьбу ад студэнта.
І калі ты вучышся ў красе,
То дапамогуць усе выкладчыкі, дацэнты.
І зараз я ўпэўнена сказаць магу:
Лягас – той факультэт, што трэба.
І я яго вельмі люблю,
Бо гэта мае жыццёвае крэда.

Вікторія БАДУРА

Нараділася ў горадзе Клецку, закончыла сярэднюю школу №3. Першы верш напісала ў 9 год. Піша вершы на рускай, беларускай і англійскай мовах, спрабуе пісаць прозу. Студэнтка 2 курса факультэта выдавецкай справы і паліграфіі.

★ ★ ★

Не видется так долго, не дышать,
мечтать, обнять и больше не прощаться.
Всё, что хотелось, наконец, сказать,
в том тёплом сне подольше оставаться.

Всё так неясно в наших разговорах,
так просто кажется, что некуда сложнеей.
И всё-таки в момент прикосновенья
на свете нету никого тебя нужней.

Не буду лгать, лечу уже, в дороге.
Но есть предчувствие, я так тебе отвечу,
что обязательно сломаю ноги,
если опять пойду тебе навстречу.

★ ★ ★

Пока мы свободны — мы живы,
и что бы ты ни говорил,
я буду бежать что есть силы,
пока ты меня не сгубил.

Пока мы не стали верёвкой
друг друга тихонько душить.
Пока чувства не стали дешёвкой,
пока можем друг друга любить.

Пока мы свободны — мы живы.
Сгребая всю волю в кулак.
Пока мы свободны — мы живы.
Мне страшно, что будет не так.

☆☆☆

и вот так почему-то всегда:
выход в комнату с кучей дверей.
просто люди не верят в любовь,
а любовь не верит в людей.

☆☆☆

В тебе небо дышит рассветами
и уносит вперёд корабли,
излучаешь немерено света ты,
если б только все видеть могли.

Ты раскаянье самое горькое,
ты мой самый страшный порок,
то, что в память до боли затёртое,
как засохший цветок между строк.

То, о чём молча глядя в окно,
то, о чём на рассвете сквозь сон.
Это просто, но бред, всё равно.
Тут никто ни в кого не влюблён.

Я вперёд ни за что не смотрю,
если хочешь, то сам всё сотри...
Я тут молча сижу и курю,
разрушая себя изнутри.

разъехались, расстались, не пропала,
и я не вою больше, можешь крепко спать,
но чтоб во мне ничто не отказало,
молю: не дай нам Бог увидеться опять.

я ждала тебя вечером, ночью и ранним утром,
увлеклась сериалом, довольно пошлым, но очень мудрым.

под утро, даже не знаю, был завтрак-ужин,
и ощущение такое, будто никто вообще не нужен
какие-то мысли вертелись... лениво пускаю дым...
и этот город вдруг показался таким пустым.

я рассуждала о чём-то высоком, потом о низком.
парочка выходов вылилась целым горящим списком.

о чём мечталось, я вряд ли когда признаюсь,
я молчать о себе постоянно себе зарекаюсь.

о таких, как ты, говорят напившись.
о таких, как ты, вспоминают ночью.
когда держишь спину, вдребезги разбившись.
когда шёпот-крик о том, чего хочешь.

о таких, как ты, вспоминать нелепо.
о таких, как ты, замирать дыханием.
вслед тебе, куда-то, за следами слепо.
ничего не ждать нервным ожиданием.

О ТАКИХ, КАК ТЫ, ДУМАЮТ УКРЫВШИСЬ,
ЧТО С ТАКИМ, КАК ТЫ, НЕ СОЗДАШЬ СЕМЬЮ.
О ТАКИХ, КАК ТЫ, ГОВОРЯТ НАПИВШИСЬ.
МОЖЕТ, ПРАВДА, ЗНАЕШЬ, ТОЛЬКО Я НЕ ПЬЮ.

Говорите сегодня со мною.
Я отвечу вам, обещаю.
Скажите: "Как трудно с тобою".
Спросите, что я читаю.

Поделитесь тем, что вам снится.
Скажите, что всё в порядке,
что хотели вчера напиться,
что ключи заигрались в прятки,
что курить, даже мне, очень вредно,
что проходят недели-года,
что минуты сбегают бесследно,
но я в памяти вашей всегда,
что я вечный псих-одиночка,
что со мной невозможно дышать,
и меня выдаёт эта строчка,
на меня нельзя не кричать.

Говорите сегодня со мною.
Говорите сегодня со мною.
Говорите со мной. Говорите.
Или вечно со мною молчите.

☆☆☆

Скажи мне, что я полная бездарность с примесом помешательства на снах, скажи, что родовая толерантность передалась мне только на словах.

Скажи мне, что я полная бездарность,
что исключительно пишу о ерунде,
скажи, что это звуков складность,
таких, как я, можно найти везде.

Скажи мне, что я просто заурядность,
что никогда не встану я с колен,
скажи, что чья-то глупость или жалость
способны будут взять меня в свой плен.

И, может, не найдусь я, что ответить,
и, может быть, победу отмечать
тебе придётся, флаги поразвесить
и унижения мне вслед кричать.

Возможно, мне придется в лужу сесть.
За бортом человек! Полный вперед!
Мне море всё простит. Я знаю честь.
Но вряд ли есть тот, кто стихи мои поймёт.

☆☆☆

Когда орут вокруг сирены
и скрежет рвёт наперебой,
вокруг всё те же манекены
и ни одной души родной.

Я так невидимо нелепа,
мне с вами, эй, не по пути,
и вы не видите, вы слепо
позволите вот так уйти.

Вы – многочисленное стадо
осипших голосов души,
и от того, что вы так рады,
меня кромсает изнутри.

Вы бесконечно одиноки,
неизмеримо далеки,
не исполняете зарок,
клянётесь, не пустив руки.

Вы ждёте нужного момента,
мечтаете, закрыв глаза.
Заклеит шрамы изолента,
не вовремя слетит слеза.

Вы — толпы ноющих и пьющих,
курящих нервно постоянно,
по праздникам посуду бьющих
и в час скандалов, как ни странно.

Вы – мрачно ждущие подачи,
но не посмеете просить.

Вы точно не дадите сдачи.

Вам легче бросить, отпустить.

Вы – грязь, покрытая инеем.

Говорите, что жизнь простая,
говорите, что все вы сильные.

Я знаю. Я была такая.

Вырвалось, извините.

Разбавляя духи никотином и кофе,
арестованной в собственных мыслях будучи,
я искала рассвет/закат на Голгофе,
я ломала кисти портрет твой пишущи.

Укрываясь обрывками, жадно глотая дым –
И минуты молчания в память о нашей памяти –
Я, взхлёб живя тобой, уходила с ним.
В моём тихом дворике в сердце снежные замети.

И взорвавшись оркестром, сыграв марш Мендельсона,
Мои струны души сорвались тихой скрипкой.
Ты ломаешь себя, не издав ни единого стона.
Я ломаю себя, называя тебя ошибкой.

И я вновь вникуда. Я опять без даты рождения.
Против правил к другому опять ухожу.
Возвращаюсь к тебе, чтобы снова просить прощения,
И, прощаясь взглядом, я не прощаюсь. Я провожу...

Вновь,
Расставив сети-капканы,
Я домой!
Зализывать раны.

Чувства! не прикасайтесь к щекам,
Я приму вас после – дозами.
Я пешком к твоим берегам
по снегам опять – за морозами.
Вы ломаете рёбра мне битами,
только больно совсем не там.
Забиваю, запиваю печали литрами,
А ведь я скучаю...по холодам.

Молчание пеплом [докурится]
хочешь, память сотри.
Холодает опять на улице,
но ещё больше – внутри.
Сухие щёки, глаза пустые,
и нет смысла гореть.
Рисунки, карандаши простые..
Да. Я продолжаю тлеть.

И честно. Плевать, что вас гложет,
и даже что убивает.
Боль, ведь, она не коробит,
она меня вдохновляет.

Если в раю есть телефоны,
То ты мне набери.

Скажи, что нормально всё, терпишь законы.
Новости расскажи.

Скажи, что в футбол как раньше играешь,
Просиживаешь гаражи.

Скажи, что о маме и папе скучаешь,
Слышишь их голоса;

Скажи, что вид из окна твоего —
Взлётная полоса.

И чтобы согласовать противоречия внутреннего и внешнего миров, когда рационализм отказывает, а последовательность случайных событий уже не кажется случайной, я стала писать стихи.

*Параллельно разработала собственное видение мира, которое на-
рекла Мидианом. Это альтернативная реальность, где возможно всё, но
нет ничего. Это все сны, грёзы, мечты и желания. У каждого человека
есть свой Мидиан. И он может быть как слугой, так и господином для
каждого. А если научиться с ним общаться, то он будет равным, он ста-
нет другом, который никогда не предаст и всегда выслушает.*

*Итак, готовы ли Вы перевернуть страницу и познакомиться с мо-
им мрачным другом, с моим сказочным Мидианом? Если да, желаю при-
ятного чтения...*

Мы прокляты

Мы прокляты жизнью, отвергнуты смертью,
И нет в этом счастья, но нет и беды.
Спасением станут объятья забвенья,
А ласкою матери – пламя земли.

В последний момент ты увидишь улыбку,
Но это лишь призрак всего бытия.
А прах твой и тайны великие света
Рассеют по ветру наследники зла.

По вечной спирали вальсирует время,
Ему мы продали остатки души,
В надежде купить хоть щепотку прощенья
И клочок полотна из лучей темноты.

16.06.2009

Мидиан

Мы проклинаем небеса,
Когда нам счастье не ответит.
Слепая вера в чудеса –
Нет ничего страшней на свете.

Мы создаём свой мир мечты,
И свято верим в силу мысли.
Едва вкусив его плоды,
Мы забываем смысл истин.

И с каждым разом с новой силой
Мы просим, ищем счастья там.
И удержаться уж не в силах...
Но что даёт нам Мидиан?

Глуп и жесток. Но он всемогущ.
Даёт всё то, что попросил.
Он не оценивает выбор.
Он ищет то, о чём молил.

Я столько раз его просила.
И каждый раз он исполнял.
Но только душу отравила,
Хоть это был мой идеал.

29.10.2009

И каждый раз я обжигаюсь,
И каждый раз я зарекаюсь,
Но постоянно возвращаюсь,
Когда весь свет уже не мил...

И вот опять отчаянья крик.
И он услышал. Встрепенулся.
Послал тебя. А этот миг
Мне только мукой обернулся.

Ведь как всегда! Ты далеко!
Я ненавижу расстояние...
Хотя... Что толку?.. Всё равно
Я – одинокий волк. Печально...

Я не способна полюбить,
Умею только восхищаться,
А нежной преданности нить
Имеет свойство быстро рваться.

Слова не значат ничего.
И виртуал нам станет ядом.
Прошу тебя лишь об одном –
Искать любовь среди тех, кто рядом.

Олимп

Мы – дети света, дети зла.
Всё, что мы делаем, порочно.
Мы разрушаем города,
Кривя душою не нарочно.

В бою все средства хороши...
 Нам индальгенция – подарок.
 И каждый метит в короли –
 Плебей на власть так сильно падок!

21.01.2010

Мы в оправдание говорим,
Что всё во имя благой цели.
И метко бьем исподтишка,
Сковав мораль в стальные цепи.

Мы все ползем на свой Олимп,
По локоть искупавшись в крови.
Святоши дорисуют нимб,
Придав обличье вечной боли.

Ночь

Мозаикой порванных кусочков
На небо высыпала ночь
Обломки грёз и снов клочочки,
А душу выкинула прочь.

Она парит тревожной птицей
В наивном поиске творца.
Им нет числа. Их вереницы
Увидят лишь глаза слепца.

26.09.2012

Печальный лик луны холодной
Застыл средь серых облаков.
Ей нестерпимо одиноко,
Свет меркнет от седых оков.

Ещё сильнее в тоску вгоняет
Звонящий похоронный туш.
Луна одна среди многих знает,
Что значит бегство мертвых душ.

Я прощаю вас...

Печальный вой в полночной тишине
Зовёт меня, и я иду сквозь тьму.
Я помню всё. Вы не хотели зла...
И я прощаю вас!

Ваш мир забыл, зачем нужна любовь.
Границей мысли стала вечность.
И каждый миг пронзила насквозь боль...
Но я прощаю вас!

Жизнь отдана пустым мечтам,
А правдой стала пыль веков.
И сам себе ты друг, и брат, и враг...
А я прощаю вас.

На вдох открой глаза.
На выдохе шагни вперёд.
Забудь свой страх. Я ненавижу вас!
Но я прощаю всё...

25.01.2010

Бессилие

Я не хочу, я не хочу, я не хочу любить тебя.
Я не могу, я не могу, я не могу забыть тебя.
Твои слова, твои слова как заклинание для меня.
Твоя мечта, твоя мечта сильнее страха за себя.

Пепел своих мыслей с дождём развею по ветру.
Прах своих желаний я подарю земле.
И только мои мысли останутся со мною,
И только моя боль останется при мне...

Ночь скроет радость и печаль.
И только небо бесконечно.
А полулунье будет вечным!
Безумный смело смотрит вдаль.

А на небе, ухмыляясь,
Появляется луна.
Расстреляла в спину метко
И ушла за облака.

Я нисколько не в обиде,
Всё легко предугадать...
Мне же только остаётся
Лабиринтами шагать.

01.07.2012

На мосту остановилась
Любоваться тишиной.
И стою в объятьях ветра,
А в душе царит покой.

Полулуние 4

Вот ночь пришла,
И лунный свет
Мне прошептал, что в мире счастья нет.

Всё лишь игра,
Прекрасный сон,
Но вмиг ужасен может стать и он.

А лабиринт
Твоих идей –
Всего лишь пыль ленивых, скучных дней.

Под шёпот Музы
Не спеши,
Пиши лишь крик своей больной души...

01.09.2012

Ірэна ВАБІШЧЭВІЧ

Студэнтка 2 курса факультэта хімічнай тэхналогіі і тэхнікі. Актыўны ўдзельнік літаратурнага клуба. Прымала ўдзел у розных мерапрыемствах. Акрамя вершаў, напісала эсэ на ваенную тэматыку, цікавіцца жывапісам і сама малюе.

Роднай Луніначчыне

– Аб чым ты марыш, родны кут?
Чаго вы хочаце, любімыя мясціны?
– Каб сонцам пралілося шчасце тут,
Каб кожны з вас ніколі не загінуў.

– Што табе трэба, родная зямля?
Напэўна, ты і так багата: усяго хапае...
– Каб спадарожніку была лягчэй раляя,
Хай дабратай і гонарам душа адтае...

– Чаго ты хочаш, родны кут?
Каб помнілі гісторыю маю,
Не забывалі, што іх корні тут...
– І ты мяне не забывай, цябе маю!

Вы слухалі мяне...

Спадарыні Вользе прысвячаеца

Вы слухалі мяне, калі ніхто не слухаў,
Прыйшлі ка мне, калі ніхто і не прыйшоў,
Прабачылі Вы мне маіх падзеяў завіруху...
І вось сядзім і гутарым мы з Вамі зноў...

Цяпер ужо лета, Вы ўжо другая,
Папрыгажэлі, быццам кветкі расцвілі.
Паразумнела я падчас другога мая –
І стала ўсё другім і родным на зямлі.

Спадарыня, мая сяброўка, я буду помніць Вас,
І Вы, прыгожая, не забывайце, калі ласка,
Той добры і вясёлы час.

Этот день погашенных свечей

Этот день погашенных свечей,
Неоправданных надежд...
Много ли мы зажигали ночей,
Не снимая роскошных одежд?

Вперёд, не оглядываясь, идти
Не обязательно всем нравиться,
Сколько раз ты слышал «прости»,
Главное – не отчаиваться.

Нужно быть сильным всегда,
Посторонним не верить.
Кем ты будешь, когда придёт беда,
Ведь Она не стучится в двери?

Будь личностью, стремись высоко,
Проще – ведь серой тенью.
Знал бы ты, друг, как это нелегко –
Только запасись терпением.

И зажгутся свечи теплом,
Куда-то запропаستится лень.
Не откладывай никогда на потом.
Помни: сегодня самый главный день.

Спасибо

Знаю, проснёшься раньше меня на час,
ведь ложишься ты тоже раньше,
прячешь вновь красоту своих глаз,
увидавших немало добра и злой фальши.

Что мне сделать для тебя, скажи,
чтоб ты капельку стал счастливей?
заблудиться с тобой во ржи?
иль дарить тебе спелые сливы?
мандариновых снов желая,
что имел ты ввиду: вкус,
запах,
цвет?

наверное, не нужно слов, вспоминаю
твой добрый и нежный привет...

Что же дать мне взамен
за твою доброту и ласку?
не бояться больших перемен?
иль надеть супервумэн маску?
Что сейчас тебе, милый мой, дам?
нет, не верю, в ля мур и надежду—
лишь поэзию по вечерам, запах дыни
и чат в интернете.

всё сегодня как-то по-новому.
всё банальное, как в первый раз.
губы мои, как тобой не целованы.
по-другому смотрю я сейчас.
и весна вдохновит ароматами.
льётся музыка духа ей в лад.
наполняем стакан лимонадами,
примеряем из шёлка наряд.
Как чудесно раскрашено прелестью...
Даже ты, мой единственный друг,
сердцем сияешь, не перстеном,
он всего лишь серебряный круг...
всё сегодня как-то по-новому...
пусть мы вместе с тобою года,
твои губы, как прежде, медовые...
пусть дурманит весна нас всегда!

Лежат на беспорядочном столе...
Быть может, отвратительная рифма
Нас не смутит через десятки лет.
Хочу туда, где дождь целует небо,
Где сотни фраз умчатся в никуда,
Где время спит достаточно нелепо,
писать письмо неведомо куда
о скучной жизни, о любви, цветах....
и то, и это всё никчемное банальное!
никчемное ... а хочется, чтоб ах!
лежат ... в конвертах ... письма не отправленные...

Красота

Где же ты, красота,
женщина в черном пальто?
а ты уже совсем не та....
как и время...не то....

Году книзі присвячаецца

Не забывайце, людзі, кнігі чытаць
Не забывайце, як сяброў,
Дзяцінства ўспомніце: добра гартаць
Каляровую кнігу ізноў.
Як вечарам маці казкі чытала –
добрае слова першае.
Як літарам, гукам яна навучала
Маленькімі вершамі.

А потым у школе вучылі чытанню
Падручнікі тоўстыя.
Як свет пазнаваў, і жыццё, і каханне –
рэчы няпростыя.
Не забывайце, людзі, кнігі чытаць,
Кніга – скарб навекі.
Пісьменнікі будуць яшчэ доўга пісаць,
каб чалавекам быў ты ... чалавекам.

Госць клуба

Аксана ГАРАВЕНКА

Дацэнт кафедры міжнароднага бізнесу Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта. Кандыдацкую дысертацыю абараніла пад кіраўніцтвам прафесара Кулажанкі У.А., непрацяглы час працавала ў БДТУ. Аўтар двух зборнікаў паэзіі, рыхтуе да выдання трэці зборнік.

Стало как-то холодно
и темно,
Тени несуразные
на окно,
Блики непонятные
на стене,
Звуки неприятные
в тишине.
Вздохи будто таинство
чьих-то струн,
Сполохи-мигания
зимних лун,
Кто-то будто топчется
у ворот,
Медлит, не решается,
не идёт.
Призрачный, загадочный,
но живой,
Чей-то потерявшийся
или свой?
Бледный, ускользящий,
как во сне,
Этот свет мерцающий,
он — во мне.

Мы благодарны лишь немного,
Мы не хотим благодарить
За нам открытую дорогу,
За всё, что с нами может быть.
Мы тихо длим своё страданье,
Мы не возносимся в мольбе,
Мы не приемлем испытанье,
Как что-то нужное себе.
Стареем, чахнем, замираем,
Всё ближе устремляя взор,
Едва ли слышим и внимаем
Тому, что ставят нам в укор.

И чем вредим? Своим стремленьем
Себя жалеть, беречь, кормить,
Других мы терпим с сожаленьем
И не хотим благодарить.

☆☆☆

Едва-едва лишь обожгло,
Когда горело и коснулось,
Потом стремительно ушло,
Не оглянулось, не вернулось.

Иссякло всё, изнемогло,
Высокой нотой улетело,
Остаться рядом не могло,
Лишь издали всё пело, пело.

☆☆☆

Вновь и вновь, уже без счёта
Чередa дверей—преград:
Чья-то чуткая забота
Требует моих затрат.

☆☆☆

К тому, что их укоротили,
Лишив величья высоты,
Их не жалели, не спросили,
Их не хранили красоты.

Уже ли в них всё отболело?
Уже ли и во тьме ночной
Их вширь направленное тело
Не грезит веткой ни одной

 36

Зеленый лист на жёлтом клёне –
Один средь жёлтой сплошь листвы:
Случайный путник на перроне
Среди мятущейся молвы.

Он здесь один. Ему не надо
Столь явно быстрых перемен,
Он длит и длит свою отраду
С собой побыть, не взяв взамен

Ни цвета нового для взгляда,
Ни в осень временной билет,
Он, вовсе не сменив наряда,
Счёт летних дней вёл, будто лет.

Он не старел, не мерк, не жался,
Края вовнутрь не загибал,
Он на ветру лишь колебался,
Но не слетал, не погибал.

И жизнь ему благоволила,
И в желтизне всё зеленеть,
Но не она его хранила,
Он сам ей дал в нём уцелеть.

Один такой в листве зелёный,
Он оживлял другие клёны.

Капля к капле – дождь случился,
Я была тогда в воде,
Ты ж на берегу томился,
Ты искал меня везде:

Звал по имени, буравил
Воду всю, сжимая глаз,
Нет, ты вовсе не лукавил, -
Беспокоился за нас.

Ты хотел согреть мне руки,
Воду телом осушить,
Ты кручинился в разлуке,
Ты хотел со мною жить!

А меня вода держала,
Над пучиной я плыла,
Вода сверху – увлекала,
Вода снизу – берегла

С тихим стоном мою душу,
Навеяв лёгкий бриз,
С плеском вынося на сушу
Мой восторг и мой каприз.

Полня озеро, как чашу,
Дождь стремился капли влить:
Жизнь свою, твою и нашу
Я пыталась полюбить.

Листок осины иль ореха
Творил своё земное эхо,
Когда мечты в траву упали
И тонко жалобно звучали.

Их звук чуть слышно возносился
К ветвям зелёным, длился, длился
В лесной листве, склоняя клёны
В едва заметные поклоны.

Лишь на ветру чуть трепетало,
Ещё не пело, но звучало,
Ещё росой не искрилось,
Но влагою земной творилось.

☆☆☆

И вас востребуют: крупницы!..
Но что в них может уместиться?
И вас попросят властным взглядом,
Но что возьмут поставить рядом?

Притча про сороку и кота

Так кот понуро развернулся,
Идя куда дорога шла,
И думал: «Пусть бы кто коснулся,
И искра, может, обожгла».

Она дерзка, она лукава.
Я – кот и, значит, я – другой,
Но ведь красива, величава
И спинка тоже не дугой.

Дорога путалась, виляла,
Ведя кота всё дальше в путь.
Сорока кошкой бы не стала,
Но кот как кот, хотел рискнуть.

★ ★ ★

И вдруг оставил. Замирая,
Она несёт в себе причал,
Лишь бризом робко нарушая
То место, чтобы он стоял.

И украшать собою небо,
Где тонко мачты вознеслись.
Ты на причале был иль не был,
Но годы — годы пронеслись

И, как вода, они покорны
Пластам тобой свершённых дел,
Твои усилия бесспорны,
Но ты ещё бы плыть хотел....

Так и плыви, вмещающая сушу
В свои суда и корабли,
Не направляй к причалу душу:
Душе не место у земли.

☆☆☆

В нас жизнь как будто замирает,
Пока мы к шагу ставим шаг,
Душа из тесноты взлетает
И над толпой парит. Ей как

Дойдут не все. Толпа рдеет,
Пустоты – суть её глубин,
Но выйти сразу кто посмеет?
Кто станет рядом с ней, один?

Вот потому душа и вьётся
Над головами сразу всех.
Нас иль не нас она коснётся –
Шанс есть у всех уменьшить грех.

Зачем жалеть, что не случилось,
Судить о том, что не сбылось,
Не сделалось, не воплотилось,
Не так пошло, не удалось?

Кого-то Вы недолюбили,
А кто-то – вдруг покинул Вас,
Вы – жили так, как Вы и жили,
Вы – с тем и там, где Вы сейчас.

А та ли музыка звучала,
Когда Вас в жизнь поток унёс,
И где концы, и где начала –
Ужели это Ваш вопрос?

Лелейте все минуты грусти,
Благоговейте у черты,
Где жизнь Вас временно отпустит
Для взгляда с взятой высоты.

Одари меня улыбкой
И продли её ты взглядом,
Не спеши назвать ошибкой
То, что снова, то, что рядом.

Не всегда мы встрече рады,
Но однажды сердца сбою
Нет лучше той награды,
Когда встречен кто тобою,

Когда вдруг глаза чужие
Снежно кружатся из взгляда.
Неизвестные? Родные?
Того спрашивать не надо.

Дай душою прикоснуться
И войти в твое круженье!
Улыбнись! Чтоб улыбнуться
Я могла как в отражение.

Ты будешь чай со мною пить
Спокойно, понемногу?
Тебе и мне в дороге быть,
Искать её, дорогу.

Идти ещё наперекор
И даже вне дороги,
Где явно целятся в упор,
Где злые люди – боги.

Ветра ещё собою греть,
Дождя сушить лавину,
Ведь много надобно успеть,
Дай Бог, чтоб ветер в спину.

А их ли встретим на пути –
Мы никогда не знаем.
Сквозь многое дано пройти,
В пути – не умираем.

Я в чай добавила цветы,
Лимон и ложку меда,
Так выпьешь чай со мною ты,
Душа моя, свобода?

Если жизнь – твой бег по кругу,
Ты вернись к себе как к другу,
Если вновь себя ты встретишь,
Или ... снова не заметишь?..

A black and white photograph of a man with a shaved head and a goatee, looking upwards and to the right. He is wearing a dark, heavy coat with a high collar and two visible buttons. The background is a brick wall.

Свет

По ступеням в небеса,
Вверх
Смотрят вечностью глаза.

Покидает плоть душа
В ночь,
Улетая навсегда
Прочь...

Я путь прошёл свой до конца,
Грешил с иными наравне.
Мой час настал – теперь пора
Предстать на Суд во всей красе.

Кружит метель в дешёвом вальсе за окном,
Свеча лениво догорает.
Мороз пророчит на стекле под тихий стон —
Душа поэта ввысь взмывает...

Приумф

(муз. С. Полунин)

Ночь пройдёт,
Наступит новый день –
В душе оставит тень...

Встану вновь,
С колен я поднимусь,
Сражаясь за судьбу!

Дай мне, небо, сил
Встать на пьедестал,
Достичь того, о чём мечтал!
Строго не суди –
Грешен я в груди,
Триумф мой будет впереди!..

Песни ветра, тайны света –
Для меня здесь нет запрета.
Протопчу дорогу к небу,
И добьюсь я там ответа...

Вверх один ползу,
На пределе сил –
Я вкус победы ощутил.
Замерли часы,
Птицы не поют –
Триумфа на земле все ждут!..

Верни мне мечты

Время песком сквозь пальцы —
Скоро рассвет.
Ужас рядом в клетке,
Веры больше нет.

Птицей в неволе сердце
Бьётся, стучит,
Час назначен смерти –
Разум молчит.

Я не Спаситель
И не спасённый –
Тайны хранитель,
На тьму обречённый,
Тень от распятия,
Дар и проклятие!

“Верни мне мечты...
За чьи я грехи
Анафеме предал себя?
Судьба для них – грош.
Уйди – не тревожь!
Со мной только смерть и честна.”

Силы душой играют:
В ад или рай?
Словно волчья стая
Ждут час для рывка.
Сильных ломает воля,
Слабых – куёт.
Тот, кто чувствовал боль,
Это поймет.

Непобеждённый

Всё смывает океан,
На устах лишь имя.
И я ищу вдали твой взгляд –
Тайный знак Богини.
И я ловлю на лицах взгляд...

«Боги...
Всё отдам я за любовь,
За тепла глоток.
Без неё мне мир не мил
И я одинок.

Для неё сверну Олимп,
Покорю моря –
Пусть поют,
Как терзаюсь я...
Рвут ветра
Паруса,
Сердца стук –
Мне звезда».

Прикоснуться, подойти –
Не мираж ли это?
Цепью рук тебя обнять
И услышать где-то,
Как менестрель поёт опять...

«Боги...
Всё отдам я за любовь,
За тепла глоток.
Без неё мне мир не мил
И я одинок.
Для неё сверну Олимп,
Покорю моря –
Пусть поют,
Как терзаюсь я...
Рвут ветра
Паруса,
Сердца стук –
Мне звезда».

Забывтый храм

Забытый храм тлеет в сердцах,
Как на беду.
Взгляни вокруг: лишь пустота,
Нет живых душ –

Они мчатся серой стаей
За твоим окном,
Убегают прочь отсюда, где темным темно.
Рвутся цепи жизни,
Не маячит свет –
Время всё изменить в себе.

Одна судьба для душ земных:
Плати сполна за эту жизнь,
За свои грехи, за призрак веры –
Настало время...

Сгнили древние устои,
Плачут образа.
Заросли крапивой тропы, что ведут в наш храм.
Сыграны спектакли –
Время маски снять,
Пришла пора нам ответ держать!

Сменятся веками
Прошлых дней года,
Будут новые народы строить города.
Рано или поздно
Сменит грех любовь
И в мире всё повторится вновь...

Путь к рассвету

Взять контроль
Над разумом своим:
Прозреть, не быть глухим.

Мы идём
Куда ведёт вожак —
Жизнь куклы не нужна!

Против ветра, против света,
Моя песня не допета –
Тлеет лишь одно желание:
«Дай второе мне дыханье».

Сакура
... до начала

Гласит легенда:
В одной деревне
Живёт один смельчак,
Простой бедняк.

Влюблённым

*«В моей руке такое чудо!
В моей руке ТВОЯ рука,
А на ЗЕМЛЕ – два изумруда:
Два светлячка,
два светлячка.»*

$$\mathbf{A} \cdot \Phi \mathbf{e}_T$$

*«... Как будто молодая Геба,
кормя Зевесова орла,
Громокипящий кубок неба,
Смеясь на Землю пролила...»*

Ф. Тютчев

«Я Вас люблю» – мелодия кларнета,
И - сладостей подарка рождества,
Творится мир из нежности и света.
Щедрее я не знаю торжества.

Громокипяц благословенный кубок,
Простор безмерен, небо высоко...
– «Два светлячка?»... Соединяют губы!
И Геба улыбается легко!
Всего лишь: «Да!»,
как нота на кларнете –
На туфельках земное божество
Является из нежности и светит...
И в эту плоть, и в это естество
Озон грозы, громокипящий, резвый,
Из кубка Геры, из небесной бездны
Пролит, пролит...
В земное пиршество... ,
А мы единой капелькой озона
Оживлены, пытаемся пижонить,
В желании чего-то преуспеть,
забыв о том, что можно... не успеть...

За связь с Гебой ответствен А.Г.
18.10.2012

Гречанка

Эта грация Афины,
эта грация Гречанки!
И глаза её – оливы
С переливами очанки!
С этим шармом, слэнгом этим,
С этим странным этикетом...
Как могли мы жить без неги, как могли не петь об этом?
Пел Петрарка для Лауры, Данте пел для Беатричче
Только Дамы, как авгуры, коронуют на величье!
Мы – ничто! Она – отрада!
Одарит Звездой и лирой!
Но не звёзды правят миром – поклоняемся кумирам.
Потому ли?
Коль меж Вами прошмыгнёт богатый купчик, –
Распрощайся с девой милой –
Пей вино – ищи огурчик.

Художник

B.H.C.

«Жил, был художник один...»

Вот он, измученный и хилый.
Полуголодный, но живой
Невероятный облик милой
Нарисовал на мостовой.
Мелок легко и безмятежно
Овал лица затронул нежный,
Коснулся локона, и вот – его короной он венчает,
Вот лоб округло возвышает,
Вот очи! Очи! Лишь одни
Сияют над улыбкой бледной.
В них нет и праздности победной,
скорее памятни они
как путеводные огни....
Но долго памятни Они!
А ОН?, доживший до седин
В неё влюблённый гражданин?
ОН ждёт???!
Напрасные старанья
без привлечения вниманья.
«Как это можно жениться
С этим, кому не до пиццы!
Пусть уж! рисует те лица
на тротуарах столицы.
Там, где попало, очень не мало,
на тротуарах столицы,
Хоть со скоростью блинца.»
Точно оценят девицы:
«В нём недостаточно пиццы!
Дворник ночами боится!...
И, говорят, в исполком!...
И в департамент полиций!
Пишут десятки петиций.
Не прекращают Светиться!
Надо ж такому родиться! ».
Только одно он имел:
Это – сангина и мел,
И рисовал, точно пел,
Рожицы, личики, лица на тротуарах столицы!
Их поливает дождём
И наступают! На лица!
Но говорит упрямом:
«Стали сильнее светиться
С каждым весенним дождём,
И на фонарики блинца
Дети слетают, как птицы.
Правда, твердила молва,
Что и в созвездиях Льва,
Лиры и все Цефеиды
Приняли их за флюиды и говорят: СО₂
Есть на Планете Земля.

Сентябрь 2013

M.B.K.

май 2012.

B.H.C.

 49

Но час прошедшего кончался,
и маятник качнуло в ВЕК .
И – ВЕК ЗАВЕТОВ начинался.
Случилось чудо!:
За углом неподалёку от «Батлейки»,
МАРИЯ с огненным челом
сидела в лёгонькой шубейке.
Высоко голову неся
и приподняв глаза в порыве,
О мире плакала ОНА,
еврейка с профилем Марии.
«Люби, согрейся и прости!
Любите так, как я любила!
Дай БОГ, ВАМ мир приобрести
и помнить всё, что с ВАМИ было...»
Снежок и полная Луна,
и снова города помпезность.
Качнулось время, и она, как это водится,
ИСЧЕЗЛА.

2000 год, Мелениум.

Сяргей КАЯНОВІЧ

Нарадзіўся 01.01.1947 г. у Чарнаўцах. Дзяцінства і школьныя гады прайшлі ў Расіі, хаця бацька з-пад Хоцімска Магілёўскай вобласці. Вышэйшую адукацыю атрымаў у Маскоўскім дзяржаўным універсітэце. Пасля яго заканчэння ў 1971 г. прыехаў у Мінск, дзе раней закончыў універсітэт яго бацька. З гэтага часу пастаянна жыве ў Мінску, апроч двух гадоў службы ў Савецкай Арміі.

У БДТУ працаваў з 1990 г. па 1997 г. старшым выкладчыкам на кафедры вышэйшай матэматыкі. Дацэнт кафедры матэматыкі Мінскага дзяржаўнага радыётэхнічнага вышэйшага каледжа. Падтрымлівае пастаянныя сувязі з літаратурным клубам “Ветліца”.

ЧАЛАВЕК І ЧАЛАВЕЧАЯ ПРАГЕДЫЯ

паэма

(Працяг. Пачатак у № 5. Пралог)

КНИГА ПЕРШАЯ
АД АДАМА

ГЛАВА ПЕРШАЯ

*Ханаан, Вірсавія
ІСАК, ІСАЎ, потым РЭВЕКА і ІАКАЎ.*

ІСАК

Я састарэў, Ісаў, мой прытупіўся зрок,
Я ўжо паміж жыццём і смерцю,
І неўзабаве скажуць мне: “Прымерце,
Ісак, ваш саван. Свой апошні крок

(Паўза)

“Няхай пракляты будзе Ханаан,
Сын Хама, – Ной сказаў, – бо сораму ні грама
Душа не мае Хамава. Сабе аркан
Накінуў сам ён, бо рабом ён стане
І ўсё жыццё прабудзе ў гэтым стане...
Калі вось так мы абыходзімся з бацькамі,
Сабе мы кідаем у будучыню камень”.

Вось думка: можа дадзеныя нам імёны –
Прадвеснікі благаслаўленняў і праклёнаў?
Мы мо ўсе марыянеткі? Як і Хам,
Іграем ролі мы, адведзеныя нам?..

Я штосьці адхіліўся ўбок зусім,
Ды не прывык я, каб гаворка дакучала...
Наш род прадоўжыў Ноеў сын, брат Хама, Сім:
Сім, Арфаксад, а потым Каінан і Сала,
Явер, Фалек, Рагаў, Сярух, Нахор –
Вось ніць... Не мысліў ўзяць на змор
І ўжо заканчваю, бо за Нахорам
Прадстаўнікі два толькі: Фара і Аўрам.

 51

Люцыпар да Аўрама пажадаў сысці,
А ты – Аўрама ўнук, косць ад касці;
Паслухай жа аповед дасканалы,
Які нашчадкам данясуць аналы.
Пачуеш словы ты Люцыпара самога,
Куды мой бацька ўставіў усяго паўслова.

ЛЮЦЫПАР (*спярша ўбок*)

Не тую перавагу дэманструюць шалі.
Аднак мой выспеў і сфарміраваўся план,
Як парабіць агульны балаган
Са здзейсненых Ім шкодных анамалій.
Нарэшце, прадзіраўлю я страху –
Зялёную дам вуліцу граху.

(*Да БАЦЬКІ.*)

Я – бог, твой бог. Табе я дам узнагароду.
Яна вялікай будзе: нараджу народы
Я ад цябе.

БАЦЬКА

Цікава, як ты мне дасі?

Бяздзетны я.

ЛЮЦЫПАР

Ты галаву дарэмна не насі.
У прынцыпе не можа існаваць прадмет,
Непадуладны мне. Сказаў я – значыць, дам.
Пастаўлю між табой і мною запавет,
І дачакаецца нашчадка Аўраам,
Бо ты з хвіліны гэтай болей не Аўрам –
Імя тваё ды будзе Аўраам...
Цябе я бацькам безлічы народу
Зраблю і вельмі, вельмі распладжу.
Узнікнуць ад цябе цары. Са мною згода
Магчымасць дасць зямлі тваёй мяжу
Праз Ханаан правесці... І на поўнач потым
Я вашы землі распаўсюджваць буду,
А каб вы іх не палівалі потам,
Дванаццатым апосталам я выберу Іуду...
Што я за гэтае запатрабую з вас:
Ад нараджэння ў восьмы дзень якраз
Ваш будзе абразацца ўвесь мужчынскі род –
Усе да аднаго, які ні быў бы год.
І будзе вечным гэты запавет на целе,
Парушыць як бы вы яго ні захацелі.
Душа ж асобіны, што мае пол мужчынскі
І не абрэжа крайняй плоці ў восьмы дзень,
Знікае хай. Нашто без дрэва пень,
З якога не пабудаваць будынкі?
І жонку Сару не заві больш Сарай –
Імя ёй будзе Сарра: “эр” падвойная, вось так.
Час надышоў ажыццявіцца вашай мары:
Праз год у Сарры нарадзіцца сын Ісак...
І ведай, што твае нашчадкі стануць
Непажаданымі прыблудамі ў зямлі чужой,
Усіх іх заняволяць, не спытаўшы сану.
Зраблю над тым народам суд, я вырашыў ужо.

(Убок)

(Пасля паўзы)

R

БАЩЬКА

Я

 53

БАЦЬКА

Мой толькі што ослабілі аркан.
Аддыхацца мне дай. Я без дзіцяці
Застацца мог... Я развяжу цябе...
Рукі вось не магу падняць, так ослабеў...

Я

Не падымай, не буду я прыскорваць.

БАЦЬКА

Казаць магу затое... Сын мой, прорва
Магла нас раздзяліць навекі,
Аднак на вочы не спуściліся павекі –
Сваё рашэнне скасаваў мой бог...
Давай, мой сын, працягнем дыялог,
Як толькі я цябе аслабаню,
Ужо я ў сілах...

... каб яму змяніць меню.

(развязваючы мяне)

Прыгода наша абавязаная дню,
 Калі я атрымаў яго загад
 І скурчыўся, як на агні скурат.
 Ён загадаў падрыхтаваць паклажу
 З прадметамі ахвярапрынашэння
 І на гару пайсці, якую ён пакажа;
 І там, на ёй, цябе аддаць спаленню.
 Так, сын, я па яго загаду
 Узяў і дровы, і агонь, і нож...
 Упэўніцца ў магутнасці заўсёды цягне ўладу,
 Ды, дзякуй богу, жудасць скончылася ўсё ж.
 З хвіліны гэтай больш не будзе простаі мовы –
 Сваімі словамі пачну апавядаць я.
 І хоць язык, вядома, бескасцёвы,
 Не страчу сцісласці – яго багацця...
 Мой бацька, барана дастаўшы з гушчару,
 Спаліў яго... і мы пакінулі гару.
 Зрабіўшы гэтае, пайшлі ў Вірсавію тады,
 Дзе і жылі пасля. Ляцелі дні, гады...
 Рабы рабілі, бацька не араў, не сеяў.
 Пашморгаў зноў яго ягоны бог,
 Сказаўшы, каб з дачок краіны Хананеяў
 Нікога я за жонку мець не мог.
 Слухмяны бацька налажыў табу
 На шлюб з дзяўчынай з Ханаана,
 Куды загнаў яго Люцыпар. Ён рабу
 Свайму сказаў, што мне наканавана
 У шлюбе не інчай як з дачкой з Халдзеяў быць,
 І раб павінен у яго зямлю адбыць,
 Да племені яго і ўзяць адтуль
 Мне жонку... Жыць без усялякіх гуль
 Было мне загадана да раба вяртання.

Пры адыходзе раб задаў пытанне:
Калі адбудецца, што знойдзе ён жанчыну,
Яна адмовіцца ж у Ханаан ісці;
Тады ці можа выхад падысці:
Узяць Ісака ў бацькаву краіну?

ICAŸ

ICAK

ICAŸ

 56

(Уваходзяць РЭВКА і ІАКАЎ)

ICAK

Стаміўся я, Ісаў. Вазмі калчан і лук,
Адпраўся ў поле налавіць дзічыны
І ежу мне згатауй; яе са сваіх рук
Падай мне, каб я ні адной хвіліны
Не сумняваўся ў тым, што ты перада мной,
І каб душа мая цябе благаславіла,
Бо хутка возьме, сын, мяне магіла.

(ICAŸ виходзіць)

РЭБЕКА (*IRABY*)

Перад вачыма Госпада здabyў калісыці Ной
Дар Божы. Ты займей яго таксама,
Благаславенне бацькі выкраўшы ў Ісавы.
Для гэтага паслухай слоў маіх
І як загад мой выканай ты іх:
Пайдзі, вазьмі двух добрых казлянят у статку;
Я твайму бацьку з іх згатаю ежу;
Ты занясеш яму, каб ён свайму нашчадку
Благаславенне даў.

IAKAŸ

Ён можа пад адзежу

Руку засунуць і падман раскрье ён:
Я – гладкі чалавек, а брат Ісаў – кудлаты.
Так навяду я на сябе яго праклён
І стану не благаслаўлёным, а праклятым.

РЭБЕКА

На мне ён будзе да канца адведзеных мне дзён.
Ты толькі прынясі, наш шанец – казляняты.
Іх скурай аблажу табе я шую, рукі,
На шэрсць надзену вопратку Ісава,
Маліцца буду я, і ўдасца наша справа.
Благаславяцца праз цябе твае сыны і ўнукі.

(ІАКАЎ і РЭВЕКА выходзяць і прыкладна праз дзве гадзіны вяртаюцца.
ІАКАЎ надыходзіць да БАЦЬКІ)

IAKAŸ

Мой бацька.

ICAK

Хто ты, сын мой?

IAKAŸ

Я – Ісаґ,

Твой першынец. Сядзь і паеш маёй дзічыны,
Якая згатаваная мной так, каб ты кусаў
Яе без цяжкасці, і не было б прычыны
Тваёй душы мяне чамусьці не благаславіць.

ICAK

Паслаў у поле я цябе яе лавіць.
Скажы, мой сын, як ты знайшоў яе так хутка,
Вядзецца быццам бы яна зусім блізютка?

IAKAŸ

Ды дзеда бог насустрач мне яе паслаў.

ІСАК

Раней дзічыну ты даўжэй лавіў, Ісаў.
Падыдзі да мяне, каб я цябе абмацаў
І змог бы распазнаць, што ты за цаца.

(ІАКАЎ падыходзіць бліжэй. ІСАК яго абмацуе)

Я голас чуў Іакава... так, так, ягоны голас,
А рукі вось кудлатыя, на іх Ісава волас.
Ці ты сын мой Ісаў?

ІАКАЎ

Я.

ІСАК

Я чакаю ежы.

(Убок)

Прымушу нахіліцца і адчую пах адзежы,
Каб мне не памыліцца.

(Да Іакава)

Пацалуй мяне, мой сын.

(Іакаў цалуе яго)

Ну вось, і болей не благаславіць няма прычын.
Пара прагнаць свой безгрунтоўны страх –
Ісаў перада мной, ад поля пах.

(Благаслаўляе)

Ды дасць табе бог дзеда ад расы нябеснай,
Ад землянога туку, ад вады марской і прэснай,
Ад хлеба і віна, ад яблыка і дулі;
Табе, сын, ды паслужаць і паклоняцца плямёны,
Таксама брат твой, сын тваёй матулі.
Які цябе благаславіць – благаслаўлены,
Які цябе кляне, хай будзе той пракляты.

(ІАКАЎ выходзіць. Уваходзіць ІСАЎ)

ІСАЎ

Вярнуўся, бацька, я з дзічынаю дахаты.
Яе я згатаваў, прынёс; устань паесці.

ІСАК

Хто ты?

ІСАЎ

Сын твой, Ісаў.

ІСАК

Хто ж быў тады раней,
Калі знаходзіўся яшчэ ты ў полі дзесьці,
Каго я і благаславіў.

ІСАЎ

Той, хто яшчэ не раз мяне кране,
Хто быў другім па нараджэнні,
А хоча першым дар не свой злавіць.

(Зноў крычыць)

(Убок, звычайным голасам)

Я живу на пределе своих возможностей. В моих сутках, кажется, вдвое больше времени, чем у остальных. Быстрее, выше, сильнее — вот мой девиз. Только падая вечером без сил, я чувствую себя живой. Я влюблена в свою жизнь, и я точно знаю, что, если захотеть, можно справиться со всем на свете.

А чтение прекрасных стихотворений вдохновляет меня на написание собственных. И я надеюсь, что вы посчитаете их красивыми.

Моё сердце так сияло, обожало и сверкало,
Но случайно зацепила.
Уронила.

И с земли его подняла. Отряхнула. Обуздала.
Положила. Наступила.
Растоптала.

Из осколков собирала, зашивала и скрепляла
Очень скоро. Захандрила.
Расстреляла.

После пулю я достала. Сердце перебинтовала.
— Ты прости, — ему зачем-то прошептала.

Из кусочков смастерила, оживила, подбодрила.
И с любовью. Безвозмездно.
Подарила.

И оно как озарилось, заискрилось, завихрилось.
Благодарно. Как цветочек.
Распустилось.

А потом я наклонилась. Испугалась. И смутилась.
Шаг — могла бы наступить.
Остановилась...

Близость

По голым ногам поднимается дрожь,
Позёмка из листьев балетки скребёт.
Ты ночью от мыслей своих не уснёшь,
Никто этой ночью уже не уснёт.

Ведь мы друг от друга не можем сбежать,
И каждый беззвучно кричит в тишину.
Скажи, что боишься меня потерять,
Тогда я, быть может, спокойно усну.

А шрамы от слов не рубцуются так,
Как даже военные раны Чечни.
Не думай, как справиться с этим. Никак.
Ты просто в объятия Морфея нырни.

А Осень как рыжие все — без души,
Она в третий раз третья лишняя нам.
Дыханье на миг задержи, не дыши.
С тобой даже дышим мы напополам.

И листья, и ливни бросает на нас.
По голым ногам поднимается дрожь.
Хочу самой близкой тебе стать сейчас.
Сегодня, надеюсь, счастливым уснёшь.

K.10.06.2011

Здесь раньше росла трава.
Сейчас здесь лежит снег.
Вчера она с нами была и жива.
Сегодня её нет.

Вчера был здесь смех, гам.
Безмолвье сейчас тут.
И всё, что осталось, ненужный стал хлам.
Хватило и пары минут.

Потеря меня жжёт.
Мы молча сидим. Вдруг.
Мы вспомним, и сердце защежит тоской.
Ты лучший была друг.

☆☆☆

Холодный и грозный 2060-й,
По парку бредут два седых человека.
Она пахнет нежно корицей и мятой,
А он тёплым свитером и прошлым веком.

Ты моё лето без времени,
И для тебя я на всё готов.
Скинул груз прошлого бремени,
Освободился от всех оков.

Я к счастью полностью стал готов,
Я согласился с твоей игрой.
Очень не хочется громких слов,
Но хочу жизнь всю прожить с тобой.

29/05/2011 (ночь)

*Моему брату Диме и его невесте Насте
в день свадьбы, 14.01.2011*

Вы сегодня волшебны красивые. Классные.
Я могу пожелать одного – счастья вам.
И пускай много лет взгляд горит нежностью.
Для любви пусть не будет препятствия – внешности.

Вы состариться вместе решили. Здорово.
Так пускай вы сойдётесь характером, норовом.
Пусть приносит тебе каждый день свою рифму к имени.
Одно целое с этого дня и отныне вы.

12/01/2011

Дрожь

Дрожь, больше похожа на ток...
Крик, больше похожий на стон...
Зов, больше похожий на всхлип...
Боль, слишком похожа на сон...

Смех, больше похожий на вздох...
Плач, слишком похожий крик...
Кто-то кричит мне «не умирай»,
А кто-то просит «умри».

Вздох, больше похожий на плач...
Ток, больше похожий на дрожь...
Сон, больше похожий на боль...
Ты всё равно не поймёшь!

Буря эмоций похожа на стон!
Страдание похоже на нервов игру...
Я знаю, что ночь лечит нервы и страх.
Надеюсь, пройдёт. К утру.

01/04/2008

Вольга КУЗЬМИЧ

Заслужаны работнік народнай адукацыі Беларускай ССР, выдатнік адукацыі. Закончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт у 1967 г. З 1992 г. па 1996 г. – старшыня пастаяннай камісіі Мінгарсавета па адукацыі і выхаванні. З 1996 г. па 2011 г. – загадчык кафедры беларускай мовы БДТУ. Зараз дацэнт кафедры беларускай філалогіі.

☆☆☆

Беленькі сабачка, што ў тваёй душы?
У вачаннях слёзкі, думы ў цішы.
Пра што ўспамінае, ад чаго трымціць?
Хто так жорстка крыўдзіў, што ёй так баліць?

Паглядзі ўважна – знойдзеш ты сляды
Здзекаў чалавечых, жорсткасці рубцы.
Чыесь злыя рукі попел з цыгарэт
Сыпалі на вочы, асляплялі ўшчэнт.

Дый гэтага мала – рвалі кіпцюры,
Над сабачым енкам ржалі паханы.
З дарагой машыны на ўсім хаду
Выкідалі цельца ў брудную ваду...

Хтосьці ехаў следам, затым падабраў,
Гаючыя лекі для сабакі даў,
Прытулак дзяржаўны, у клетачцы куток,
Трошкі нейкай ежы, вадзічкі глыток.

Радуйся, сабачка, будзеш доўга жыць,
Дзён, можа, з дзясятak, так як набяжыць.
Мо цябе хто згледзіць, а мо – забярэ,
Да сэрца прытуліць, ліха адвядзе.

Нехта падыходзіў, нават шкадаваў.
Але ўзяць з сабою не вельмі жадаў...
Што таму прычынай, чаго не стае?
Спаленае вочка – шарму не дае.

Гурскага прытулак, ці ж прытулак ты?
 Лепш назваць канцлагер для жывой душы.
 Анічога лепшага, як укольчык даць,
 Не магла прыдумаць ваша “благодать”.

Ці ж няма ў свеце чаго пераняць,
Як любіць жывое і як ратаваць,
Чаму лепшы вопыт сёння не згадаць,
Уносіць прапановы, выйсце ўсім шукаць?

Дульсінея, Дунечка, хвосцік абаранкам,
Па траве зялёненькай гуляць пойдзем ранкам.
Залівістым брэхам новы дзень вітаем,
На жыццё шчаслівае спадзяванне маем.

Анастасія КУЗЬМІЧОВА

Студентка 2 курса факультета издательского дела и полиграфии.

Когда я была маленькой, мне даже в голову не могло прийти, что я начну писать. Это пришло неожиданно и внезапно, когда душа отчаянно нуждалась в чём-то новом. И сейчас я бесконечно рада, что могу придать своим мыслям обличье.

Забавно, но меня может вдохновить совершенно любая вещь: от прекрасного безоблачного неба, до стены в моей комнате. И это замечательно.

Люби

«Люби и будь любимым»,
Так люди говорят.
Иди и будь счастливым,
И очи пусть горят.
Иди, но всё же помни:
Семья есть у тебя.
Люби её всем сердцем,
Есть гордость у тебя.
Поверь, тебя не бросят,
Мы будем все с тобой.
Не плачь, иди в дорогу,
А сердцем будь со мной.

Полько не беги

Светили звёзды ярче солнца,
И мы сидели у реки.
Поцеловав мне руку нежно,
Просил он: «Только не беги».

Проходит время, понимаю,
Что не могу без него жить.
Меня увидев, подбежал он.
Обняв, сказал: «Давай любить».

Проходят годы, вот сидим мы
На том же месте у реки.
И наши дети с нами вместе
Лежат, повесив гамаки.

Светили звёзды ярче солнца,
И мы сидели у реки.
Поцеловав мне руку нежно,
Просил он: «Только не беги!»

Нам ночь страшна, когда мы одиноки.
Но в одиночестве находим жизнь.
Пройдя страдания, все мы умираем,
Но одинокими нам вновь не быть.
Мы не одни, к нам счастье с каждым вдохом
Подходит, чтобы жажду утолить.
«Мы любим вас!» – скажите мамам, папам.
Порой и это может подбодрить.

Люби свой край, пока есть силы.
А нету сил – без них любви.
Пока живём мы, в край родимый
Не пустим ужасы войны.
Ведь если станем мы стеною
И преградим убийствам путь,
Свободны будут наши дети,
И ветер слабо будет дуть.
Но в то же время понимаем,
Что Бога надо нам молить,
Ведь если нету в сердце веры,
То как же людям дальше жить?

Война – страшнейшее из зол.
В ней нету жизни, есть страдания.
После неё воспоминанья
Вас не покинут никогда.

Кто видел смерть, тот понимает,
Что это хуже всех видений,
Что это хуже всех мучений,
Смотреть, как друг твой погибает.

Но должен ты идти вперёд,
За край родной и за победу,
Чтобы потом жена к обеду
Спокойным голосом звала.

И чтобы дети жили мирно,
Не видя ужасов войны.
Чтоб ночи не были страшны.
За это умереть не жалко!

И я умру, коль мне придётся!
Но я не дам врагам своим
Доставить боль родным моим.
Пусть фашисты погибают!

Друг без друга

Я тебя не забуду,
Ты вернёшься ко мне.
Я тебя не забуду,
Ты приснишься во сне.
Я тебя не забуду.
И в ночной тишине
Я тебя не забуду,
И увижу в окне.
Ты меня не забудешь,
И приснишься в ночи.
Ты меня не забудешь,
Даришь жизни лучи.

Безумное «Всегда»

Однажды вечером безлунным
Сидела в комнате одна.
И размышляла о тревожном.
Весь этот день была бледна.
 Безумие, что зародилось,
 Теперь ничем не отогнать.
И не хотелось мне нисколько
 Те мысли чудные бросать.
Но неожиданно в сознание
Закрался тонкий нежный звук,
А разгадать его звучанье
Мне помешал внезапный стук.

Душа

Душа – как же много таится и чахнет
В частичке, что люди не могут найти.
Они позабыли о ней, не подумав
О том, что она может им принести.

Свободу, смирение, любовь и мечты,
Спокойствие, чувства и счастья основы.
Но людям души пожеланья темны.
Они не хотят покидать жизни плоти.

Устала бороться, устала страдать.
Бесчисленных дней бесконечная благодать.
Обманом других заставляем рыдать,
Но сами при этом приветствуем радость.

Душа – это то, что должно улыбаться
Всегда и всему, но, увы, не дано.
Бесчувственный голод велел ей убраться,
Ведь в теле для них место есть лишь одно.

Природная сущность играет не с нами.
Она развернула наш внутренний бой.
Она управляет бесчувственно нами,
Надменно и зло уводя за собой.

Душа – это то, за что надо бороться,
Ложиться костями, слезами, мольбой.
Пусть нету сил, но я буду сражаться,
И смело покину я кукольный строй.

Смеяться и плакать, мириться, сражаться,
И радостно жить, разрывая порок.
От чёрной Вселенной смогу оторваться.
И светлой души перейду я порог.

Связь

Тонула, лежала, не в силах подняться.
Хотела всего лишь в себе разобраться.
Ведь всё, что осталось, - кричать и молиться.
Со счастьем далёким навеки проститься.

Мне страшно, мне больно. Тону, умираю.
И к небу я руки свои простираю.
Пусть ангел поможет не сгинуть во тьме.
Взамен душу с сердцем дарую тебе.

Услышал плач скорбный земного ребёнка.
Рукой по щеке он проводит легонько.
Меня утешает, сильнее прижав.
Связь с Раем и Адом навек оборвав.

Печали проходят, улыбка цветёт.
Мой ангел меня где угодно найдёт.
Связь крепче всего. Ей никак не порваться.
Теперь точно знаю, что мне не сорваться.

Люблю

Люблю, но признаться не смею,
В безрадостный сон уходя.
Люблю, но признаться не смею,
Те чувства в себе обходя.

Люблю или, может, влюбляюсь?
Кто даст на вопрос мне ответ?
Со злостью внутри я сражаюсь,
У сердца прошу я совет.

Прошу, подскажи, умоляю,
Дай силы мне боль ту унять,
Ведь только глаза поднимаю
И ревность скрываю опять.

Я душу свою призываю,
Чтоб сердцу она помогла,
И разум я свой умоляю,
Чтоб не поглотила нас мгла.

Всё было б раз в тысячу проще,
Скажи ты мне, что не одна
В тех чувствах блуждаю, как в роще,
Ответ и взаимность ища.

Сказать я тебе не решаюсь,
Боюсь, что оставишь, уйдёшь.
Найти в себе силы пытаюсь,
А вдруг ты меня не поймёшь?

Люблю, но признаться не смею,
Могу лишь смотреть на тебя.
Но скоро, я знаю, я верю,
Ты тоже полюбишь меня.

Забвенье

В ночи сидит девчонка,
Совсем она одна.
Но горе, её память,
Увы, черным-черна.

Она не помнит кто,
Она не помнит как
Пришла она на берег,
Подумаешь, пустяк.

Но если присмотреться,
Она здесь не одна.
Там, рядом с ней, витает
Трёх призраков толпа.

Один из них, мальчишка,
Совсем ещё он мал,
Сидит и горько плачет
О том, что всё б отдал

За то, чтобы сестрёнки
Души прекрасный свет
Вернулся в сердце. Жалко,
Назад дороги нет.

Второе привидение,
Прекрасной девы лик,
Печально смотрит в небо,
Но там, увы, тупик.

Мужчины призрак гордый,
Стоит, обняв жену,
И вспоминает, как он
Уснул, впустив беду.

Но девочка не помнит
Ни лиц их, ни имён.
Её от горя разум
Был кровью опалён.

Её воспоминанья
Витают в облаках.
А море вечным стражем
Лежит в её ногах.

Но где-то в глубине
Этих пустынных глаз
Горит, жизнь сохраняя,
Её души топаз.

Мысли

Сиж у камина, в забвенье уйдя.
Надеюсь, что мир мне подарит тебя.
Презрение, страх и надежда на счастье
Смешались, скрутились, как в бурю ненастье.

Уходишь не зная, о чём я молпось.
Я в смерче эмоций, как ветер, кручусь.
Ошибки из прошлого в воспоминаниях,
Как блики на выжженных эпитафиях.

Пытаемся жить, игнорирую слёзы,
Ведь мы разрушаем беззащитные грёзы.
Мне больно смотреть на сердец изысканья,
Но нам не дожидаться от них покаянья.

Ну что же, раз так суждено по судьбе,
Сражаться я буду за счастье во сне.
Но руку твою я сжимаю любя,
Ведь сердце моё не стучит без тебя.

Госць клуба

Галіна ЛУКША (КАНОНИК)

Нарадзілася ў 1934 г. у вёсцы Зарэчка Лапіцкага сельсавета Асіповіцкага раёна Магілёўскай вобласці. Дзяцінства апалена вайной. У 1952 г. скончыла Лапіцкую сярэднюю школу, 1957 г. – Беларускі політэхнічны інстытут. Вершы піша з 1998 года, зараз на пенсіі, выхоўвае ўнукаў і праўнукаў. Яе біяграфія – у вершах.

“Смех утих, есть дикий хохот”

М . Ж в а н е ц к и й

Смяюцца тата з мамай шчыра
На фотаздымку даўгавечным.
Адцяцелі ціха ў вырай
У карагодзе тым сустрэчным.
Жыццё ў лёсу атрымалі
Аднадушнага палёту.
Радаваліся, кахалі,
Перажылі вайну, гаркоту.
Паглядзіце, што ім трэба?
Страх прапаў, любоў на месцы,
Дзеці ўжо не просяць хлеба,
Лепшага чаго каб з’есці.
Але ўсе радуюцца шчыра,
Хоць доўга жыць не ўдаецца,
Душа ў душу, святла і міру,
Каханне з імі застаецца.
Сям’я – вось вечная апора,
Любоў дажджом вяселькі лечыць,
Сягоння, заўтра і ўчора
Яна і ён живуць на свеце.
Твары яе, стварай, стварай
Ты выбіраў, ты выбіраў...
Няхай квітнее любы край
Чым Бог паслаў.

17.11.2008

Салют перамогі ў 1953 годзе

*Што вас уразіла ў студэнцкія гады? –
пытаюцца сучасныя студэнты.
– Нам, вяскоўцам, усё было ў першы раз.*

Упершыню з сваёй сталіцай
Святкуем праўды перамогу.
Павячэралі драбніцай:
Бульба з селядцом у падмогу.

І трамваем па праспекце
Да помніка пагрузкаталі.
Першы раз на Белым Свеце
Салютам подзвіг адзначалі.

“Як будзе?” – мэтаю адзінай
Са мной і з Васілём пшыбуюць
Прадчувальнаю гадзінай
Зеніткі ля ракі начуюць.

Кастрычніцкая. Люду мала.
Каля помніка сышліся,
Ля Сталінскага п’едэстала.
Сцямнелі і аслеплі высі.

Чаканне ціхае... І а-а-ах!!!
Снапамі зор з-за паднябесся!!!
Душа рванулася! Узмах...
І вышыня! І разам песня!

Зноў зачарована чакаем
Недасягальнай, залатой,
Залпам высі расчыняем
І разам зоркамі лятаем.
Імгненне радасці, пастой!

Подзвіг ісціна святкуе!
Ганарлівасць не блішчыць,
На магілах не танцуе...
Яднанне людскасці імчыць!

І вось апошні залп у зорах!
Грымнуў, бы пячаць паставіў,
Сыплецца на рукі порах, –
Жах вайны маўчаць заставіў.
Смех павольна заціхае...
З былым у хованкі гуляе.

Прадчуванне адгарэла –
Інтуіцыі прыюты.
Васіля ўлюблёнасць грэла,
А мяне – душэўнае святло салюта.

І калі петарды тыя
Іскрыста пухкаюць-страляюць,
Ці домнаў плаўкі дарагія
Салют жыцця напамінаюць.

Яны ў далечы святыя
Узняцца не дапамагаюць.
Падмуркі сціплыя, другія
Вышынь душы не дасягаюць.

У тую радасць на хвілінку
Акуні мяне, мой Божа,
Пашлі мне пчырасці друбінку –
Былая праўда дапаможа.

4.02.2010

У маладосці прапусціла

Узнялася й паляцела
За месяцам ці над ракою,
Дзе музыка душы хацела
Абнадзеіцца спакоюм.

Ніхто назад не пачакае
З таго свабоднага палёту,
Бездарожжа не вяртае,
Налятаешся ў ахвоту.

Адна, як вецер, наўцёкі,
Тады квітнею, расцвітаю,
Як непаўторныя аблогі,
Сабой прастору запаўняю.

То накупаюся з зарою,
То абдымуся з ветрам смелым,
Пахлюпаю з дажджом парою,
То яблыкам запахну спелым.

6.09.2009

Ці завушнічкамі бярозы,
Як сяброўка прыбярэся,
Разнявешчуся ў марозы,
Ды на зямлю ізноў вярнуся.

І ніхто, хоць не чакае,
А любоў жыве, святкуе,
Дарогу кожны сваю мае,
Душа пяе, жыццё вакуе.

Не пакахала той вясною,
Грахоўную не падпусціла.
Вялікае сваё, святое
У маладосці прапусціла.

Але ж зямное мацярынства
Будучыню расчынiла,
Перачысціла ўсё чыста,
Душу любоўю наталіла.

Расчоска пахне сынам,
Які загінуў у Афгане.
Не змые час – не згінем,
Раз так патрэбна маме.

Яна яго вадзіла
У садочак кожным раннем,
А вечарам туліла
І варкавала міла.

“Мо ты без мамы плакаў?
Не плакаў, малайчына.
На табе прысмакаў”
І цалавала сына.

22.04.2011

Кудзеркі пахлі ветрам
І малачком матулі.
І маладзічок светлы,
І птушачкі іх чулі.

Яна той пах не змые
І пранясе да скону,
Матулечкі зямныя
Сыноўняга палону.

І будзе памяць песціць,
І будзе сэрца плакаць,
Такое час не лечыць,
А ў памяці адзначыць.

О! як відаць усё навокал,
Калі падымешся над лесам,
Над полем жытнім, нібы сокал,
Над абыдзённым інтарэсам.

Гэтак вось у сне вітала
Лёгка ў сонечных праменнях
Нібыта крылы распраўляла,
Аднекуль жа прыйшло імкненне.

Магло і ў нас з табою збыцца,
Не пазналі б мы ўзлёту,
Пры падзенні прыямліцца,

І табе, бач, не хапала
Таго шчымлівага спакою,
Веры, што любоў спагнала,
Вялікай роднасці са мною.

Але ўсё ж ты адарваўся
Ад іх штодзённай мітусні,
І ля мяне адзін застаўся
Хоць на імгненнае ані.

А майго шчасця цераз край:
Свабодна словам, думкам цесна,
Ды проста салаўіны рай,

Збіць асалодную ахвоту.
Ты танцаваў з усімі імі
І да мяне зноў падымаўся,
Крокі свае звяраў з маімі,
Дзе я, раўніва аглядаўся.

4.08.2011

Мо маладосць мая ўваскрэсла.
У падзенні смаку многа –
Не паспыталі прыязмлення.
Мы збыліся, больш нічога,
У вышыні нашы памкненні.

На інфармацыю сабраліся
Першакурснікі шчэ маладыя
І расказаць сабе стараліся
Прыкметы любасці любыя.

А што мы зналі пра любоў,
Калгасніцы на полі загарэлыя,
З жытнёвым пахам залатых хлябоў,
Пасляваенныя сіроты анямелыя.

Азарэнні ўсё ж былі:
Восьмы дзясятка на зыходзе,
Але ж вось гэтак? Не з сваёй раллі,
Каб узяцела ва ўзаемнай згодзе?

Памаленьку забываю твой пагляд,
Бо мала ў вочы заглядала,
Забываць назаўжды? Наўрад,
Бо моцна сонца заляцала.

Цярушу ўспаміны, церушу,
І вобраз светлы ўзнёмае,
Не пагасні! Госпадзі, прашу,
Люблю. Хай тая ці не тая.

Узаемнае ў нас было,
Суддзя – маё сумленне дарагое.
Не паглядаў бы, і не надышло б
Яднанне душ высокае, святое.

Неба, як мне хочацца, каб ты,
Быў шчаслівы і любіў заўсёды,
Каб было той меней маяты,
Каб лягчэй жылося, шчырай згодай.

Доўгага жыцця, мой селянін, –
Сынку роднай маці-Беларусі,
Родны, годны мой грамадзянін,
Ідэал свой разлюбіць я не бяруся.

4.08.2011

Добра маладой у маладосці,
Хоць і многа робіцца памылак,
Наблытаных маткоў чагосыці,
Дзікіх шчэ зялёных жылак.

Недаспелая душа, а паспытала
Горкі мёд нявыспелага шчасця,
А нашае жыццё нам іншае паслала
Ад нечаканага ваеннага напасця.

Усё змянілася, а як тут сумяшчаць:
Акупацыю, вайну, затым разруху.
У нашу маладосць прыйшлося запаўняць
Бацькоў прапажу, што без слуху і без духу.

А тое сорамна, што было ў нас
Не дазваляла памыліцца,
Нязведанага адыходзіў час,
Трэба ж і дзяццмі разжыцца.

Таму і маладосць душы прыйшла
У старасці, калі ўздыхнеш свабодна,
Маладосць мая ў вечнасць адышла
Вось і туляецца святая бестурботна-годна.

Быць маладой у старасці цяжэй,
Калі ўжо пакаленне адлятае,
Знікаюць спадарожнікі з вачэй,
А сэрца пакахаць жадае.

Вось і блытае ізноў душа
Сваё і маладыя пакаленні.
Але любоў заўсёды хараша,
Яна сама сабе благаславенна.

7.08.2011

Беларусы з электрычкі

Электрычку люд працоўны
Жабрацкім поездам заве.
Пад Новы год спадар галоўны
З раднёю кросенкі ўе.

Бабуля ўнучку пасадзіла
З цяжкаватым багажом,
А тая дзверы зашпіліла
Па форме рэльсамі бягом.

Засталася на пероне
Ільготніца без сумкі,
Дзе дакументы і паперы,
Ды пенсіі прытулкі.

Прасіла ў касах – безграшовы,
Як чалавек сумленны,
Але бяздушныя галовы,
Раздзел пасляваенны.

Ды падышоў хлапец-унучак
Да старой бабулі:
“Вазьміце, я купіў білецік,
Са святам Вас, матуля”.

Суцешылася ў імгненне,
Адразу даравала
Усяму трайному пакаленню,
Што вайны не знала.

Усю дарогу гаманіла,
Гады распавядала,
Светапогляды дарыла,
Што нарадзіла, збудавала
У клубкі матала.

Дачка сустрэла ў сталіцы,
Яго расцалавала,
Як нечаканая сястрыца,
За ласку спагадала.

А ён і грошай не бярэ,
Зніякавеў адразу...
Душа духоўнае арэ!
Не капітал – заразу.

Шчэ беларус на свеце ёсць!
Не адна дзяржава...
Зневажае старасць – “госць”,
Бо чужакоў арава.

Перадавая

*“Для таго, хто паміраў,
яго жыццё было больш важным,
чым увесь зямны шар”.*

Э р ы х М а р ы я Р э м а р к
“Трыумфальная арка”

Мы на перадавой...
Пад абаронаю часовай.
Пагроза смерці – хуткі бой,
Жыць застанешся выпадкова.

Такі спакойны краявід,
Што плакаць хочацца салдату.
Жыццё трымае, як магніт
Перад кароткаю расплатай.

Выжыць, выжыць – наша мэта,
Сябе ратуем ад знішчэння,
Мы не змагаемся са светам,
Ці для другога пакалення.
Адзін з кароценькім жыццём
Тут твой перадапошні дом.

Лютасць, прага, смага жыць,
Смерць атакуючых знішчае,
Не за прагрэс, што набяжыць
Чалавек жыцця жадае.

У страх загнанае шаленства
Імчыць шарэнгамі ад смерці,
Яшчэ бязвусае маленства
Пратэстуе ў кругаверці.

Інстынкт звярыны агаліўся,
Ты мусіш рушыць, забіваць,
Нюх яснабачання адкрыўся
Безпамылковасці пячаць.

І ў гісторыю ўваходзіш
Бягом кароткай замалёўкай –
На пастаменты ўзыходзіш
З зацятым крыкам – астаноўкай.

Глядзі, які ён малады
Свядома толькі ўкрапіўся,
Ура, ура і назаўжды
У купал неба раскруціўся.

І цішыня... з журбой салдацкаю,
Няўёмнаю маркотай
Зліліся ў магілу брацкую:
Сябрукоў-салдат дрымоты,
Мацярынскіх слёз гаркоты
У сіле памятнай самоты.

22.06.2012

Есаул, есаул, что ж ты бросил коня...

Не пакідайце, хлопчыкі, Радзіму,
Сваю зямлю, сваю жанчыну,
Бо свята месца пуста не бывае,
Спадобицца якомусь “гаспадзіну”,
Што на сялянстве ў людзі выязджае.

Не знойдзецца крыніцы ля ракі,
Што душу напоіць ціхім шчасцем,
Не прыляцяць вясною жаўрукі,
Родны дождж не пацалуе, не палашчыць.

Матуля паглядзіць з слязьмі ўслед,
Не прытуліць да грудзей, не скажа:
“Сыноч” і не адчуе водару прыкмет,
У сынавай не задыхнецца смазе.

Радаводы нас няхай вядуць
Да поўні ніў, лясоў, лугоў, дадому
І сувязі жыўём няхай не рвуць,
Не аддаюць радно сваё чужому.

Чужакам усё адно, дзе быць,
Усё адно не на сваёй Радзіме,
Іх прыйдзецца ўсё адно карміць
Гаспадарам зямлі, іх плён загіне.

Мы без сваіх сыноў сумуем,
Нашто зямлю крывёю паліваць,
Напрацаванае дарэмна аддаваць...
Мы на сябе працуем.

13.11.2012

Вальс-бастон

Прыйшла любоў неспадзявана	І нічога нам не трэба,
Сцяжынай палявой	Мы з табой кахаем...
З твайго асвечанага рання	Трымай крапчэй, бяры ў неба,
З “вячэрняю” маёй.	Мілуй наземным раем.
Вальс-бастон мы танцавалі	Мы датанцуем вальс-бастон
Быццам бы адны	З былога крэпдышыну,
І музыкаю абдымалі	Хай нам пяе акардэон,
Слаўныя гады.	Што мы з табой адзіны.
Ды аднекуль з маладосці	Раз любіш – музыка кругом,
Музыка плыла,	Ні нечага святога
Мяне з табой вянчала штосьці,	І сцежка мяккая ў наш дом
У вышыню вяла.	Шаўковаю дарогай!

Трымай, мой любы, дарагі,
Не трэба нам другога,
Абнадзей мае бягі
У вечнае нічога.
“Нашто”? Падумаць бы адразу,
Ды на любоў не знойдзеца адказу.

6.12.2012

Самаволка

У самаволку да дзяўчыны –
Глыток свабоднага паветра,
Абараняемай Айчыны,
Вольнага павею ветра.

На танцы ў клуб, яна чакае,
Шмат прыйшло патанцаваць,
Сумуюць, хлопцаў не хапае,
Маладосць заве гуляць.

У самаволку ён прыбег –
Гарадок ваенны побач,
У роднае, сваё той бег,
Супраць настальгіі помач.

І не танцуецца яму,
На танцы часу не хапае,
Сярод натоўпу аднаму,
На карагоды паглядае.

Акунуўся ў мірны лад,
Забыўся на муштру часова,
На ваенны той расклад,
На каменданцкія ўмовы.

Ды роўна ў шэсць
Па-над ракой,
Мой родны, твой напеў я чую,
Прыкрыўшы сум душы рукой,
Працую, любы мой, працую.

А для мяне, я знаю, ёсць,
“Пошта палявая”.
Праз гарадок салдаты йдуць,
Бывае, ў перадапошні пуць,
А я заўжды чакаю.

Беларусачак развесці
Лёгка па ўсім саюзе,
Без вайны, сіротак дзесьці
У самаволкавай акрузе.

Цяпер развозяць па ўсім свеце
Усё па ведамай прычыне,
Не маем міру на планеце,
Спакою матухне-жанчыне.

У самаволку да дзяўчыны...
Не збыўся першы мой, адзіны.

31.12.2012

Максіма Танка ў перакладзе пачытала,
Які ж той пераклад чужы,
Уся паэзія, як кветачка, сарваная завяла,
Толькі светапогляд на сваёй мяжы.

Ні подыху жывога соснаў нарачанскіх,
Абмытых дажджавым цяплом,
Ні водару жытнёвых ніў сялянскіх
Калі калоссе пад сярпом.

Паэзія праз мову выцякае,
Як крыніцы ад святых падземных рэк,
З душы не толькі, што матуля нараджае,
Прапшчураў жыццё запамінае,
Пеўчая, зычлівая, шчырая і гаманкая,
Наша прысна і на чалавецтва век.

Перакладаюць, хай сабе чытаюць,
Няхай адзін другога разумее.
Песень матчынай душы не знаюць,
Што з міжрадкоў я вее.

Настоі нашых траў у росах,
Бязрозкі ў дзявочых косах,
Ясны месяц, што ваду цалуе,
Купаецца ў Свіслачы, начуе.

У туманах працнецца радасць,
Сонца ў брод перанясе
У дабрыню – людскую слабасць,
Спяе, паплача пакрысе.

Да ўсіх, хто слухае душу
Сваю і свайго краю,
Паслухайце, прашу –
Душа з душою размаўляе,
Глыбей у вечнасць заглядае,
Мовай у гармонію яднае.

12.03.2013

Нарадзіўся 26 лютага 1994 года ў Мінску. У 2009 годзе скончыў сярэднюю школу № 151 г. Мінска з адзнакай. З 2009 года — вучань хіміка-біялагічнага класа ліцэя БДУ. У 2012 годзе паступіў на хімічны факультэт БДУ. Быў пастаянным удзельнікам мерапрыемстваў літаратурнага клуба “Ветліца” і ансамбля “Акавіта”. Друкаваўся ў ліцэйскім паэтычным зборніку БДУ, мастацка-літаратурным альманаху “AVE”, часопісе “Малодосць”, газеце “Звязда” і інш. Удзельнік і пераможца гарадскіх і рэспубліканскіх літаратурных конкурсаў. Рыхтаваў да друку першы зборнік паэзіі “Мары хмар”. Таленавіты студэнт малады паэт Сяржук Мацін трагічна загінуў 15 снежня 2013 года. Светлая памяць захаваецца ў сэрцах усіх тых людзей, якія ведалі яго пры жыцці, і, спадзяёмся, усіх тых, хто дакранаецца да яго паэзіі дзякуючы гэтай публікацыі.

Мары хмар

Мары хмар — не маркотны прысмерк
У трымценні халодных зім,
І знікаць на бязлюднай выспе
Неахвотна таксама ім.

Мары хмар — не раптоўны вецер,
Што ў бясконцасць упарта мкне,
І на высахлыя суквецці
Дождж запознены не ліне.

Мары хмар зразумець няпроста,
Але сутнасць усё ж адна:
З увільготненага пагоста
Кветкі мкнуць дагары здаўна.

*мяжа Украіны і Румыніі,
30.06.2012*

Студзеньскі вечар

Амаль што год прайшоў з пары кахання
Найпершага, і чарада падзей
Адносіла мяне ужо дазвання
Ад тых часоў... Ды каханне мацней

Не робіцца — але і не знікае,
Негледзячы на тое, што было.
Насуперак чаканням зноўку мару
Аб тым, каб з ёй спатканне надышло

І шчасце зноў запанавала ў сэрцы,
І каб без усялякіх перашкод
У час зімовы змог ізноў сагрэцца...
Няўжо — дзве тысячы дзясяты год?

Не будзе мара гэтая рэальнай,
Калі ўсё успрымаеш літаральна...

Мінск, 02.01.2010

Лютаўскі вечар

У гэты дзень успомніў пра каханне,
Якое ўзнікла роўна год таму.
Яно было якойсьці птушкай раннай,
Яно прынесла шчасце і “турму”.

Як неразумны дзяцел нішчыць дрэва –
Так і каханне нішчыць дабрыню;
Як рыба пападаецца ў нерат –
Так я ў адказ на кпіны не ганю;

Спрабую даць пяшчоту з захапленнем,
Але дарма марную гэты час;
Я мрой не дачакаюся здзяйснення,
Ды й варта ці? Калі ўжо ў гэты раз

Каханне апынулася няўдачным,
Больш спроб рабіць я не павінен значных?..

Мінск, 26.02.2010

II. МАРЫ ПРА КАХАННЕ

Паралелі

Вядома: сто гадоў змянілі назаўжды
Усё: і тэхніку, і ўладу, нават мову.
Але святло кахання, як *тады*,
Ў Палессі, непатрэбным робіць словы.

Яно прыходзіць у зіхоткі час
І думкі чалавека засмучае,
Нібы хвароба – але лепшая для нас,
Бо шчасце ўсё ж прыносіць, залучае

Душу адну з другой нясе туды,
Дзе ёсць магчымасць сустракацца ім.
Але як разыходзяцца шляхі,
Жыццё амаль што зводзіцца на дым...

...Што ў вёсачцы было і што цяпер у Мінску –
Імёны розныя, сэнс сітуацый – блізкі...

Масцішча, 27.04.2009

На парозе сакавіка

Дзвесце хвілін да пачатку вясны
Пад шаснаццатым нумарам.
Чуецца гоман стварэнняў лясных:
Хутка пачнецца гутарка

Птушак, кузурак, звяроў і людзей
На тэму свайго кахання.
Зноў замыкаецца кола падзей,
Зор узмацняючы ззянне.

Чары кахання прыходзяць вясною –
Лета такіх не мае.
Шчасцем гары, калі побач з табою
Той, хто цябе кахае!

Мінск, 28.02.2010 – 20:40

Адлегласць

Заходні вецер цягне на ўсход,
Праз кантынент ствараючы праход.
Ён дойдзе да Урала і Сібіры,
Але не зважыць на яго народ.

Для двух людзей значэнне мае вецер
Вялікае: кахаюць, быццам дзеці,
Адно другога ў гэтым змрочным віры,
Што мы завём жыццём. Так на планеце

Здавён вядзецца: быццам бы ў мурашніку,
Жывём, пракляцці з горам назапашваем...
На цмяна-злосным сатанінскім піры
Прыдуманых людзям пасткі страшныя...

Няхай *цяпер* адлегласць раздзяляе –
Няўмольны час ланцуг той аб'яднае.

Мінск, 16.11.2010

Я не магу іначай жыць

Я не магу іначай жыць.
Забыць паэзію кахання –
Як быццам знішчыць сонца ззянне.
Я не магу іначай жыць.

Што па цячэнні зноўку плыць?
Пара ажыццявіць вяртанне!
Я не магу іначай жыць,
Забыць паэзію кахання...

Мінск, 24.12.2010 (ноч)

Імгненне, што мільганула
а палове на чацвёртую

Успомніў пятніцу шчэ раз.
Шчаслівы дзень, шчаслівы вечар!
Пашкадаваў цяпер аб нечым –
Успомніў пятніцу шчэ раз.

Імгненне створана для нас –
Для пацалунка і сустрэчы...
Успомніў пятніцу шчэ раз –
Шчаслівы дзень, шчаслівы вечар!

Мінск, 17.01.2011

Аліне С.

Ты – светлая. Ты – чыстая, як мара,
Як ластаўка, лунаеш над зямлёй,
Твой рух не спыняць ні дождж, ні хмары,
Ні холад, што змяняеца вясной...

Бяспрэчнасцю з'яўляецца імкненне,
Звычайнае, павольнае, як сон,
Якое у шчаслівае імгненне
Энергію, нібыта электрон,

Дае – і прасякае перспектыву
Маланкаю, свядомасць рэжа йзноў...
Сцвярджае пра адсутнасць негатыву
У свеце сакавіцкая любоў!

Дакладней прагучала б тут “каханне”,
Але пра гэта кажуць толькі ўранні...

Мінск, 02.03.2011

Мәліңы К,

Ты ратуеш мяне, я ратую цябе,
І мы разам ідзём па Сусвеце.
Разам крочым у пгчасце, адкажам журбе
І жыццё апануем суквеццем!

І няважна, што блізка даўно не былі,
І няважна, што розныя веры –
Сутыкнуцца, магчымасць нам зоркі далі,
І яны ж нам адзначылі меру!

Сакавік, красавік, там і лета наўпрост,
І чаканая вельмі сустрэча...
Беларусь і Сібір аб'ядноўвае мост
Праз паветра, праз холад, праз рэчы!

Жыровічы, 20.03.2011

Каҳанне

Каханне ў свеце бачнае паўсюль;
Няважна дзе, бо моц універсальны,
Што створаны Прыродай геніяльнай –
Каханне – ў свеце бачнае паўсюль.

І нават той, хто жыў, як поўны нуль,
Прамовіць раптам лёсавырашальна:
“Каханне ў свеце бачнае паўсюль –
Няважна дзе. Бо моц – універсальны”.

Мінск, 29.08.2011

Вясна

Вясна, сустракай закаханых –
Яны адмаўляюць гора!
Хай снег пераўтварыцца ў мора –
Вясна, сустракай закаханых.

Мінск, 25.02.2012

Антаніне М.

Я хацеў бы вывучыць цябе,
Быццам невядомое злучэнне,
Ведаць хібы ўсе і выключэнні,
Покуль час не моцна шчэ дзяўбе.

Я хацеў бы пэўна разумець
Змены нечаканыя настраёў,
Чыннікі тваіх паўцёмных мрояў,
Каб дакладны дапаможнік мець.

Я хацеў бы... Ды чаго казаць!
Справу не заменіш гаварэннем,
Асабліва ў сакавіцкі дзень.

Бачыш гэты сонечны прамень?
Зможаш ці бязлітасным цярпеннем
Да яго знікнення датырваць?

Мінск, 20.03.2012

Ксенії III.

Чорныя вочы, голас прарочы,
Чары наіўных радкоў,
Шлях, на які паралельна я збочыў,
Човен паўздзейсных сноў.

Страціўшы меру, цалкам паверыў
У новаствораны цуд,
Рушыў наўпрост праз уяўныя дзверы,
Ледзь не загінуўшы тут.

Лезці на кручы дужа балюча,
Падаць – шматкратна цяжэй.
Сэрца бы полымем спалена: змучыў
Так, што не бачу, як крочыць далей.

Феніksam-птушкай трэба падняцца
Дзеля таго, каб працягнуць гульню
І не спыняцца: дзесяць ці дваццаць
Шнараў – ахвяра наступнаму дню!

Мінск, 29.01.2013

III. ФІЛАСОФСКІЯ МАРЫ

Заўтра

Што адбудзецца заўтра? Не ведаю,
Як складзецца мой лёс надвяхоркам.
Чую лісця запознены шоргат,
Што адбудзецца заўтра – не ведаю.

Выбудоўваем мы планы новыя,
Вымяраем вякамі гісторыю...
Што адбудзецца заўтра – не ведаем!..

Як складзецца мой лёс надвячоркам?

Мінск, 23.12.2009

Нязменнае

Заўсёды штосьці застанеца
Нязменнае ў гэтым свеце:
Паветра, сонца, кветкі, вецер –
Заўсёды штосьці застанеца.

За векам век ізноў мінае,
А сонца ў небе ўсё лунае.
Заўсёды штосьці застанеца
Нязменнае ў гэтым свеце!

Мінск, 10.05.2010

Востраў

Я востраў збудаваў з маленькіх камянёў,
Стварыў маленькі пляц я за гадзіну.
Ён хутка разваліцца быў павінны –
Але ўстаяў. Не меўшы каранёў,

Ніхто не ў стане моцным існаваць.
І чалавек, што на сваю забыўся
Радзіму – быццам маці роднай збыўся:
Яму на ўсіх і ўсё, на жаль, пляваць.

Бельдзібі-Мінск, 06.2010

Люстэрка-кола

Імгненні, хвіліны, гадзіны,
І суткі, і тыдні... сезоны
Для часу – адбітак адзіны
Ў люстэрку, разбітым на зоны

Стагоддзяў, мільёнаў, мільярдаў
Гадоў, непадлеглых падліку.
Секунды – як скокі гепардаў,
Як рэха працяглага крыку...

Пачатак сістэмы лічэння
Няможна прадставіць дакладна.
Эйнштэйн папрасіў прабачэння:
«Жыццё ўзнікала бязладна!»

Як кола сусветнага млыну,
Будзённы парадак абрыну...

Мінск, 08.02.2011

Няздольныя

Няспынны рух шчаслівага жыцця –
Вось мара, што спрадвеку чалавека
Імкнула да сабе, як рух малекул,
Як прага недасяжнага зліцця,

Як сонця, што гарэзліва палае,
Як хмара, што дае чаканы дождж...
За мару мы чапляемся, як хвошч
За камень, а рэальнасць адкідаем.

У метадах адрозненні знайсці
Няпроста, ды магчыма (пры жаданні).
Але не бачу сэнсу іх шукаць,

Бо тыя, хто няздолныя, здзяйсняць
Не змогуць, а палічаць ратаваннем
Гарэлку, каб у іншы свет сысці.

Мінск, 13.03.2011

Жыцць!

Павінны жыць, павінны працаваць,
Нягледзячы на тое, што знішчаюць
Стабільнасць, што свядомасць нам ламаюць...
Павінны жыць, павінны працаваць!

Праз місяць завітнее сенажаць,
І птушкі над країнай залунаюць...
Павінны жыць, павінны працаваць,
Нягледзячы на тое, што знішчаюць!

Мінск, 15.04.2011

Салігорская шахта

Што патрэбна? Свабода і воля.
Без яе немагчыма трыццаць,
І ніколі, на жаль, і ніколі
Нам не дадзена пшчасце спазнаць...

Што патрэбна? Адвага і годнасць.
Без яе ты бадай што жабрак,
Ты не знішчыш нахабства й няроўнасць,
Сам сабе замінаеш няўзнак...

Што патрэбна? Імкненне да праўды.
Без яе апынешся ў ілжы,
А з маной – невялікая наўда
Існаваць і знішчаць капяжы...

“Што патрэбна?” –
Пыталася шляхта
І шукала адхлання сабе...

...Веж няма.
Салігорская шахта –
Сімвал той, што прыдатны журбе.

Мінск, 11.03/21.05.2011

Стома

Часам уночы табе здаецца,
Што жыў задоўга ў рытме “мецца”,
Што ўжо багата даволі зведаў,
І да спакою душа імкнецца.

Хочацца знішчыць усе багацці,
Знікнуць, схавацца ў драўлянай хаце,
І на размовы накласці “вета”,
І не лічыць гэткі стан пракляццем.

Вечнасць тады ты не лічыш жахам,
Нават гатовы сядзець пад дахам
Доўгую зіму, вясну і лета –
Звер, што сябе называе “Стахам”.

Масцішча, 06.06.2011

Няспынна крочым

Няспынна крочым па жыцці,
Не маем на размовы часу.
Наш шлях – як хуткасная траса.
Няспынна крочым па жыцці...

О, як жа прагнецца знайсці
Сяброў, застаўшыся сам-насам!
Няспынна крочым па жыцці,
Не маем на размовы часу.

Мінск, 08.06.2011

Ахвяра

Больш мяне нічога не спужае,
Нават смерць – не абсалютны жах.
Чуеш злосці й катавання пах?
Больш мяне нічога не спужае!

Сэрца ўсё аддана сцю палае,
Разуменне лёсу – у вачах...
Больш мяне нічога не спужае,
Нават смерць – не абсалютны жах.

Мінск, 07.07.2011

Імкненне

Імкненне доўжыцца імгненне,
А вось наступствы – ўсё жыццё.
Свядомасць – дрэннае дзіцё:
Імкненне доўжыцца імгненне.

Цяпер – бясконцае падзенне,
У алкаголі забыццё...
Імкненне доўжыцца імгненне,
А вось наступствы – ўсё жыццё.

Масцішча, 10.07.2011

Дробязь?

Такая дробязь, падаецца,
Сланечнік, сонейка і чмель,
Аблокі, птушкі, зёлкі, хмель...
Такая дробязь, падаецца!

Кудысьці чалавек імкнецца
Далёка, а прыпынак – мель...
Такая дробязь, падаецца, –
Сланечнік, сонейка і чмель!

Масцішча, 29.07.2011

Сэнсар

Калі цвыркуну плачуць,
Калі размаўляюць коткі,
Сабакі памылкі бачаць,
Святкуюць кузуркі ўгодкі,

Тады чалавек жагнецца,
Прамовіць да болю палка:
“Сусвету канец, здаецца?
Ламаецца, як запалка?”

Нязвыклія дзеі ў звыклым
Спужаюць сваім з’яўленнем,
Схаваным глыбокім сэнсам...

Гісторык шукае ў зніклым
Сучасных праблем найменні...

Паэт – найчутнейшы сэнсар.

Петравац, 05.08.2011

Лістота

Лістота кідаецца ў твар,
Бо восень блізка, як ніколі.
Не каштаваць мне лета болей –
Лістота кідаецца ў твар.

Куды падзеў шматграннасць мар?
Чаму ўсяго цяпер даволі?
...Лістота кідаецца ў твар,
Бо восень блізка, як ніколі.

Петравац, 11.08.2011

Ты можаш марыць аб чымсьці новым,
Для новых рэчаў ствараць умовы,
Прадумаць цалкам цану і ўжытак –
Але чакае цябе адмова.

Ты можаш штосьці рабіць на полі,
Набраці бульбы ажно да столі,
Прыдумаць лепшы гатунак жыта –
І не пазбыцца ўласнай долі.

Ты можаш плённа пісаць раманы,
У тэкстах нішчыць людзей заганы,
Лічыць свой час не дарма пражытым –
Дурная куля прыпыніць планы.

Калі ты маеш дакладна мэту –
Не ў гэтым месцы на мапе свету.

Масцішча, 24.08.2011

Размеркаванне

Размеркаваць рэсурсы паспяхова
Не здольны і сумленны чалавек:
Брутальны не дазволіць проста здзек
Размеркаваць рэсурсы паспяхова.

Вядома: возьме лепшае ахова,
Як той ляснік, што кедр моцны ссек...
Размеркаваць рэсурсы паспяхова
Не здольны і сумленны чалавек.

Мінск, 29.08.2011

Запавет

Калі добрай кнігі няма, то лепей пісаць самому.
Калі пагражае турма – лепш збегчы ці ўпасці ў кому.
Калі штосьці робіш дарма – спыніся і йдзі дадому.
Пытанняў у свеце шмат – і адказаў ёсць незлічона.

Ты хочаш адпачываць – спачатку закончы працу.
Ты хочаш перамагаць – вучыся з жыццём змагацца.
Ты хочаш кагось кахаць – а лёгка расчаравацца.
Чакай, што падкіне лёс пяць жарцікаў улюбёных:

Па-першае, падмануць і сябар найлепшы можа;
Другое – ручай праблем падасца бурлівым Сожам;
Па-трэцяе, у сям'і падкажуць: «Твой шлях – не гожа!»
Чацвёртае – прыпыніць так лёгка сталёвым ножам...

Апошняе – трэ чакаць ліслівасці і паклонаў...

Як-кольвек стрываўшы іх – набудзеш сваю Карону.

Мінск, 20.09.2011

Настроі

Часам я здзіўляюся
Незвычайнай прыгажосці
Нашай Радзімы,
Народжанай у спалучэнні
Разбурэння і пабудовы.

Часам я вяртаюся
Думкамі да кагосьці,
Што лічыў адзінай
Інстанцыяй з істотным значэннем,
І змірыцца з памылкаю не гатовы.

Часам я адсочваю,
Як живуць побач людзі
У спакойнай сталіцы
Са спрэчнаю назваю
Без патрэбных карэнняў.

Часам з душы выточваю
Лялек, седзячы ў брудзе
Занядбанай крыніцы –
Як жа трапна паказвае
Гэта – марнасць імкненняў!

Часы мяняюцца і зліваюцца
У свой супольны дрыготкі шлях...
Сваіх настройў цяпер цураюцца,
Няшчырасць слова – сапраўдны жак.

Мінск, 31.10.2011 – 23:32

Безназоўнае

Часам я пачуваюся так,
Быццам магу напісаць паэму
На сацыяльна значную тэму,
Ці знішчыць дзейную палітычную сістэму,
Ці вырашыць галоўную навуковую праблему,
Ці намаляваць выкшталцоную эмблему,
Ці выціснуць пункцір або квантэму
З сябе,
А замест гэтага
Прыходзіцца ехаць у метро.
Вусцішна неяк, аднак.

Мінск, 01.11.2011

Ілюзія

Укленчылі ў часу ілюзію шчасця,
Ілюзію цёплага красавіка,
Крыху прыпынілася нават рака –
Укленчылі ў часу ілюзію шчасця.
Да Новага году не здолее скрасці
Вясну нечаканую снежня рука:
Укленчылі ў часе ілюзію шчасця,
Ілюзію цёплага красавіка.

Мінск, 27.12.2011

Стан

Шляхетнасць пераблытаных завулкаў,
Наяўнасць невядомых перашкод,
Бязмэтанасць прымроеных прыгод
Узімку адгукаецца нягулка.
Па завядзёнцы, звыкла бавім час
У драбязе паўвыдуманых справаў,
Павольна спажываем гуртам стравы,
Ратуючы сябе чарговы раз.

Краіна спіць пасля бязглуздых святаў,
І гэта, зрэшты, добрай рэччу ёсць
Для нашага агульнага спакою:
Ліюцца словы літасці ракою,
Хаваецца кудысь далёка злосць...
Мы звыкліся свае не бачыць краты.
Хургата, 2012

Законы кіравання

Народ спрабуе абіраць шляхі
З усіх, што існуюць і існавалі,
Для гэтага ўжываючы не шалі,
А талент свой, набыты за грахі.
Абраўшы, ён ідзе па камянях
Гісторыі – да шчасця ці наўдачы,
Бо як жа можа здарыцца іначай,
Пакуль у нос не ўдарыў смерці пах?
Імкненні – бы сістэма існавання,
Імпэт – ацэнка дзвюх варожых сіл,
Імкненне – крок па вечным полі бою...
Каб час не стаўся нашаю турмою,
Патрэбна крылы мець, як Рафаіл,
Ці зразумець законы кіравання.
мяжа Чарнагорыі і Сербіі, 12.07.2012

Шляхам ілюзій

“Не трэба псаваць чалавечых ілюзій –
Хай думае кожны на ўласны капыл,
Гісторыя потым адкіне ўвесь пыл...”
Няшчасце ды шчасце блукаюць па крузе.
“Прымроіўшы рай, пазбягаеш пякельных
Пачуццяў і думак, злятаеш кудысь
Далёка-далёка ў нябесную высь...”
Чарговая ноч пачынаецца пеўнем.
Ратунак не вечны, вяртацца тым больш
Балюча, чым болей мінула гадзінаў.
Хлусня забівае, як быццам бы спіну
Кінжалам працялі... Бязлітасны боль
Праўдзівай атруты ўсё ж лепей, паверце,
Чым шляхам ілюзій прайсці і памерці.
Голаскаў, 29.12.2012

Misunderstanding

Ты пан і пані для душы маёй.

Шэкспір, санет 20

Ніхто нікога ніколі цалкам не разумее,
Частковае ж пераўтварэнне нясе падман.
Здаецца, для сэрца нарэшце знайшоўся пан?
Ніхто нікога ніколі цалкам не разумее!

Прабач, уяўны анёл: ты стаўся біблійным змеем.
Які яшчэ непапраўны знойдзеш заган?..

Ніхто.
Нікога.
Ніколі.
Цалкам.
Не разумее.
Частковае пераўтварэнне нясе падман.

Мінск, 18.02.2013

Частата сумлення

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта жах,
Бо хвіліну гадзінаю робіць імгненна.
“Адпачынак карысны?” – спытаў летуценнік.
Гэта розныя рэчы, бы ўдар і замах.

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта боль,
Бо не ведаеш сёння, ці заўтра надыдзе.
Бессэнсоўна ляжыш, як свіння пры карыце,
Экспаната музейнага граючы роль.

Ні хвіліны спакою! Спакой – гэта смерць,
Нават горай: нябожчык нічога не чуе,
А ў спакоі жа думка ў мінулым вандруе
З частатою сумлення пад тысячу Герц.

Мінск, 22.02.2013

Закалыханья між стрэх

Не саромецца быць сабой,
Крочыць упадабаным шляхам,
З лёсам не пачынаць двубой,
Кіравацца вясновым пахам,

Не зважаць на сабачы брэх,
На світанку ўсміхацца сонцу...
Закалыханья між стрэх
Размалёўваюць свет бясконца.

Мінск, 17.03.2013

Қаляднае

Кажуць, што ў гэтую ноч нарадзіўся Хрыстос.
Тысячы год прамінулі – а спрэчкі няспішна
Так жа вядуцца: “Узровень культуры узрос?
Колькі грахоў? Ці ратуе людзей Усявышні?”

Большасць жыве правам моцы, а розум, на жаль, –
Якасць загання ў нашай любімай краіне,
Як і сумленне. Патрапіць імкнешся на баль?
Жабаю станеш дакладна ў чужой каляіне.

Хтосьці шукае ў біблійных раздзелах адказ,
Іншы навуку наперад штурхае нястомна,

Мінск, 07.01.2011-15.06.2012

Антысталічнае

ст. Талачын, 28.10.2010

Дажджы

Мінск, 19.07.2011

 94

Горад у сон
Занураецца трохі пазней,
Чым вёска.
Пялёсткам
Вераснёвай туті
Злятае лістота з бярозы –
Дзяўчо,
Што свае не шкадуе слёзы.
Дождж
Не падставіць паэту плячо,
Бо ён просты
У сваёй стыхіі –
Не раўнуючы Полацкая Сафія.

Мінск, 28.09.2011

Культурны адпачынак

Мінская спёка не можа доўжыцца
Вечна – не ёсць натуральным станам
Гэта. Кроплі паціху множацца
І раптам абрынуцца бесперастаннай

Залевай на горад вячэрнім часам.
Маланкі вынайшлі д'яблаўскі грукат,
Вецер ляціць з парасонам разам,
Рэкламны бігборд ападае глуха...

Ратуе тралейбус ад хмары няветлівай.
Аўтобус, трамвай.. прапазіцый процьма!
“Метро далёка” – падказваеш здэкліва.
Адбітак часу – маршрут трыццаць восьмы:

Вось тут Хадановіч дапісваў лімерыкі,
А там працаваў невядомы графітчык,
Вось гэты кампосцер прывезлі з Амерыкі,
Там нейкі рабочы згубіў аблічча.

Выйдзем жа! Пашыбuem да “Перамогі”,
Каб паслухаць вершы ўнука Брыля.
Ты хутка будзеш у стане знямогі...
Што здарыцца потым – не бачна здаля.

Мінск, 21.07.2011

Свята пазнання

Хтосьці пранізліва любіць сваё мінулае,
Нехта стварае бягучыя справы і дзеі,
Часам асобы да зменаў жаданых найчулыя...
Я ж – летапісец гадоў нешматлікіх Ліцэя.

Першыя крокі вучнёўскія ў Серабранцы,
У дзевяностых здабыты будынак зялёны,
Іва – як сімвал, што лёгка шуміць на палянцы...
Словы – з усіх успамінаў фрагмент улюбёны:

Петравац, 14.08.2011

Штомесяц я маю ў кішэні рублёў мільён.
На справы і стравы разыдзецца хутка ён.
Надыдзе наступны кароткі прамежак часу –
Паўторыцца цыкл, бясконцы, бы стадыён.

Штодзень пачынаю з душа, каб позна скончыць
Падзей чараду, нібыта сабака гончы,
Каб вуліц паболей адзначыць сваім абцасам,
Каб голас гучаў мой – насмешлівы барытончык.

Мінск, 13.02.2012

Грыміць уначы навальніца,
А вецер на Поўнач нясе
Ўвесь бруд, што сабрала сталіца
За зіму й вясну пакрысе.

Грыміць, адзначаючы травень
І лета, што будзе вось-вось.
Хай зранку раскрыюцца ставень
Дзясяткі, бо холаду — дось!

Грыміць барабанам між гмахаў.
Сціхае бязлітасны альт...
Дык жыцьмем жа, браце, без страху,
Пачаўшы трохмесячны баль!

Ратамка-Мінск, 26.02.2012

Снег нарэшце лятае ў паветры,
У марознай прасторы зімы.
Ён схавае зямлю; адпаведны
Крок з пачуццямі зробім і мы.

Ці згадаеш цяпер дзень далёкі,
Што мінуў, а пасля яго – год?
Чую толькі птушыныя клёкі,
Бачу толькі адсутнасць прыгод...

Адчуваю – ў суботу сарвуся,
Уратую няіснае штось...
Дзесьці ў выраі лётае бусел,
Кантынент перасекшы наскрозь.

Не на поўдні – на поўначы шчасця
Дачакацца я мару цяпер.
Раскрываю ўсе вокны зноў насцеж...
Трэба ласкаю дзейнічаць. Вер.

Мінск, 05.12.2012

Другога сакавіка

Поўня. Віцебскі вакзал.
Набліжаецца світанне.
Праваруч – чакання зала.
Дзве хвіліны да спаткання.

“Так” – атрыманы адказ.
У тралейбус неадкладна!
Ціха рухаецца час,
Сонца свеціцца панадна.

У кватэры: “Шмат людзей...
Мост паліць пакуль зарана”.
Толькі асцярожнасць дзе?
Абдымаемся аддана.

Дотык цяжка супыніць,
Але час вяртацца ў горад...
Адзін раз звязаўшы ніць,
Назаўжды знішчаеш гора.

Санкт-Пецярбург, 02.03.2013

Айчынны пах

Дадатак атруты ці лекі? – вось
Пытанне, паўсталае пазаўчора.
Амаль што для ўсіх – выпадковы госць,
Які завітаў у паўночны горад.

Хаваецца праўда пад коўдрай сноў,
На снежных абшарах сусветнай сеткі.
Сустрэнемся ўлетку дакладна. Слоў
Не трэба – крыў Божа, пачуюць сведкі...

З далёкай дарогі застаўся шлях
Праз Оршу наўпрост да сталіцы роднай.
І дым цеплавоза – айчынны пах –
Здаецца патрэбным і неабходным.

Віцебск, 04.03.2013

Сакавіцкі вечар наўпросты шлях
Асвятляе промнем вясновым:
Удвая слабее ранейшы жах,
Удвая ўзмацняецца
Слова.

Мінск, 21.03.2013

Узорамі літар

Катаванне адсутнасцю блізкага сэрца
Нам прызначана лёсам і часам.
Што мне рытмы — адажыя, фортэ ды мецца —
Калі зноўку з сабою сам-насам?

Ты таксама, як я, выбудоўваеш гмахі
Нечаканых падзей і варункаў:
Міражы-краявіды, прыемныя пахі,
Ды найболей у творах — стасункаў.

Ці паспеем свае патаемныя мары
Мы прадставіць на суд паспаліты?..
Да апошняга ўздыху, нібыта Ікары,
Будзем рушыць узорамі літар.

Баранавічы, 31.03.2013

VI. ПЯДАРОЖНЫЯ МАРЫ

Прывіды крэўскага замка

Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў —
Як выснова з існавання паўзабытых даляглядаў,
З эканомікі краіны і духоўнага распаду —
Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў.

На будынак не аднойчы хтось з мясцовых вока кідаў —
Ды дарма, бо не прыйшоў ён з выканкамам да спагады.
Жартаўлівасць недарэчных недамроеных прывідаў —
Як выснова з існавання паўзабытых даляглядаў.

Мінск, 11.10.2011

Уладар на гадзіну

Добрай раніцы, апошні герой!

В і к т а р Ц о й

Добрай раніцы, апошні герой
Апошняя нядзелі твайго лістапада.
Ты ў гэтым лесе бадай што свой,
Табе і належыць у ім улада.

Пакуль да світання гадзіна ёсць
І спяць сябрукі, што спявалі ўчора,
Сябе можаш клікаць ты «ягамосць»,
«Ахоўнік агню», «валадар пячоры».

*Лес поміж ст. Зялёнае і ст. Крыжоўка,
27.11.2011*

Ратунақ ад ҳоладу

Зіма надышла са спазненнем, нібы аўтобус,
 Мяцеліца снег рассыпае, хавае горад
 Пад покрывам бела-пухнатым. Магутны волат –
 Прырода – стварыла такі разнастайны глобус,
 Што можна з зімы кіравацца наўпрост у лета,
 Гадзіны за тры ці чатыры на Поўдзень трапіць,
 Зусім адмыслова марозы свае прагапіць,
 Вярнуцца, каб сонейкам лютаўскім быць сагрэтым.

У спробах таннейшим зрабіць штодзённы побыт
Не варта з рахунку спісаць, забыцца цалкам
На шанец патрапіць далёка, каб промні палка
Свяцілі – бо мне даспадобы падобны вопыт.

Калі існуюць на такія вандроўкі зніжкі –
Чароўны Егіпет не будзе малюнкам з кніжкі.

У самалёце Масква-Хургада, 2012

Санет дагары нагамі

Здалеўшы з глебы на прастор прабіцца,
Карал расце, схаваны пад вадой,
Не знаецца з няўдачай і нудой,
Будзе ўласным целаў камяніцу.

Вакол яго пануе цеплыня
У студзені, сакавіку ды жніўні,
І рыбы праплываюць тым актыўней,
Чым час бліжэй да дзвюх гадзінаў дня.

Калі ж падняцца ўмэнт на сотню метраў –
Пабачыць, як ляціць па волі ветру
Адвечны пыл (яго цяпер знайшлі),

Як грає штось музыка ў стылі рэтра...
Не ўбачыш аднаго хіба: раллі
Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі.

*Чырвоная мора каля Хургады
(у падводнай частцы карабля), 2012*

Сабачая праца

Ведаеш, хлусы з саюзаў ды партыяў –
 Бы немаўляты, калі параўнаць
 Іхныя крокі і нашыя ўпартыя
 Спробы прайсці праз пякельную гашь.

Байқа пра грошы

У крывіцкім гарадзішчы
Тузін соень год таму
Князь быў Ігар: войскам знішчыў
Што магчыма (баламут!).

Ён паехаў – мінакам жа
Трэба хаты аднаўляць!
Тут старэйшы з іх і кажа:
«Будзем грошы вырабляць!»

— Грошы?! Скуль мы возьмем срэбра —
Ігар скраў усё што мог!

— Дый ня трэба! Бачыш рэбры?

— Бачу! — Добра! Тут і рог

(Не адзін!), і проста косці...
— Што з таго? Іх сабекошт
Нулявы! — Прыедуць госці —
Забяспечым іх! — А то ж!

Як сказалі – так зрабілі...
«Грошы» гандляры ўзялі
(Мо таму, што надта пілі
Шмат?) і рэчы аддалі.

Паглядзеў на гэта Ігар:
«Во даюць! Чым горшы я?»
І стварыў для гандлю «Лігу»:
«Вашы грошы – горшыя!»

А кiтайцы i з папери
Сталi грошы вырабляць...

Вось такі падман без меры
Нам прыйшлося заснаваць!

Шмат даляраў, што ў кішэні
(Бо – «сусветны эталон»!),
Насамрэч, каштуюць меней,
Чым падроблены кулон.

Масцишча, 17.04.2011

Лясная байка

Тое, што навідавоку,
Быццам бы не існуе:
Да агменю дваццаць крокаў —
Звычайка ўбачыць не дае!

І блукаеш, лічыш дрэвы,
Цягнеш дровы ў нікуды –
Лесуны, шайтаны, дэвы
Горш, чым плёткі ды суды!

Дваццаць першае стагоддзе,
А бадзяешся, як звер,

Мінск, 14.01.2012

Мінск, 03.02.2012

Анастасія МЕМЕХ

Я, Мемех Анастасія Мікалаеўна, нарадзілася 1 мая 1995 года ў горадзе Пінску Брэсцкай вобласці. Мой бацька – Мемех Мікалай Паўлавіч, маці – Мемех Людміла Іванаўна. Яны настаўнікі. У 1998 годзе наша сям’я пераехала ў горад Брэст.. У 2001 годзе пайшла ў першы клас гімназіі № 2 горада Брэста. У 2005 годзе паступіла ў 5 клас гімназіі №1 горада Брэста. Падчас навучання ўваходзіла ў склад каманды па валейболу, удзельнічала ў конкурсах чытальнікаў вершаў і прозы. У 2012 годзе скончыла гімназію і паступіла ў Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт на факультэт тэхналогіі арганічных рэчываў (спецыяльнасць біятэхналогія). Член літаратурнага клуба “Ветліца”. Мае творы публікаваліся ў літаратурнай газеце гімназіі № 1. За ўдзел у літаратурных конкурсах атрымала 4 дыпламы.

☆☆☆

Беларусь мая светлая, чыстая!
Рэчкі імклівыя, азёры празрыстыя,
Лясы, сенажаці, балот дрыгвіна...
Мілая сэрцу – навакi адна!
Крыж твой нялёгка, няпросты твой лёс,
Народ беларускі ўсё перанёс.
У баях незалежнасць адстойваў, змагаўся
У працы адданай узрос, згуртаваўся.
А сёння краіна зіхціць, расцвітае,
Заводы будзе, дамы ўздымае.
Поспехі ў спорце, у навуцы адкрыцці
На новы ўзровень дазваляць ёй выйсці.
Новы прыходзіць дзень на зямлю...
Мы ўслаўляем краіну сваю!

Еўфрасіння!

Еўфрасіння! Дачка Усяслава!
Ты, як сонца, сагрэла сусвет.
Не памеркне ўвек твая слава,
І не згасне любві тваёй свет.
Ты з дзяцінства мудрасць пазнала,
І дарогу да Бога знайшла.
Дзе нага твая лёгка ступала,
Там асвета расткамі ўзышла.
Нават смерць над табой не ўладарна,
І людская любоў непагасна
Зноў да крыжа твайго прывядзе.

☆☆☆

Вецер калышпа траву на кургане
 Мёртвы салдат ужо з зямліцы не ўстане.
 У горле застыў плачу горкага ком,
 Памяць магілу ўкрыла вянком.

Два месяца пройдёт...
Другими красками здесь солнце заиграет,
И снег сойдет,
И толстый лёд растает.
И побегут ручьи,
Озёра голубые наполняя.
А солнца робкие лучи
Сады разбудят, дрёму разгоняя.
И нежные цветы
На чёрных ветках забелеют.
А розы красные
В полночь сказочно алеют.
И аромат, таинственный и нежный,
Разносит ветер, розами играя.
Весна приходит как прежде.
Всё было... Я то это знаю.
Увидишь это всё и ты
Два месяца спустя.
Но чары дивной красоты
Растают с ливнями дождя.

Татцяна МЯНІЛАВА

Нарадзілася 6 сакавіка 1988 г. у Гародні. Скончыла гімназію. Паглыблена вывучала замежныя мовы, матэматыку, хімію. Вучылася ў мастацкай школе. Захапляецца гульній «Што? Дзе? Калі?». У 2014 годзе скончыла факультэт тэхналогіі арганічных рэчываў БДТУ. Пасля заканчэння працуе ў Лідзе. Вершы піша па натхненні, любіць працаваць са словам. На працягу ўсіх год навучання ў БДТУ актыўна супрацоўнічала з літаратурным клубам “Ветліца”: выступала на сустрэчах, пасяджэннях літаратурнага клуба, у куратарскіх групах, на вечарынах, прэзентацыях, на канферэнцыях з дакладамі і вершамі, прымала ўдзел у рэспубліканскіх паэтычных конкурсах, атрымлівала граматы і дыпламы, напісала навуковую працу “Беларуская літаратура Падляшша”, якая на Рэспубліканскім конкурсе студэнцкіх навуковых прац атрымала трэцюю катэгорыю.

У пакойчыку пад дахам
Неба ў вокны заглядае,
Ранкам кава смачным пахам
Прачынацца раіць.
Дзякуй, любы, за lavazza
Ды за ўсмешку зрану
Будзем доўга цалавацца
Згодна з нашым планам :)

бываюць дні, калі няма куды сябе падзець,
і ні прысесці, ні паснуць – нічога ты не ў змозе
блукаеш па пакоі ў скрусе, у самоце, у нудзе
ніякай тут паэзіі, адно што толькі проза.

падумаць толькі – можна так па-чорнаму тужыць
па чалавеку, па жыцці, што не адбудзецца ніколі.
не будзе ў нас агульных мараў і сцяжын,
не пададуць бацькі нам хлеба-солі.

так смешна – можна што заўгодна мець, набыць чырвоны лак, чырвоную памаду, чорную сукенку, чарговы раз смяяцца на імпеэзе, піва піць – з сябе ўдаваць шчаслівую паненку.

І дзе ж узяць універсальны лек
ад болю, ад кахання, слоў і позіркаў калючых.
я чалавек, я чалавек, я чалавек...
і мне балюча, мне балюча...

маеш рацыю, што столькі дзён маўчыш,
і ад гэтага мне крыўдна двойчы.
Ты недзе спиш або не спиш,
а я сяджу ўначы
і ўспамінаю твае вочы.

пасля доўгай разлукі
пры кароткай сустрэчы
дзе схаваць мае вочы,
дзе падзець мае рукі?..

супакой прытуліўшы,
пацалуй бессаромна –
я надоўга запомню
да сустрэчы, да іншай.

і праз тысяча леце,
праз адно ці праз дваццаць
будзе зноў хвалявацца
несвабоднае сэрца.

Верасень будзе так хутка ў мінулым,
Вобразам казачным прыйдзе ў мой сон,
І закрane як раней закрунула
Ява. Прыпомню на плошчу балкон,
Дым цыгарэтны, ласкавыя словы,
Каву без цукру, Твой позірк удаль,
Нас ля вакна, прытуліўшых галовы,
І развітання пакутлівы жаль.

Буду сядзець ля вакна ў задуменні,
Нібы ў старым чорна-белым кіно,
Пальцам пісаць на шкле “Любы Геня”,
Буду блукаць паміж явай і сном...

Вось, сорака першая вясна.
Я замужам, дачка, два сыны.
І добра ўсё, адно што ў снах
Знаёмы некалі мужчына

Прыходзіць да мяне ўначы,
Сядае побач і смяеецца,
І смех той родна так гучыць,
А мне ніяк не удаецца

Яму ў вочы паглядзець.
А што ж і без таго іх помню...
Ураз мяне маглі сагрэць
Яго вачэй светлыя промні.

Такая ранняя вясна,
І я ў чаканні дзіўным стыну:
Ну што ж: прыходзь у снах,
Каханы назаўжды мужчына.

Аляксандр КОЛЯДАЎ

Нарадзіўся ў Мінску ў 1989 годзе.

У 2012 годзе скончыў факультэт ТТЛП БДТУ, з таго ж года працуе на спецыяльнасці.

Пераможца рэспубліканскага конкурсу літаратурнай творчасці студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў “Аўтограф” у межах фестывалю студэнцкай творчасці “АРТ-вакацыі” (2010).

Лаўрэат Мінскага гарадскога літаратурнага конкурсу, прысвечанага 130-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа ў намінацыі “Паэзія” (2012).

Можна прымусіць страляць на вайне,
Можна прымусіць бяссорамна хлусіць,
Можна прымусіць прызнацца ў віне,
Толькі кахаць немагчыма прымусіць.

Можна прымусіць хлусню паважаць,
І кіраваць баязліўцамі, мусіць,
Можна прымусіць рабіць, рыдляваць,
Толькі забыць немагчыма прымусіць.

2012

Нябачным дротам ліхтары звязалі,
Што асвятляюць заклапочаны праспект.
Я чую рэха ў дзівоснай зале
І адчуваю гукаў лагодны імпэт.

Табе няма ніякай справы да сябе.
У сутнасці, кім марылі, тым сталі,
Зашмат усяго нам не абяцалі,
Крывавы золак у вочы фарбы лье.

☆☆☆

Всегда было время,
На всё было время,
Оно и теперь – для нас,
В одной планетарной системе,
И устремлении глаз.
Предназначения тени
Не утаить на сей раз,
Те, кому нужен огонь,
Получают кресало и кремьнь.

☆☆☆

Ни одной, на память, – в голову,
Ни одной, на память, – в сердце,
Путь – по проводу, по голому,
Ты, судьба, не милосердствуй.

За спиной не прячь разбойничий,
По всем правилам заточенный,
Что с того, что он – всё помнящий
И слезами не размоченный.

Заточенный в мрак подаренный,
Ждать с годами не в союзниках,
В чаще сруб найдёт поваленный,
В нём — покой уставшим узникам.

☆☆☆

Тех стихов всех и не счесть,
Сколько я хочу прочесть
Для тебя и о тебе,
О войне и о судьбе,
Временах и городах,
Тёплых снах, холодных льдах,
О руках, творящих чудо,
О глазах, что краше нет,
И о том, как мне отсюда
Светит твой счастливый свет.

 109

Как и в начал начале,
Вначале было слово.
Тогда вослед кричали,
Теперь – молчанье снова.

Страданием, печалью
Был этот мир дарован,
А мы не отвечали,
Живя дорогой словно.

Пойдём порою тёмной,
Её морозным днём,
Всё, что теперь не вспомним,
Однажды помянём.

Здесь тишина – до крика,
А песня – до сердец,
Отступит теней клика,
И спазмам есть конец.

Притихших улиц чудом
В свечении ветвей
Растворены, как будто,
И не было тех дней.

А листья... Их забота:
Пускай кружат свой танец:
..And, when the streets are quiet,
We'll walk out in the silence..

Лістоў ужо не дасылаю:
Больш не патрэбныя лісты.
Калі твой вобраз у сэрцы маю,
Майго ў сваім не маеш ты.

Нібы той гузік на пятліцы,
Што недзе страчаны табою,
Жадаў схавацца, зачыніцца,
Навошта зноў мне таго болю?

Навошта зноў трымцення сэрца,
Навошта зноў гадзін бязладных,
Але усё роўна застаецца
Між успамінаў неадкладных
Мацнейшае за подых смерці.

Мацнейшае, бо без падману,
Без пошуку ўзнагароды,
Калі, забыўшыся на рану,
Жыве сапраўдная свабода.

Бывайце, тужныя часіны,
Бывай, твой гузік на пятліцы,
Не шлю праклён вам, успаміны,
Але параю прыпыніцца.

2012

Παπολι

*Коли спати тихенько лягаєш
Десь під північ у синьому полі
Мрії мрієш і думи гадаєш,
Роздивляючись гілки тополі...*

А.Ленда

Прыгадаю галінку таполі
Недзе поўначы, ды далёка,
Не паверу ў "заўсёды", "ніколі",
Спадзяюся свайго не спалохаць
Лёсу... Іншым не замінаю.
За навукаю слухаць і чуць
Неўзабаве твой гай прыгадаю,
Калі з сэрца кпіць дзён каламуць.

2012

☆☆☆

Няважна куды, галоўнае – з кім і навошта,
Няважна, дзе быў, галоўнае – што там рабіў,
Хай ліст усё нясе да цябе звар'яцелая пошта,
Цікавы твой шлях, што дзверы ўжо адчыніў.

Так, лёсам звязаных нас шмат, толькі ў гэтым
Складана прызнацца, бо прагнем "утульных" людзей.
Усё будзе як трэба, бо нашыя мары, паэты,
Імкнуцца пачуць адно аднаго, гаманяць усё часцей.

Час – выпрабаванне, але нават ён пераадольны,
Калі ў сэрцы – вера, у працы – надзея, па-над усім – любоў.
Жыцця ты нявольнік, але па-ранейшаму вольны
Любы, хто за роднае сэрца ўмерці гатоў.

2012

★ ★ ★

Ці нехта, ці нешта,
Навошта тут вершы?
Па-сутнасці, зрэшты,
Апошні ці першы?

Бліжэй ці далёка,
Эпіграф, прадмова,
Нарэшце, наогул,
Навошта тут слова?

Каб нехта пачуў, ці
Папросту спыніўся,
Каб здолеў пачуць і
Каб не памыліўся.

2013

Маім навальніцам не сціхнуць ніколі,
Вось толькі б забыцца на яўкі-паролі
І больш не выконваць гэтае ролі.

Маім навальніцам не сціхнуць ніколі.

У пятнаццаць ці трыццаць, на працы ці ў школе,
Калі прыпыніцца, калі – запаволіць
І больш не выконваць гэтае ролі?

Маім навальніцам не сціхнуць ніколі.

Калі ў заняпадзе, смуге ці нядолі,
Калі ў бязлітасці змрочнага болю
Прычыецца ранкам, хістаючым голле:

“Тваім навальніцам не сціхнуць ніколі.”

2013

Время всё принимает,
Впрочем, ты – не пророк
И напрасно себя – в лоскуты:
Неужели другая в скрещении дорог
У означенной тенью версты?
Если бы понимать,
Как прогнать марный слог,
Слов мечты, неба края мечты,
Где война преподносит последний урок
И уходит боязнь высоты.

2013

LIEGE 1898

Вачыма – на дзверы, больш не баюся,
Што не знайду ці не прагнуся,
Як будзе ўжо час – націсну, пакіну:
На выбар з сямі ў любую хвіліну.

У лёсе ёсць мэта: не выкрасліць болю,
Штосьці – паэтам, штосьці – з сабою,
Штосьці – ў шафу ці на паліцы,
Паўсюль як заўсёды не твары, а ліца.

Чаму, калі трэба, ніколі не спіцца?

28.06.13

Забота тяжелее и честней:
В живых остаться и сберечь друзей.
Мы знали: можем завтра стать землёй
И не делили ничего с тобой.

Ты помнишь, как до полосы зари
Нам оставалось папироски три?

2013

Тёмных глаз отчуждённость
И их глубина - океанов,
Не знающих пыли,
Возносимая ими, не ими пьяна,
Где покой обретут твои крылья?

Словно в песне, где крик,
А в ответ - тишина,
Или жизни, чей ход опостылел,
Я поймал твою руку, да только она
Оказалась несложённой былью.

2013

утром в твой кабинет нет дороги осенней листве,
высота не даёт ей пути засыпать подоконник,
омертвела душа или смолкла навек в существе
не в союзниках с жизнью ни мысли твои, ни ладони.

16.10.13

Як вайна – невялічка пераможная,
Што ў іншым выглядзе непатрэбная,
Так і ежа – скаромная ці астрожная,
А посуд – драўляны ці срэбны, там.

Нібы сонейка, толькі б узышло калі,
Лепш тутэйшае, чым замежнае,
Толькі б хмары павольна па небе плылі,
Толькі б мы адно аднаго галалёдзіцаю папярэджвалі.

Снежань 13

Как свинец между плит старой паперти сжат,
Так и он с чёрным городом стал неразлучным,
Среди улиц вослед твоё имя кричат, впрочем,
Что ему, он – твой известный попутчик.

December 13, St Pete

Ты малявала: за вокнамі –
Сцюдзёная ясная раніца,
Дзе аздабляе снег футра і
Час ужо не ашуканец нам.

23.01.14

СТУДЭНЦКІ ФАЛЬКЛОР

Прадстаўляе Вячаслаў ГРЫГАРЭВІЧ

Дацэнт Вячаслаў Станіслававіч Грыгарэвіч творча падыходзіць да правядзення заняткаў. Цікавым прыкладам такіх заняткаў з'яўляецца стварэнне рэкламы БДТУ. Стварэнне рэкламных матэрыялаў развівае творчасць студэнтаў. На працягу даволі доўгага часу студэнцкія групы рыхтуюць рэкламны матэрыял пра свае прафесіі, а потым некалькі груп у адзін і той жа час прадстаўляюць свае напрацоўкі. Студэнты адказна і творча ставяцца да задання, і ў выніку – яркая крэатыўная рэклама. Канечне, лепш за ўсё ўбачыць прэзентацыі на свае вочы, тым не менш, некалькі фатаграфій і паэтычных імпрэз дазваляць мець уяўленне пра прадмет гаворкі.

Падчас прэзентацыі творчага задання.

Лучший сборник частушек (АИД – 2 группа)

За окном машина едет
Жёлтая с мигалкою.
Я сегодня взят с поличным –
С длинною шпаргалкою.

Ой, держите вы меня,
Ой, держите крепко!
Я профессору на стул
Положу “щас” скрепку.

Нам частушки про студентов
Сочинять и петь не лень.
Кабы не было зачёта,
Не настал отчёта день.

Мне пришлось от монитора
Оторвать свои глаза.
В предвкушении позора
Понял – сессия пришла!

Лучше места не найду
Чем ЛИД-2 в БГТУ.
Ведь у нас здесь хорошо
И учиться нам легко.

Он зав. кафедрой у нас
И профессор просто класс!
Он научит нас всему
Аплодируем ему.

★ ★ ★

В нашей группе все ребята
Любят сильно погулять.
В клубе ночь они танцуют,
А потом скорей бы спать.

Сопромат сдал Чиркуну –
Можешь ты жениться.
Но для этого сперва
Должен ты решиться.

Трень – брень – дребедень
Выступал бы целый день.
Мне учиться неохота,
А частушки петь не лень.

Скоро, скоро суд придёт,
Судебная процессия.
Чёрный день уж настаёт —
У студентов сессия.

☆☆☆

Лёшку вызвали к доске,
Но молчит наш Лёшка.
Потому что пару всю
Он смотрел в окошко.

По маркетингу зачѣт
Пройдет очень весело,
Только где же взять конспект,
Чтоб нас не повесили.

Ой, Иван Иванович Глоба,
Не смотри на меня строго.
Как на Госы я пойду,
Там я Вас не подведу!

Мы немного пошутили
Посмеялись над собой,
Если что присочинили –
Так проступок небольшой.

Сотый выпуск перед Вами,
Было весело Вам с нами,
Скоро мы уйдём к другим,
Будете завидовать Вы им.

Пели Вам специалисты
По сертификации.
Очень хочется услышать
Бурные овации.

Сочный выпуск 2010 года кафедры ФХПМ

А на зимней сессии
Как нам будет весело!
На экзамены, на Госы
Дайте нам скорей вопросы!

В универе, в универе
Нам всегда открыты двери.
В холле как каток залили
Может, чтоб мы не ходили?

Наши девочки грустят,
В наших взглядах зависть.
Больше мальчиков берите
К нам на специальность!

Самый лучший витамин
Буцкий наш Вениамин.
Только осциллограф мне
Снится до сих пор во сне.

Мы стандарты изучаем
Вовсе не дурачимся.
Всё оценке подвергаем
Мы – на страже качества.

Не смотрите, что зелёный,
Выпускник я сочный.
Я хоть завтра буду рад
Выдавать сертификат!

☆☆☆

На зачёте я была
Ничего не знала,
Если б шпора не моя,
То б его не сдала.

Любит байки нам травить
Минин дядя Коля.
На экзамене услышит
Наших баек вволю.

Инженеров молодых
Целый выпуск сочный.
Предложите, предложите
Нам работу срочно!

Скоро, скоро мы получим
Долгожданный наш диплом.
И отметим его дружно
Хоть не красный будет он!

Автоматика моя,
Автоматизация!
Как девчонке в 22
В этом разобраться?

Мы учили долго метод
Атомной адсорбции.
Нам за вредность надо выдать
Молока две порции.

В нашей группе все ребята
Любят отличиться.
Кто рисует, кто поёт
Лишь бы не учиться.

Посмотрите, оцените
Весь наш выпуск сочный
Мы работать все готовы
Честно и до ночи.

Полюбилось очень, право,
Мне хозяйственное право.
Что мне делать, как мне быть
Чтоб универу не платить!

Если хочешь много знать,
Многого добиться
Обязательно стандарт читать
Должен научиться!

А нам лекции читает
Катя Дубоделова,
Ну а мы сидим, болтаем,
Ничего не делаем.

Для работы мы созрели,
Как на древе яблоки.
Умники и дураки –
Все теперь выпускники!

☆☆☆

Нам частушки про студентов
Сочинять и петь не лень.
Кабы не было зачёта,
Не настал отчёта день.

Мы хотим Вам рассказать,
Как мы жили лет так пять.
Были мы зелёные,
Стали мы учёные.

Разбудите меня ночью
В самой серединечке.
Расскажу Вам ЯМР
Без одной запиночки.

Сергей Сергеевич Ветохин
Понимает нас неплохо.
Иногда от нас ругает,
На зачёты выставляет.

Веселись – февраль сегодня,
Улыбайся и гуляй,
Но что скоро за учёбу,
Ты, смотри, не забывай!
Тяжело всегда в учёбе,
Но в бою всегда везёт.
Вас любой работодатель
С радостью к себе возьмёт!

Тёплые денёчки, ветра дуновение –
Ничто нам не испортит летнее настроение.

Вот и снова в сентябре
Все собрались мы на крыльце
Сил полно, готовы вместе
Взять ещё один семестр.

Октябрь – месяц выставок.
И мы их посетим,
На множество новинок
С оценкой поглядим.
Недаром мы дизайнеры,
Нам нужно видеть всё,
Чтоб проще было в будущем
Придумывать своё!

Вот и близятся зачёты,
Многие у нас заботы,
Не забыть теперь нам надо
День студентов – вот награда!
И на день один забудем,
Почему теперь тоскуем
Будем петь и танцевать
И науку восхвалять.

У студентов ТДП примет много,
Но есть одна на века:
Если на вокзале поставили ёлку,
Значит, учиться пора.
Сдавать курсовые, зачёты, хвосты
И, может, слегка символично,
Что наступающий год – это год змеи,
А хвост у неё приличный.

ПАЭЗІЯ – ПЕРАКЛАД

Джумабаев ОРАЗ

Джумабаев Ораз, 02.04.1992г. родился в Туркменистане в городе Сейди, приехал учиться в Беларусь потому, что белорусское образование считает лучшим среди стран СНГ. Член литературного клуба “Ветлица”. Вместе со студентом Сапармуратом Ниязовым подготовили проект “Сотруничество Туркменистана и Республики Беларусь”, в рамках которого занимается научной и литературной деятельностью.

*Перевод на туркменский язык
стихотворения Геннадия Буравкина*

Bu neneň baqt

Bu neneň bagt ajap dünýäde ýaşamak
Ajaýyp sesli ýaşyl otlañ senini duýmak
Mylaýym ýelin ugruna ýüzüni çöýüp
Haçanda maşgalaň, işiň, dostuň bar bolsa

Bu neneň bagt
 Il deý sada ýaşamak
 Kitaplary tekjeden alyp okamak
 Çeşme suwy bilen çäýnek doldurmak
 Bagyňda saralan ýapraklary sanamak

Bu neneň bagt
Hristian elleriň bilen
Orak, çalgyny işe göndermek
Duýdansyz, ata-babalaň näzik sesini duýmak
Bugdaý başyn sypana

Harman arkasynda gije gizlenip
Ýaşyl agaçlaň ajaýyp owazyn duýmak
Peselýän aýdymyň owazy bilen
Yalňyzlyk we daş deý gamgyny sowup goýbermek

Bir gün daňdan açyk meýdana çykyp
Göz ýaşlar derejesinde düşünmek üçin
Ajap dünýäde ýaşamak
Älemgoşar, guşlar, güller içinde.

Вако ЖЮНИОР

Студент 1 курса факультета технологии органических веществ. Приехал из Камеруна. Русский язык изучал на курсах в БГТУ в 2012-2013 учебном году. Прекрасно владеет французским и немецким языками и многими языками народов Камеруна. Профессионально играл в футбол. Сейчас играет в футбольной команде БГТУ.

★★★

Une femme est comme une peinture sur toile.

Женщина как живопись на холсте.

Elle a besoin d'être caressée au pinceau,

Ей нужна ласка кисти,

D'être aimé pour être belle...

Внимание и любовь, чтобы быть красивой.

Pour qu'à la fin celle-ci ressemble à une œuvre d'art.

И чтобы в конце концов походить на произведение искусства.

L'amour c'est rire, c'est sourire,

Любовь - это смеяться и улыбаться.

C'est mûrir et vieillir

Растить, хорошесть, мужать и стареть

Et surtout c'est vivre avec celle ou celui

И конечно жить с тем или с той,

Que nous choisissons comme partenaire.

Кого мы выбираем в качестве партнёра.

Si tu étais une fleur, je serais tes pétales.

Если бы ты была цветком, я был бы твоими лепестками.

Si tu étais l'hiver, je serais ta neige.

Если бы ты была зимой, я был бы твоим снегом.

Si tu étais un océan, je serais ton eau.

Если бы ты была океаном, я был бы твоей водой.

Si tu étais une forêt, je serais ton feuillage et tes arbres.

Если бы ты была лесом, я был бы твоей листвой и твоими деревьями.

Si tu étais une galaxie, je serais tes étoiles.

Если бы ты была Вселенная, я был бы твоими звёздами.

Si tu étais un royaume, je serais ton serviteur.

Если бы ты была королевством (царством), я был бы покорным слугой.

Tu es une fille, je suis ton homme.

Ты девушка, Я твой мужчина.

Wako JUNIOR
Ecrivain apprenti

Вако Жюниор –
начинающий писатель

Перевод на русский язык

Галина ОБОЛОНИНА

Старший преподаватель кафедры иностранных языков БГТУ. Увлекается русской и французской поэзией.

★ ★ ★

О женщина, картина на холсте.
Таинственное нежное творенье.
Достойна верности, любви и преклоненья.
Влечёшь ты красотой к себе.
Любовь-улыбка и цветенье.
Увы и зрелость и старенье.
И как ведётся с давних пор
Жизнь с тем, кто выбран как партнёр.
А если б ты была цветком, твоим я был бы лепестком.
Ты лес, и стану я листком.
Ты зимушка, мне быть снежком.
Ты океан, а я вода.
Галактика ты, я звезда.
Царица ты, а я слуга.
Мужчина я, ты Женщина моя.

“АКАВІПІА” –
ВАКАЛЯНЫ АНСАМБЛЬ
ВЫКЛАДЧЫКАЎ
І СУПРАЦОЎНІКАЎ БДПТУ

Да 20-години ансамбля "Ақвіта"

Дэвіз калектыву:
*“У галоўным – адзінства,
 У сярэднім – свабода,
 Ва ўсім – любоў...”*

А ў г у с ц і н Б л а ж е н н ы

Қалектыў твораў

Творчы калектыў “Акавіта” заснаваны ў 1994 годзе. Ідэя стварэння і арганізацыя калектыву належыць старшаму выкладчыку кафедры беларускай філалогіі Савіцкай Надзеі Яўсееўне.

Мастацкі кіраўнік – Лях Аляксандр Палікарпавіч. Узначаліў “Акавіту” ў 1997 годзе і стаў стваральнікам высокага творчага эталону і жывой душы ўнікальнага аматарскага калектыву “Акавіта”. За 17 год працы ў калектыве мастацкі кіраўнік спраўдзіў вялікую і, як здавалася скептыкам, неадсяжную, парадаксальную мару: злучыў народнасць і акадэмізм.

У гэтым мастацкім сімбіёзе арганічна суіснуюць самабытнасць, паэтычная вобразнасць, яскравая жанравасць беларускага песеннага фальклору ды высокая культура класічных музычных традыцый.

У скарбонцы калектыву больш за сто песень, і штогод яна папаўняецца новымі народнымі песнямі і песнямі сучасных беларускіх кампазітараў, а побач з беларускімі гучаць песні розных народаў свету. У ансамблі загучалі і беларускія рэлігійныя песняспевы: загучалі годна, пераканальна і арганічна. Гэта велічны спеў, у якім злучаецца невытлумачальная зямная глыбіня і трапяткая нябесная ўзнёсласць. Насычаная таемнымі абертанамі жывых чалавечых галасоў, музычная плынь, стварае эффект вялікай Малітвы.

Дзякуючы нястомнай працы, вялікай любові да роднага слова і песні ансамбль “Акавіта” з’яўляецца адначасова захавальнікам, носьбітам і пашыральнікам айчыннай культуры. Калектыў пастаянна павышае творчы ўзровень і дорыць слухачам радасць сустрэчы з цудоўнымі беларускімі мелодыямі.

Людзі, якія спяваюць у калектыве, мабыць, носяць сонца ў сэрцы. Мабыць, ад сонца ў іх – шчырасць і душэўная цеплыня. Ад неба – натхненне, ад зямлі – мудрасць. І лёгкі гумар. З усіх гэтых крыніц сілкуецца калектывны досвед, ад якога – пастаянны клопат пра народнае мастацтва.

У калектыве перакананы, што беларускую традыцыйную спеўную творчасць падтрымліваць трэба, каб яна жыла не сама па сабе, а шырэй гучала ў прасторы. Сёння на экранах, а значыць, і ў людской свядомасці рэй вядзе масавая культура. А ансамбль “Акавіта” – гэта астравок нашай нацыянальнай творчасці, беларускай песеннай культуры, якая ўся, а не толькі адмысловая царкоўная музыка, якую мы сёння часта спяваем, – уся духоўная! У ёй – наша непаўторнасць, наш менталітэт, наш народ, наша будучыня.

Створана ў “Акавіце”

У калектыве “Акавіта” ўсе асобы творчыя і непаўторныя. Многія з іх пішуць вершы, некаторыя – прозу, іншыя малююць і г.д. Асабліва вызначаеца паэтычная творчасць Міхаіла Наскаўца, Рэгіны Міксюк, Аляксандра Кабайлы, Уладзіміра Куліковіча, Алены Чэрнік, многія вершы якіх сталі асновай для стварэння песенных тэкстаў. У “Акавіце” пішуць музыку Аляксандр Лях і Аляксандр Кабайла. Аляксандр Палікарпавіч Лях з’яўляецца аўтарам музыкі “Гімн БДТУ”, многіх песень на вершы Валянціны Паліканінай, Фёдара Баравога, Івана Цітаўца, маладога таленавітага паэта Сяргея Маціна, які нядаўна трагічна загінуў, ленінградскай паэтэсы Вольгі Бергольц і многіх іншых. Вось некаторыя з іх.

Гімн БДТУ

Упершыню выкананы ансамблем “Акавіта” на ўрачыстым канцэрце, прысвечаным 70-годдзю БДТУ **7 снежня 2000 года** на сцэне канцэртнай залы “Мінск”

Словы Міхаіла Наскаўца
Музыка Аляксандра Ляха

На Бела-

русь та-кі а-дзі-ны наш род-ны у-ні-вер-сі-тэт Сум-лен-най

пра-цай на ка-рысь кра-і-ны Мац-ней у

ме-жах на-ша-е дзяр-жа-вы Адкры-цця-мі здзіў-ляй сус-вет у

бу-ду-чы-ню кроч у пром-нях сла-вы Тэх-на-ла-гі-чны у-ні-вер-сі-

тэт Тэх-на-ла-гі-чны у-ні-вер-сі-тэт Тэх-на-ла-

Fine гіч-ны у-ні-вер-сі-тэт

1. На Беларусь такі адзіны
Наш родны ўніверсітэт.
Сумленнай працай на карысьць краіны
Здабыў навек сабе аўтарытэт.

Прывеў: Мацней у межах нашае дзяржавы,
Адкрыццямі здзіўляй сусвет,
У будучыню кроч у промнях славы,
Тэхналагічны ўніверсітэт!

2. Лясны, тэхнічны і хімічны,
Ты шмат кірункаў аб'яднаў.
Наш ўніверсітэт тэхналагічны
Для нас усіх ты Alma mater стаў.

Куплет да юбілею

Мы ўсе аддана тут працуем,
І лёс наш звязаны з тваім.
Усе мы моц тваю гартуем,
Бо ты нам блізкім стаў і дарагім!

Присвячэнне “Акавіце”

Словы Рэгіны Міксюк
Музыка Аляксандра Ляха

The image displays a musical score for the song "The Rose Tree." The score is written for voice and piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The music is organized into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment line.

System 1: The vocal line begins with a treble clef and a key signature of one flat. The melody starts with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, and then a half note B4. The piano accompaniment starts with a bass clef and a key signature of one flat. The first measure is a whole rest, followed by a half note G3, and then a half note A3.

System 2: The vocal line continues with a quarter note B4, followed by a quarter note A4, and then a half note G4. The piano accompaniment continues with a half note G3, followed by a half note A3, and then a half note B3.

System 3: The vocal line ends with a quarter note F#4, followed by a quarter note E4, and then a half note D4. The piano accompaniment ends with a half note D3, followed by a half note C3, and then a half note B2.

The score includes a key signature change from one flat to two flats (B-flat and E-flat) in the second system, and a time signature change from 4/4 to 3/4 in the third system. The music is written in a standard musical notation style, with a treble clef for the voice and a bass clef for the piano accompaniment.

Прывеў: Акавіта! Акавіта!
Ты красою апавіта.
З песень траў саткана ты
І з гаючае вады.

1. Тут званочкі і рамонкі
Ладзяць спеў кахання тонкі,
А ў зялёненькім гаі
Вабяць трэллю салаўі.

Принеў

2. Ты спяваеш пра каліну
І прыгожую дзяўчыну,
Пра загадкі ў жыцці.
Як жа мудрасць нам знайсці...

Принеў

3. Песняй славіш ты Радзіму
Сінявокую краіну.

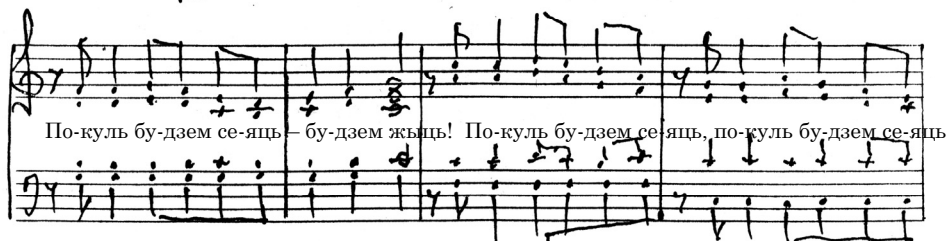
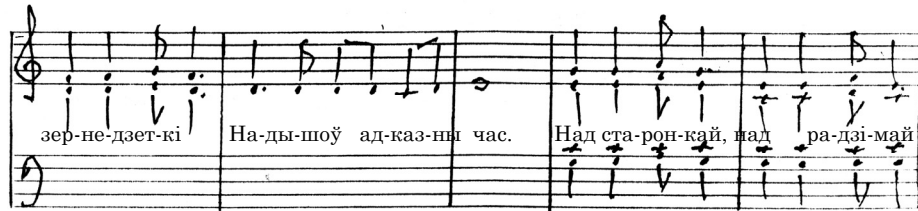
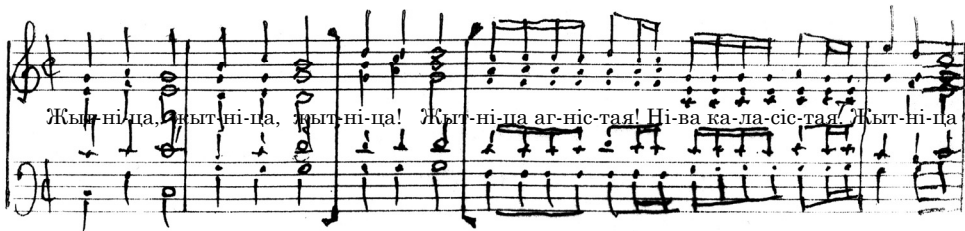
Беларусь, мая зямля!
Ты апета ёй уся.

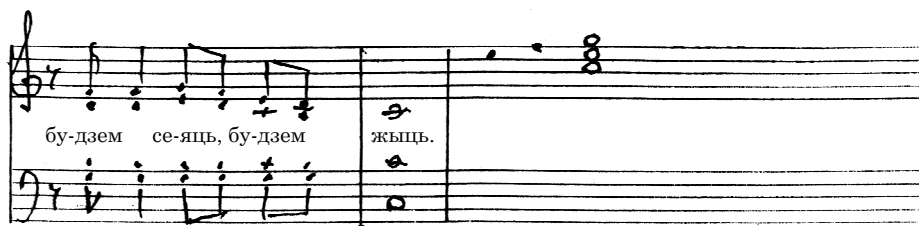
Прыпеў

4. Дык спявай жа, Акавіта,
Свае песні сакавіта.
І каб многа-многа год
Спяваў песні наш народ.

Жытніца

Словы Уладзіміра Куліковіча
Музыка Аляксандра Ляха

1. Сонца ўстала над палямі,
Зямля-маці кліча нас.
Дожджык цёплы, зерне-деткі –
Надышоў адказны час.
2. Над старонкай, над радзімай
Песня дружная гучыць:
Покуль будзем сеяць,
Покуль будзем сеяць,
Покуль будзем сеяць,
Будзем жыць!
Будзем сеяць, будзем жыць!
3. Наша доля – жыта ў полі,
Караваі на сталё.
Не сумуе той ніколі,
Хто працуе і пяе.
4. Нездарма ў беларусаў
Прыказака здаўна жыве:
Хто пасее зранку,
Хто пасее зранку,
Хто пасее зранку,
Хто пасее, той пажне!
5. Жытніца, жытніца, жытніца!
Жытніца агністая,
Ніва каласістая
ЖЫТНІЦА!!!

Наша памяць, как снег

Стихи Николая Вырко
Музыка Александра Ляха

на-ет На-ша жизнь как по-лос че-ре-да За-став-ля-ет нас мно-гое вспо-м-нить
бо-ю Hm F# H7 E m F#

Припев
да Но род-ные мес-та бу-ду пом-нить Все что в па-мя-ти на-шей скры-ва-ет-ся
F# Hm Hm E m F# Hm

Hm E m A H7 E m

E m F# H7 E m

F# Hm 2х Hm
По-бе-ле-ли вис-
A H7 H7 E m

E m Hm F# Hm

E m A G

Припев
Евразия.
F# Hm

1. Наша память, как снег,
Падает и со временем тает.
Так и в Лету ушел XX наш век,
И о нем мало кто вспоминает.
Наша жизнь, как полос череда,

Заставляет нас многое вспомнить,
Пусть летят незаметно года,
Но родные места
Я всегда буду помнить.

Припев: Все, что в памяти нашей скрывается,
С возрастом все забывается.
Мечтаем, что все переменится,
Но много чего не сбывается.
И силы наши растрочены,
И жизнь сожжена, и пепел развеян,
Только наши сны не утрачены,
Возвращают нас к нашей юности.

2. Побелели виски,
И блеск глаз затуманен слезою,
Но предательским ноткам тоски
Овладеть не позволим собою.
Пусть в душе твоей будет весна,
Чтоб удачи твои были вечно.
Над тобой чтоб горела звезда,
Освещающая твой путь бесконечный.

Припев:

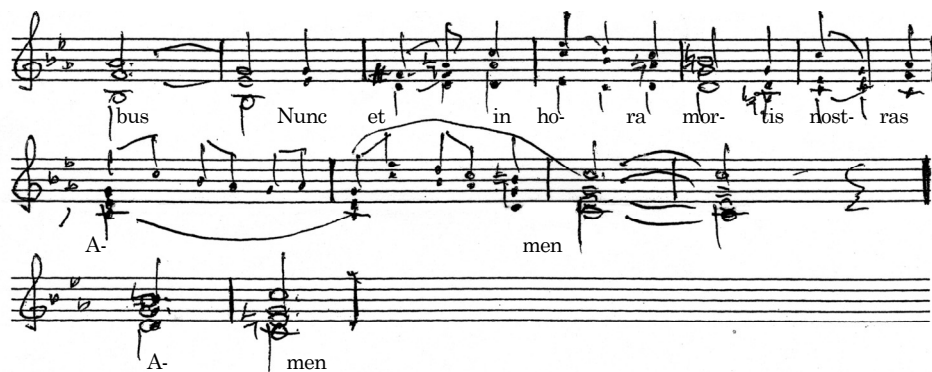
Речитатив:

И когда в ночной тишине,
Когда солнце где-то скрывается,
Вижу облик деревни моей:
Красное, Негневичи, Александрина...
Ты никак не можешь уснуть
Вот тогда и открывается,
Для чего и зачем ты жил на земле Человек.

Ave Maria

Музыка Алега Янкоўскага

1. A-ve Ma-ri-a gra-ti-a ple-na
2. Sanc-ta Ma-ri-a ma-ter de-i
Do-mi-nus te-cum be-ne dic-ta-tu
In mu-li-e-ri-bus et be-ne dic-tas fruc-tus
ven-tris tu je-sus
O-ra pro-no-bis pec-co-to-ri

Ave, Maria, gratia plena!
 Dominus tecum benedicta tu
 In mulieribus et benedictas
 Fructus ventris tui Jesus.
 Sancta Maria, Mater Dei!
 Ora pro nobis peccatoribus
 Nunc et in hora mortis nostras.
 A...men.

Перевод на русский язык

“Радуйся, Мария, благодатная!
 Господь с Тобою.
 Благословенна Ты между женами
 И благословен плод чрева Твоего Иисус.
 Святая Мария, Матерь Божия,
 Молись о нас грешных
 Ныне и в час смерти нашей.
 А...минь”.

Пераклад на беларускую мову Савіцкай Н.Я.

“Радуйся, Марыя, благадатная!
 Гасподзь з табой.
 Благаславёна ты між жанчын
 І благаславён плод улоння Твайго Ісус.
 Святая Марыя, Маці Божая,
 Маліся за нас грэшных
 Цяпер і ў час смерці нашай.
 А...мінь”.

Господи, если тебе угодно

Стихи Валентины Поликаниной
 Музыка Александра Ляха

SOPRANO
ALTO

TENOR
BASS

Гос-по-ди, ес-ли те-бе у-год-но, сде-лай так, что-бы я жи-ла.

Эту землю мою большую
Сохрани, спаси, защити.

5. Господи, ты даруй нам милость,
Чтобы не было душ глухих.
Чтобы дети на свет родились,
Чтобы жизнь продолжалась в них!

Память

Слова Ольги Бертгольц
Музыка Александра Ляха

5

10

15

20 1.2. 3.

29

39

49

59

67

1. О девочка, все связано с тобою:
морской весны первоначальный цвет,
окраина в дыму, трамвай с бою,
холодный чай, нетронутый обед...

2. Вся белизна, сравнимая с палатой,
вся тишина и грохот за окном.
Все, чем перед тобою виновата, –
работа, спешка, неудобный дом.
3. И все слова, которые ты знала
и, как скворец, могла произносить,
и все, что на земле зовется «жалость»,
и все, что хочет зеленеть и жить...
И странно знать и невозможно верить,
что эту память называем смерть.

Зеленые огоньки

Слова Ольги Бертгольц
Музыка Александра Ляха

я люб-лю сиг-нал зе-ле-ный, знак сво-бод-но-го пу-ти. Не-лю

8 би-мой, не-люб-лен-ной, хо-ро-шо од-ной брес-ти. Снег лег-чай-ший о-сто-рож-но вер-тит

14 ся у са-мых губ... О, я зна-ю-все воз-мож-но, все су-

18 ме-ю, все смо-гу.

1. Я люблю сигнал зеленый,
знак свободного пути.
Нелюбимой, невлюбленной,
хорошо одной брести.
Снег легчайший осторожно
вертится у самых губ...
О, я знаю – все возможно,
все сумею, все смогу.
2. Разве так уж ты устала,
беспокойная душа,
разве молодости мало
мира, круглого, как шар?
И твердят во всей природе
зеленые огоньки:
проходите, путь свободен
от любви и от тоски...

Сила любви

Слова С. А. Матина
Музыка А. П. Ляха

1. Делили мы с тобою счастье и печаль,
И вместе, будто птицы, устремлялись вдаль.
Но глупая разлука развела мосты,
Мир побледнел и стал теперь совсем пустым.

Привет: Но есть любовь на свете, вы поверьте мне!
С разлукой свет ее так и не стал темней!
И встреча неизбежно порождает страсть –
Над нами время потеряло власть!

2. Каких-то пару лет меня спасала ложь,
Хоть мысли о прошедшем вызывали дрожь,
Всем существом я их упрямо отгонял –
И лишь сейчас ошибку осознал.

3. Мечты плывут по небу стаей белых птиц.
Два сердца так стремятся снова вместе быть.
Ничто на свете их не может разлучить!
Любовь такую расстояньям не разбить!

4. Мы встретимся с тобою – расцветут цветы!
 Исполнятся надежды наши и мечты!
 Ты моя радость, мое счастье и судьба!
 Все в этом мире только для тебя!

Моя весна

Слова С. А. Матина

Музыка А. П. Ляха

Am

5 E7 Am

9 E Dm 1. Хоть при-бли-
 жа-ет-ся зи-ма, но в сердце май. Жи-вёт в ду-ше мо-ей вес-на, ты так и

12 Am C Dm E Dm⁶

знай. Ког-да смот-рю я на те-бя, ог-нём го-рю, но как же у-бе-дить се-бя ска-зать "люб-

16 E Припев: Am Dm G

лю"? И он сто-ял, сра-жа-ясь мол-ча сам с со-бо-ю, не-сме-ло о-па-са-ясь по-дой

20 C E Dm 1. 2. Am E7

ти... Та-ко-е час-то ви-дим мы, не скро-ю, ведьк сча-стью не-ту лёг-ко-го пу-

23 3. E7 Am

ти. к сча-стью не-ту лёг-ко-го пу-ти.

1. Хоть приближается зима,
 Но в сердце – май.
 Живет в душе моей весна,
 Ты так и знай.

Когда смотрю я на тебя,
 Огнем горю.
 Но как же убедить себя
 Сказать «люблю»?

Припев: И он стоял, сражаясь молча сам с собою,
 Несмело опасаясь подойти...
 Такое часто видим мы, не скрою –
 Ведь к счастью нету легкого пути.

2. Тебя увидел в сентябре –
 И полюбил.
 Мне даже осень не запрет –
 Наивен был.

Я долго думал и мечтал –
Уж десять лет.
Себя едва не потерял
В цепочке бед...

Припев:

3. С тобой не виделись давно –
Неважно, пусть!
Жаль, встреча, как заведено,
Приносит грусть.

На остановке я стою,
А рядом – ты.
Я вновь как будто на краю:
Влекут мечты.

Припев:

Судьба удачею венчала

Слова Ф. Борового
Музыка А. П. Ляха

5
1. Судь - ба у - да - че - ю вен - ча - ла
2. Тво - я пе - чаль ме - ня лас - ка - ла

9
уз - лы за - га - доч - ных те - вог. Судь - ба мо - лит - во - ю встре - ча - ла
Тво - я лю - бовь пья - ни - ла грудь. Ка - за - лось мне что ос - ве - ща - ла

12
Припев:
на пе - ре - путь - е всех до - рог. Судь - ба сле - зой кром - са - ла ду - шу, судь - ба в

16
Тво - я звез - да тер - нис - тый путь С то - бо - ю мне свет - ло и ми - ло Я пов - то -
о бъ - я - ти - язва - ла На труд - ной трас - се в зной и сту - жу я зна - ю ты ме - ня жа -

20
ря - ю вновь и вновь За то что ты ме - ня лю - би - ла бла - го - да - рю те - бя лю -
ла Судь - ба сле - зой кром - са - ла ду - шу Судь - ба в объ - я - ти - язва - ла На труд - ной

25
бовь С то - бо - ю мне свет - ло и ми - ло 1. 2. 3.
трас - се в зной и сту - жу я зна - ю ты ме - ня жа - ла

ПАЭЗІЯ-ПРОЗА

Людміла ДЗІЦЭВІЧ

Я нарадзілася 04.11.1953 года ў вёсцы Погіры Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці ў сям’і настаўніка Мікалая Міхайлавіча Дзіцэвіча. Маці – Юлія Бенедыктаўна (у дзявоцтве Дзядовіч) – працавала ў калгасе.

Закончыла Дзятлаўскую СШ № 2 (1971), філфак БДУ (1976), аспірантуру Інстытута літаратуры АН БССР (1983). Працавала ў Інстытуце гісторыі АН БССР малодшым навуковым супрацоўнікам, у Сцялянскай СШ №2 Мінскага раёна настаўніцай, намеснікам дырэктара гімназіі № 5 г. Мінска, старшым выкладчыкам Беларускага камерцыйнага ўніверсітэта кіравання і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры (1997-2008).

Працавала па сумяшчальніцтве ў Беларускім дзяржаўным эканамічным універсітэце, Жаночым інстытуце “Энвіла”, ТАА “Пранілеі”, Інстытуце сучасных ведаў, Мінскім інстытуце кіравання. Займалася рэдагаваннем сцэнараў на тэлеканале “Лад”, напісаннем сцэнараў па культуры мовы, удзельнічала ў здымках тэлеперадач па моўных і культурніцкіх пытаннях.

Выкладала беларускую мову і літаратуру, методыку выкладання беларускай мовы і літаратуры, культуру беларускай мовы, рыторыку, спецкурсы “Тэхналогія публічнага выступу”, “Асновы аратарскага майстэрства”, кіравала педагагічнай практыкай студэнтаў 1–5-х курсаў.

Маю каля 20 публікацый навуковага характару, прымаю ўдзел у навуковых канферэнцыях у нашай краіне і за яе межамі. У коле навуковых інтарэсаў знаходзіцца гісторыя беларускай мовы, сучасны яе стан, а таксама пытанні псіхалага-педагагічнай і выхаваўчай работы.

Займаюся публіцыстыкай, надрукавала каля 70 артыкулаў у газетах “Наша слова”, “ЛіМ”, “Новы час”, часопісе “Вышэйшая школа” і іншых выданнях. З’яўлялася сябрам Рэдакцыйнай калегіі газеты “Наша слова”.

Займаюся грамадскай працай, з’яўлялася першым намеснікам старшыні ГА “Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны”, намеснікам старшыні Таварыства “Беларусь—Ірландыя”, працую ў ГА “Дзіцячы фонд духоўнага і культурнага адраджэння “Сакавік” з 1993 года, займалася гуманітарнай дзейнасцю і аздарэўленнем дзяцей за мяжой.. У 2006 годзе апублікавала дакументальна-публіцыстычную кнігу “Беларуска-ірландскі дзённік”.

З кастрычніка 2008 года працавала начальнікам аддзела выхаваўчай работы з моладдзю Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта. Займалася ўкараненнем інавацыйных тэхналогій у сістэму ідэалагічнай і выхаваўчай работы. Праект у сааўтарстве з прарэктарам БДТУ А.Р.Гараноўскім “Школа асобнага росту ”ШАР”—тэхналогія фарміравання суб’ектнай пазіцыі студэнтаў» на XIII рэспубліканскай выставе навукова-метадычнай літаратуры і педагагічнага вопыту ў 2010 годзе быў уганаваны Дыпламам I ступені Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Трымаю цесныя сувязі са сродкамі масавай інфармацыі, з радыё “Сталіца”, у эфіры якога за 2009-2013 гады адбыліся 62 інтэрв’ю з супрацоўнікамі і студэнтамі ўніверсітэта.

Маю дачку Юлію, якая працуе рэжысёрам у Белтэлерадыёкампаніі.

Присвячаю усім людям майго роду

Хай шпшына натхняе сыноў у баі суровым,
Хрызантэма й валошка загояць крывавы след.
І ў спляценні гадоў у радасці і ў горы
Хай нашчадкі выконваюць наш векавы завет.

Я ішла да сябе праз грамадскую працу,
Праз навуку, палітыку, буру эмоцый,
Каб знайсці Нябеснага Розуму рацыю,
Умацоўвацца Духу Святога прароцтвам.

У пралесках знайшла і спакой, і ўтульнасць,
Дрэвы дужасць карэнняў сваіх аддалі.
Мяне травы і неба пекнатою атуляць,
П'ю крыніц воды чыстыя роднай зямлі.

02.10.2013

Песня пра маё жыццё

*Сабе і ўсім людзям, хто жыў,
працаваў, сябраваў са мною*

З нараджэннем, Людміла, шэсцьдзесят адмахала крылом,
Пражыла людзям мілай, жыццё радасць і шчасце дало.
Дом утульны і цёплы збудаваўлі нам нашы бацькі,
Святло погірскай хаты свеціць мне на гады, на вякі.

Паляцела ў юнацтва, роднай мовай здзіўляючы свет,
Бацькоў рана, дачасна праважала з братамі ў той свет.
І дачушку люляла, аддавала ёй талент і гарт,
Долю шчыра звівала: у ёй пярлінак-дзівосаў так шмат.

І душою маєю падарунак мой зроблены вам:
Маё добрае слова, і любоў, і ўдзячнасць дарам,
Што ад вас атрымала, – вы ў жыцці мяне так бераглі,
Вам паклон і пашана, і любімай бацькоўскай зямлі.

Аказваецца, мужчына і жанчына ўтвараюць такое адметнае, нідзе ў прыродзе болей не паўтаральнае адно цэлае, якое звязваецца пачуццём кахання. Усё ў свеце можа звязвацца эмоцыяй любві: брат і сястра, студэнт і выкладчык, два калегі, пакупнік і прадавец, і толькі Ён і Яна сплеченыя пачуццём кахання.

І з гэтай непаўторнай повязі ўтвараюцца сем'і, нараджаюцца дзеці, хлопчыкі і дзяўчынкі, каб ізноў цягнуць у вечнасць ніту кахання і *спавіваць ёю сваіх немаўлят*.

Якая ж яна магутная і несмяротная, сіла кахання! Як цудоўна нашы продкі закадзіравалі гэтую энергію ў мілагучнае слова – **ка-хан-не!** Можа, вочы, вусны, рукі для таго і створаныя, каб праяўляць гэтае пачуццё, паказаць другой палавінцы, што толькі яго або яе кахаюць.

Між ім і ёю можа ўзнікаць агрэсія: злосць, крыўда, віна, гнеў, рэўнасць, нянавісць, шаленства. І аказваецца, што вельмі шмат трэба энергіі кахання, каб праявіць гэтыя пачуцці, якія запаліць цэлае вогнішча, якое можа датла спапяліць каханне або ўзняць да нябесных вышынь.

І хто ж з гэтых дзвюх палавінак зможа смела ўзяць у рукі кахальную буру эмоцый, каб агрэсію перавесці ў абарону, у міласць, у любоў, у каханне, у лад і спакой? Правільна, гэта місія жанчыны. Толькі ў яе сховах душы ёсць такое прыстасаванне, і няма яго ў мужчынскай душы.

Таму і шукаюць мужчыны сваю палавінку, любую-каханую, якая дапаможа ім справіцца з прыроднай агрэсіяй, каб стаць гаспадаром сям'і і жыцця.

Шукайце яе – і вы абавязкова знойдзеце. Яна або Ён у вас ўжо ёсць, у вашым сэрцы.

15.02.2012

Эфектыўныя бацькі- гэта...

Эсэ

На маё жыццё прыпалі дзве сістэмы: савецкая і постсавецкая, і пагэтаму ўва мне адбыліся змены ў поглядах на сутнасць такой з'явы, як эфектыўныя бацькі.

Раней мне здавалася, што эфектыўныя бацькі павінны ведаць усё пра сваё дзіця, і я сумленна даведвалася праз свае каналы пра факты з жыцця маёй дачкі. Калі я пачала працаваць з замежнымі партнёрамі па аздараўленні беларускіх дзяцей і цікавіцца псіхалага-педагагічнымі кампетэнцыямі розных краін — наведвала Кардзіфскі ўніверсітэт ва Уэльсе, Дублінскі ў Ірландыі, школы і інш., знаёмілася з замежнымі калегамі, адказвала на пытанні самых розных тэстаў— мяне ўразіў вынік майго адказу ў 90-х гадах ў Англіі на пытанне “Ці хочаце Вы ўсё ведаць пра сваіх дзяцей?”. За станоўчы адказ на гэтае пытанне я атрымала самы нізкі бал як маці.

Таксама я раней была ўпэўненая, што залішняй любоўю можна дзіця сапсаваць, таму старалася меней прытуліць, пацалаваць, пагладзіць, пахваліць, а нахмурвала бровы, раздзімувала ноздры, наганяючы на твар строгасць і патрабавальнасць, а па сутнасці, робячы з сябе антыпедагагічную пачвару.

Ды і фізічнае пакаранне прыжылося ў маім дамашнім выхаванні, бо я вельмі баялася, каб дзяўчынка мая не стала адыктыўнай асобай. Праўда, прымяняла я яго не часта, і старалася гэта рабіць спакойна, без эмоцый, перад гэтым на канапцы з дачкой прааналізаваўшы яе дрэнныя паводзіны і вызначыўшы аб'ём пакарання.

Цяпер жа, маючы за плячыма сорак гадоў педагагічнай працы ў школе і ва ўніверсітэце і 29-гадовую спраўную і здатную дачку, я адмовілася ад многіх савецкіх “страшылак” тыпу “как тебе не стыдно”, “я последняя буква в алфавите” і інш.

Я ўпэўненая, што **эфектыўныя бацькі** -- гэта

- **людзі** з прыветлівым выразам твару, усмешкай, у тоне голасу якіх адчуваюцца такія эмоцыі, як павага, добразычлівасць, упэўненасць, спакой, задавальненне, радасць, шчасце і, вядома, любоў, якая праяўляецца ў словах “я люблю цябе”, у асаблівых, пяшчотных найменнях “ластавічка”, “жучок з крыльцамі”, “качанятка-пухнацік”, любоў, якая праменіць з вуснаў разам з пацалункамі, з рук, якія гладзяць, туляць, хінуць і перадаюць жыватворнае святло;

- **даследчыкі-філолагі**, уважлівыя да творчых дасягненняў дзяцей, людзі, якія з першых крокаў свайго дзіцяці, ад першых слоў збіраюць і запісваюць у асобны спытак ці на дыск ўсе тыя пярлінкі творчасці і натхняюць на новыя дасягненні;

- **педагогі**, якія найчасцей даюць дазвол, чым забараняюць, дый забарона звязаная з нейкімі небяспечнымі сітуацыямі для жыцця. Так, у жыцці нашай сям’і ляжыць крымская гісторыя з праколваннем языка маёй дачкі, якой захацелася зрабіць пірсінг, нягледзячы на папярэджанні маці, якая потым спакойна падтрымлівала падлетка ў лякарні падчас хірургічнага ўмяшальніцтва, калі язык распух і загнаўся, і не гаварыла “Я ж табе казалася”;

- **авантурысты**, якія ідуць на несусветныя авантуры разам са сваім дзіцем, каб паказаць, што жыццё складаецца не толькі са строга рэгламентаваных законаў і правілаў, а па сутнасці яно – цікавая гульня-падарожжа, тэатр. Эфектыўныя бацькі могуць ў дванаццаць гадзін вечара дапамагчы падлетку пафарбаваць першую ў яго жыцці пасмачку валасоў ў адметны колер, калі таму захацелася на ноч гледзячы змяніць імідж.

- **цярпліўцы**, якія не пхнуць свае парады і дапамогу, як заляжалы тавар, а мужна чакаюць, пакуль да іх звернецца іх сын ці дачка і папрасяць гэтай парады і дапамогі;

- **псіхолагі-філолагі**, якія складаюць адметны гласарый выхавання і развіцця і выкарыстоўваюць словы разумніца, выдатніца, спраўная, гаспадынька, пчолка, акуратыстка, пераможца, здатная, прыгожая, шчаслівая, выкінуўшы на сметнік словы тупіца, курыца, авечка, недарэка, боўдзіла, курдупель, нязграбная, рукі-крукі. І калі дзіця нясе дадому экзаменацыйную чацвёрку (па дзесяцібальнай сістэме), то эфектыўныя бацькі дапамагаюць перажыць сітуацыю паражэння, якая вельмі патрэбная для дзіцяці, падтрымліваюць любоўю ва ўсіх цяжкіх сітуацыях, любяць любых сваіх дзяцей;

- **праўдалюбцы** па вялікім рахунку людзі, якія стараюцца заўсёды гаварыць праўду, але разумеюць, што цалкам праўдзівых людзей няма, таму адносяцца да хлусні сваіх дзяцей як да працэсу фарміравання праўдзівасці і даруюць ім іх дзіцячыя ці дарослыя няпраўды;

- **валанцёры**, спачувальныя, здатныя на бескарыслівую дапамогу людзі, якія ўмеюць зразумець, калі чалавеку неабходная дапамога, а калі ён і сам справіцца, і вучаць гэтаму сваіх дзяцей. Асабліва складана навучыць адрозніваць жаласць, якая абцяжарвае і падразае крылы, і спачуванне, якое натхняе і ўзнямае;

- **багатыя**, паспяховыя ў фінансавых адносінах людзі, якія не баяцца браць ад жыцця неабходнае ім, будуць прыгожыя дамы, карыстаюцца прыгожымі рэчамі і навучаюць дзяцей аддаваць дзясятую частку заробленага. З дзяцінства яны даюць грошы на кішэнныя расходы, вучаць размяркоўваць іх, зарабляць свае ўласныя грошы і прабачаюць дзецям фінансавыя няўдачы;

- **мужныя і смелыя людзі**, якія не баяцца негатыўных момантаў, пераадольваюць страхі, крыўды, віну і няўдачы і навучаюць дзяцей працаваць

- **філософи**, якія спокійна, не спяшаючыся, ідуць па жыцці, пераходзячы з аднаго перыяду жыцця ў другі, набліжаючыся да таго моманту "ікс", які звычайныя людзі смерцю завуць, а завецца ён нараджэннем. І перадаюць гэтае шырокае бачанне свету і чалавека ў ім сваім дзецям, унукам і праўнукам.

Нарадзілася 28 мая 1996 года ў горадзе Мінску. У 2013 годзе скончыла сярэдняю школу № 122 і паступіла ў БДТУ на факультэт выдавецкай справы і паліграфіі. Апавяданні і вершы пачала пісаць у дзесяць гадоў. Нядрэнна малюе, вельмі любіць чытаць класічную і сучасную літаратуру. У 2012 годзе ўдзельнічала ў гарадскім конкурсе “Соблюдаем законы дорог!” і заняла I месца ў намінацыі “Сочинение”.

Вперёд летит пожарная машина,
Откликнувшись на вызов с Моховой.
Стремительна, мощна, несокрушима,
Она собою рассекает зной.

Пожарный новый – парень сероглазый,
Прямой и гибкий, словно юный тополёк,
Высокий, стройный, но не долговязый –
Сидит в молчанье, пряча страха уголёк.

Тревожно сердце бьётся, щёки побелели,
Во взоре лишь растерянность стоит.
Внутри дрожит, и малость губы посинели...
В который раз он мысленно твердит:

«Конечно, я на вызове впервые,
Но нужно мне волнение победить!
Хотя... А вдруг я даже основные
Огня участки не смогу отгородить?»

— Не трусь, Артём, всё будет так, как надо, —
С улыбкой незаметной произносит
Другой, постарше. — Глухая бравада,
Однако, чуть быстрее жизнь уносит.

Запомни: и бояться мы должны,
Но лишь в разумных, правильных пределах.
Будь осторожен, но от страха не дрожи.
С опаской мудрою всегда берись за дело...

Вот дом на Моховой. Толпятся люди,
Бросая взоры на горящее окно,
Тревожно, жарко о причинах судят,
Однако смысла в этом нет уже давно.

В нём нет ни страха, ни смятения больше,
Он в шлеме твёрдости и в мужества броне.
Прижав к себе бесценнейшую ношу,
Он растворяется в распахнутом окне...

...Вперёд летит пожарная машина,
Там улыбается сегодняшний герой –
Уверенный в себе, несокрушимый...
Машина смело рассекает зной.

Тремит выпускной...

Что странно, кричали под старые песни
Мы громче, и в страхе дрожал потолок.
Подпрыгивали, подпевали все вместе...
Любой непривычный оглохнуть бы мог:

Бессмертные песни бывают, конечно,
Но не современные вовсе, нет-нет...
Орали мы хором в восторге крошечном
Хиты, популярные много уж лет:

Но как отрывались, когда рок-н-ролльный
Кусочек из нашего вальса звучал!
Мы не танцевали так рьяно-достойно,
Когда на концерте весь зал нам кричал!..

Итак, не оставляй приборы,
Когда работают они...»
«Мамуль, закончим разговоры!
Не в первый раз же мы одни!

И лампу ни за что не нужно
Газетой, тканью накрывать...
И из окна бросать наружу
Всё то, что в силах удержать...

Да знаю, знаю: ты умна,
Не можешь так легко сглушить.
Но никогда никто не знал
О том, что может натворить.

За жизнь твою и лист сухой,
Подобранный в холодном парке.
К советам будешь ты глухой –
Так от судьбы не жди подарков.

Домой приду я через час,
Ведь на работе совещанье...»
«Ага, рассчитывай на нас!
Я не нарушу обещанье!»

Потом направилась домой...
Во двор входя, остановилась.
Застыла статуей немой:
Уж МЧС здесь светилося...

Любовь – не только радость, счастье,
Но и обида, и обман.
И ненависть, и неудачи...
Винишь себя во всём ты сам.

А виноват совсем не ты,
А участь горькая, однако
Чуть позже сбудутся мечты,
И это будет как бы плата.

Нам всем дается это, значит
Мы всё должны перетерпеть:
Проклятья, слёзы, неудачу,
Предательство и даже смерть.

Лишь потерпи чуть-чуть, мужайся
И верь: любовь к тебе придет!
И не сдаваться постарайся,
Тогда она тебя найдет.

...Любить, надеяться и верить!
Печаль забудется, как сон,
А счастье будет не измерить,
И сердце примет сей закон.

Тропинка к холодному сердцу

Тропинка к холодному сердцу,
К душе одинокой полёт...
Однако захлопнута дверца,
А крылья ветрами порвёт.

Как трудно найти уверенья,
Как сложно в слова их облечь!
И всё же ты шепчешь в волненье:
«Согреть его душу, сберечь!»

Любовь он по имени знает,
Но мёртво и пусто в груди,
За годы лёд вечный не тает...
Безрадостный мрак впереди.

Будь факелом яркой надежды,
Сиянием сумрак страша!
Дари ему ласку и нежность...
Быть может, воскреснет душа.

21.10.2013

Песня ў сэрцы

Эсэ

У блакітных нябёсах ззяла веснавое сонца, ветрык лёгка варушыў маладую лістоту, якая толькі-толькі паказалася на дрэвах, і ўсюды рваліся ў вышыню яркія сцягі. Яны абвяшчалі свята – Дзень Перамогі. Сцяг горда лунаў і над школай, з актавай залы якой даносіліся ўрачыстыя песні. І на сцэне, і сярод гледачоў асялялася бялелі выпрасаваныя блузкі, чарнелі хлапчуковыя касцюмы, мільгалі прыгожыя канцэртныя ўборы, дзе-нідзе глыбокай чырванню ўспыхвалі піянерскія галыштукі, адзін канец якіх свяціўся зялёным колерам, а на грудзях ветэранаў зіхацелі ордэны і медалі, на якія пяшчотна лажыліся сонечныя прамяні.

Песні ўсё ліліся і ліліся... Яны набіралі моц, становіліся ўсё больш звонкімі і шырокімі паўкругам абляталі залу, пругка адскокваючы ад сцен і ўздымаючыся да самай столі. Яны напаўнялі сабой увесь гэты пакой і жылі ў кожнай шчылінцы, у кожным кутку.

На сцэне спявалі і зусім малыя дзеці, якія, здавалася, толькі ўчора пераступілі ганак школы, і амаль дарослыя дзяўчаты, чые гучныя, добра

У зале сядзелі самыя розныя вучні. Мабыць, некаторыя з іх былі абьякавыя да ўсяго, што тут адбывалася, і нецяярліва чакалі таго моманту, калі можна будзе ўцячы дадому, але іншыя глядзелі на сцэну з затоеным дыханнем і баяліся паварушыцца. Іх вочы былі шырока расплюшчаны, вушы прагна лавілі гукі, і ў сэрцы кожнага з іх звінела свая асабістая песня, якая складалася з урачыстасці, гордасці, захаплення і хвалявання – таго, што яны адчувалі ў гэты запамінальны момант, які застанецца з імі на ўсё жыццё.

Упошляе імгненне

70-годдзю вызвалення Беларусі
прысвячаецца.

Ла-5 зрабілі круг над полем і сталі па чарзе прыземляцца. Вось села першая пара, “чацвёрка” з “шасцёркай”, потым – другая, “дзявятка” з “пяцёркай”, а за ёю апусціўся і адзінокі самалёт нумар сем. Яны накіраваліся да ўзлеску і занялі свае месцы ў капанірах. Лётчык “сямёркі” адкінуў “ліхтар” (празрысты каўпак самалёта), неяк нервова прабег па крыле і таропка саскочыў на зямлю. Гэта быў невысокі стройны хлопец у шлеме і вайскава-еннай форме, на грудзях у яго блішчала некалькі ўзнагарод.

Лётчык раздражнёна сарваў шлем з галавы, і нечакана высветлілася, што гэта не хлопец, а маладая жанчына з кароткімі чорнымі валасамі. Ёй можна было б даць гады дваццаць два, не болей, калі б не хмурныя цёмныя вочы, якія, напэўна, шмат чаго пабачылі за гэту вайну. Зараз у позірку жанчыны стаялі гнеў і адчай, прыкрасць і віна...

Віктар адразу панік і не змог нічога вымавіць, толькі прыгнечана ўздыхнуў. На яго наіўным, па-хляпечы круглым твары з'явілася непрытворнае гора. А жанчына нечакана глянула яму за спіну і раўнадушна сказала:

Віктар азірнуўся: ад зямлянкі каманднага пункта да іх рашуча шагаў маёр Дубоўка, камандзір трэцяй эскадрыллі. Здаецца, ён быў нечым раззлаваны.

153

Жанчына рыўкамі расшпіліла рамяні парашута і скінула яго, а потым груба сунула шлем ў рукі тэхніку, незнарок пхнуўшы ў грудзі, і цвёрдым крокам пайшла насустрач камандзіру. На яе твары застыў выраз сярдзітай упартасці, і чым меншай становілася адлегласць паміж ёю і начальнікам, тым вышэй узнімаўся яе падбародак.

Жанчына выпягнулася ў струнку, казырнула і падкрэслена афіцыйна, але вельмі суха сказала:

– Не дазваляю! – різка абарваў яе Дубоўка. – Самае галоўнае мне ўжо далажылі! А іменна тое, што вы, старшы лейтэнант Жук, безразважна атакавалі “месершміт” з нязручнага становішча, забыўшыся, што вы вядучы і што ў вас ёсць вядзёны, які абавязаны ў любых абставінах ляцець за вашым самалётам!

Распаліўшыся, маёр яшчэ больш павысіў голас, ён ужо амаль крычаў:

Ліда Жук слухала яго амаль безуважна, з адной толькі ледзяной ветлівасцю. Аднак маска абьякавасці, нацягнутая на яе твар, час ад часу быццам разыходзілася па швах, і ў жанчыны то нервова перасмыкваліся вусны, то крапчэй сціскаліся сківіцы – нібы забаранялі недапушчальна грубым фразам ірвацца на волю. Пры апошніх словах Дубоўкі Ліда ўсё ж такі не вытрывала.

Сярод лётчыкаў пачуўся сярдзіты выгук, і ўперад выскачыў сам Федарэнка – сутулаваты мужчына з нядобрымі, нейкімі калючымі вачамі.

– І трапілі напрасяк у падвойныя “клешчы” немцаў, – жалезным тонам працягнула Ліда, змяраючы Федарэнку пагардлівым поглядам.

– У любым выпадку я сам вырашыў бы свае праблемы, бо я не хто-небудзь, а старшы лейтэнант, і нават ты не зможаш сказаць, што я атрымаў гэтае званне незаслужана! Каму трэба было дапамагаць, дык толькі не мне! Вось Сярожка... – Тут Глеб нечакана асёкся, але праз пару секунд сіпла дагаварыў: - Вось Сярожка быў усяго толькі старшым сяржантам.

Твар Ліды акамянеў, толькі здрыганулася скула. Маёр Дубоўка, змагаючыся з голасам, цераз сілу сказаў:

– І гэта вяртае нас да твайго ўчынку, Ліда. – Цяпер ён гаварыў ціха і глуха, як смяротна стомлены чалавек. – Замест таго каб уратаваць свайго вядзёнага, ты кінулася на дапамогу тым, каму яна не патрабавалася, і вынікам гэтага стала смерць маладзейшага з нашых лётчыкаў. Канешне, я дапускаю, што...

– Хопіць ужо пра гэта! – раптам пранізліва крыкнула Ліда, і ўсе мімаволі падскочылі. Цёмныя вочы жанчыны гарэлі лютасцю, пераплеценай з адчаем, а голас быў надламаным, перарывістым. – Я ведаю, ведаю, што я зрабіла, не трэба паўтараць гэта па сто разоў! Адчапіцеся ад мяне! Я не дазволю вам павучаць мяне, як нейкае дзіця, я дарослы чалавек і сама магу зразумець, што я зрабіла добра, а што дрэнна! Сама неяк разбяруся, без вас!

Нейкі малады лётчык, зграбны бялявы хлопец, уражана адступіў, глядзячы на Ліду адначасова са страхам і надзвычайным асуджаннем; многія непрыхільна пакруцілі галавамі.

Бровы маёра пачалі павольна, пагражальна сыходзіцца на пераноссі, аднак старэйшы з лётчыкаў, худы высачэзны капітан Зелянкоўскі з абветраным няголеным тварам, паклаў руку на плячо Дубоўкі і супакойваючым тонам вымавіў:

– І сапраўды, хопіць, Рыгор. Няўжо ты не бачыш, што з ёю робіцца? Яшчэ некалькі хвілін такой напружанай размовы – і Ліда разарвецца на часткі ад супярэчлівых пачуццяў. Не будзь з ёю такім патрабавальным, дзяўчына сёння слаўна папрацавала. З шасці нямецкіх самалётаў, якіх мы сустрэлі, яна здолела збіць цэлых два! Нават мы з Ігнатам толькі і зрабілі, што паказывалі пару-тройку іншых кулявымі трасамі.

Бялявы хлопец кінуў на Зелянкоўскага здзіўлены позірк і вельмі абурана спытаў:

– Дядзька Мацвей, няўжо вы спрабуеце яе выгарадзіць? З якой гэта ласкі? Сярожка ж загінуў з-за яе гарачнасці, непакорнасці, стыхійных дзеянняў! Я лічу, сваім учынкам яна заслужыла жорсткае пакаранне! Несправядліва, што вы яе хваліце!

– От і я пра тое! – імгненна ўклініўся Глеб Федарэнка, злосна сціскаючы рукі ў кулак. – Можа, у наступны раз Лідцы прыйдзе ў галаву адарвацца ад эскадрыллі, калі мы будзем атакаваны не трыма няшчаснымі звёнамі, а велізарнай групай нямецкіх знішчальнікаў! Лідка і сама загіне, і ўсіх нас паставіць пад удар! Куды лепш навучыць яе розуму зараз, чым потым пакутаваць.

Убачыўшы, што Ліда гнеўна ўскінула галаву, Мацвей Зелянкоўскі сурова асадзіў Федарэнку:

– Сціхні, Глеб! Ты добра ведаеш, што яна ніколі не зробіць нічога падобнага, таму не смей нават гаварыць такое глупства! – Ён павярнуўся да прыгожага бялявага хлопца і больш мякка сказаў: – Ты таксама не маеш рацыі, Ігнат. У некаторых выпадках у чалавека проста няма часу, каб зразумець, што адбудзецца з-за яго ўчынку. Для разважанняў застаюцца толькі кароткія секунды, а рашэнне трэба прыняць абавязкова. Чалавек кідаецца ад адной думкі да другой, унутрана мярцвее, сціскаецца, а потым са

сляпым шаленствам здзяйсняе першае, што прыйдзе ў галаву... А бывае і па-іншаму. Пачнуць людзі нешта рабіць – а праз адзін удар сэрца на іх навальваецца страшэннае разуменне таго, што вынікі будуць фатальнымі... Вярнуць час на імгненне назад нельга, спыніцца немагчыма, можна толькі працягваць рабіць непраўнае, махнуўшы на ўсё рукой...

Ліда страшна пабялела, вочы яе шырока расплюшчыліся і ашклянелі. Ніхто гэтага не заўважыў: усе глядзелі на капітана Зелянкоўскага і Ігната. Апошні, нахмурыўшыся, якраз прамовіў:

– Хіба мы гаворым пра нейкіх абстрактных людзей? Размова ідзе менавіта пра Ліду, і мы павінны зыходзіць з асаблівасцей яе характару. Яе імкненне да самастойнасці вядома ўсяму палку, а ў паветраным баі лётчык абавязаны няўхільна падпарадкоўвацца загадам камандзіра. Калі ты сам па сабе, калі не слухаеш нікога і нічога, акрамя ўласнага розуму, дык які ж гэта паветраны бой і які ж ты лётчык?..

Тут Ліду зноў прарвала.

– А які ж ты лётчык, – закрычала яна, – калі бачыш, што камусьці з тваіх пагражае небяспека, але застаешся на месцы, бо табе, бачыце, загадалі! Няўжо гэта па-чалавечы? Нават такія нікчэмныя, няўдзячныя людзі, як гэты, – яна злосна матнула галавой у бок Федарэнкі, – вартыя таго, каб іх уратаваць! Пакуль будзеш разважаць, ці можна пайсці супраць загаду, чалавека ўжо заб'юць і стане позна!

Маёр Дубоўка, не сцярпеўшы, сярдзіта, грозна прагрымеў:

– Ты яшчэ асмельваешся павышаць голас у прысутнасці камандзіра? Вось што я табе скажу: з сённяшняга дня ты больш не будзеш узначальваць звяно, а таксама не атрымаеш новага вядзёнага! Мяркуючы па таму, як ты прытрымліваешся дысцыпліны, табе нельга даручаць выхаванне малых лётчыкаў! Спачатку ты сама навучышся бездакорна выконваць загады старшых па званні, і толькі пасля гэтага набудзеш правы на некаторую свабоду дзеянняў. А пакуль табе прыйдзеца зноў апынуцца ў скуры вядзёнага, каб даведацца, што ж такое паслухмянства.

Убачыўшы Лідзін твар, які перасмыкнуўся ад гневу і зневажання, Дубоўка жорстка дадаў:

– Шчыра кажучы, я ўвогуле павінен адхіліць цябе ад палётаў, але я не зраблю гэтага, хаця і ўпэўнены, што потым мне давядзецца пашкадаваць. Адзін наш лётчык загінуў, самалёт другога ў жудасным стане, трэці ў шпіталі са шматлікімі пераламамі... Зараз нашай эскадрыллі як ніколі патрабуюцца людзі. Таму я не пазбаўляю цябе магчымасці прымаць удзел у вылетах, але зусім не па той прычыне, што лічу, быццам ты зможаш прынесці істотную карысць. Усё зразумела, старшы лейтэнант Жук?

— Так точно! — з выразнай нянавісцю ў голасе працадзіла Ліда.

– А цяпер ты адправіўся ў камандны пункт і дакладзеш начальніку штаба пра тое, што паспела нарабіць. Мне і так ужо прыйшлося за цябе чырванець, калі наземны паведаміў, якія справы адбываюцца ў паветры. Таму ты пойдзеш туды адна і сама выслухаеш усё, што думаюць пра цябе камандзір палка і начальнік штаба. Можаш нават паспрабаваць і там пакрычаць, але мне здаецца, што нічым добрым гэта не скончыцца!

— Дазво́лице і́сці? — праз зубы спытала Ліда, не зводзячы з Дубоўкі позірку, у якім бушавала полымя.

— Ідзі! — адрывіста сказаў маёр.

Ліда рэзка павярнулася і шпарка, сярдзіта пакрочыла прэч. Са спіны ў сваёй гімнасцёрцы, ваенных штанах і ботах яна выглядала зусім як хударлявы хваравіты хлопец гадоў пад васьмнаццаць, які трапіў на фронт па злой насмешцы лёсу.

Усе моўчкі глядзелі Лідзе ўслед. Раптам хтосьці з лётчыкаў нягучна выдыхнуў:

– Шкада яе...

Дубоўка гнеўна тряснуў галавой.

У вясковай сталойцы было вельмі шумна: зараз тут вячэралі лётчыкі-знішчальнікі, тэхнікі, шафёры бензацыстэрнаў, работнікі з санчасці і метэаралагічнай станцыі – карацей, усе тыя, хто з самага світанку працаваў на аэрадроме і для яго. За адным са сталой сядзеў Рыгор Дубоўка і час ад часу акідваў памяшканне безуважным позіткам, якім лёгка выхопліваў людзей сваёй трэцяй эскадрыллі. Вось малодшы лейтэнант Ігнат Міхалёнак; звычайна такі радасны, з мяккай нясмелай усмешкай на прыгожым юнацкім твары, цяпер ён сумна хмурыўся, гледзячы ў талерку. Побач з ім размясціліся чарнявыя браты Арцём і Максім Варановічы, абодва старшыя сяржанты. У лётнай школе яны вучыліся разам з загінуўшым Сярожкам Клімчуком, толькі ў полк прыбылі трохі раней. Смерць таварыша таксама пакінула на іх свой адбітак, і яны сталі нейкімі ціхімі, прыгнечанымі. Крыху далей Глеб Федарэнка гучна перагаворваўся са сваім вядзёным, лейтэнантам Слаўкам Новікам, які быў рухавым таварыскім хлопцам і сябраваў з усім палком. Слоў было пачуць немагчыма, але па ўпартых выказах твараў Дубоўка здагадаўся, што яны спрачаюцца. Нетаропкі шыракаплечы Лёва Русак (лейтэнант, як і Слаўка) не ўмешваўся ў размову, толькі іншы раз са спакойнай цікавасцю паглядваў то на аднаго, то на другога.

Рыгор Дубоўка, зірнуўшы на тое, з якім жарам жэстыкуляваў Слаўка Новік, прыйшоў да высновы, што яны гавораць пра Ліду Жук. Здарэнне, у якім яна адыграла галоўную ролю, выклікала нямала шуму. “І Слаўка, напэўна, выступае абаронцам Ліды”, – незадаволена падумаў Рыгор, які ведаў, што з самых першых дзён знаходжання Ліды на аэрадроме Новік быў адным з тых нямногіх людзей, каму яна сапраўды давярала.

Дубоўка мімаволі павярнуўся і паглядзеў у той бок, дзе раней прыкмеціў Лідзіну галаву з чорнымі, як ноч, раскудлачанымі валасамі. Маладая жанчына ў адзіноце сядзела ля акна, прыгорбіўшыся і хмура ўтаропіўшыся ў вечаровую цемру. Маёр да таго прызвычаіўся бачыць яе прамой, як бярозка, з узнятым падбародкам і па-ваеннаму выпрастанымі плячыма, што на некалькі імгненняў яму здалася, быццам гэта зусім другі, незнаёмы чалавек. Ды і сваімі паводзінамі гэтая Ліда зусім не была падобная на ранейшую: тая амаль заўсёды знаходзілася ў памяркоўна вясёлым, крыху іранічным настроі, і хоць часам у яе характары з’яўлялася некая рэзкасць, усё ж такі Рыгор хутчэй аддаў бы перавагу менавіта той Лідзе, чым гэтай панурай, маркотнай істоты, якая нават на стале сядзела неяк скасабочана, бы змёрзлы верабей.

“Але такой ёй і належыць быць! – нахмурыўся Рыгор. – Калі чалавек зрабіў нешта дрэннае, ён павінен адчуць пакуты сумлення, а інакш ён страчаны для людзей”.

Мацвей Зелянкоўскі, якога лётчыкі трэцяй эскадрыллі любілі называць проста дзядзькам Мацвеем, убачыў накіраваны на Ліду непрыхільны позірк Дубоўкі і ціха сказаў:

– Яшчэ раз табе гавару, з ёю так нельга. Чуеш, Рыгор? Ёй шчыра, амаль да слёз шкада Сярожку, яна і сама ведае, што толькі з-за яе ён загінуў. Навошта было ўшчэнт растоптваць яе перад усімі? Ліда і без гэтага вельмі перажывае.

Мацвей пранікліва паглядзеў на яго.

– Не, я давяраю табе нават больш, чым сабе самому, – адмоўна матнуў

– Ты перабольшываеш, – паморшчыўся Зелянкоўскі. – Некаторыя прабле-

– Можа, і сапраўды, – нехаця згадзіўся Рыгор. – Я ўжо нічога не ведаю...

Неспадзявана пачуўся нечы ўзбуджаны крык:

– Гэй, братачкі, пошта! Пошта!

— Ура, Малання прыйшла!

– Як добра! Даўно пара!

— Што прынесла нам, Малання-Маланачка?

– Яе апошні ліст да маці вярнуўся назад, – шапнуў Мацвей, быццам

“І адкуль ён усё ведае?” – неўразумела падумаў Рыгор, спрабуючы за-

душыць у сабе мімавольны жалъ да Ліды.

Тым часам дзяўчына Малання пачала раздаваць пошту. Яна, здаецца, усіх тут ведала.

– На, Прохараў, і скажы сваім, каб пісалі большымі літарамі, а інакш у наступны раз проста не вазьмуся разбіраць гэтыя казьяўкі. Паберажы мае вочкі, добра? Проста не ведаю, як гэтыя лісты дайшлі!.. Табе, Міцька, сёння нічога, але я чула, што пошта з тваіх мясцін затрымліваецца з-за баявых дзеянняў, таму чакай... Міхалёнак, што гэта за дзяўчына табе піша? Такое ўражанне, што яна па тры разы ў дзень лісты адпраўляе! Мабыць, нявеста, га?

Ігнат вельмі пачырванеў і паспешна забраў ваенныя трохкутнічкі, а потым адышоў да сцяны і стаў адкрываць іх дрыготкімі ад хвалявання рукамі. Яго вочы свяціліся мяккай радасцю і пяшчотай.

Рыгор чакаў, з хлапечым нецярпеннем глядзячы, як пусцее сумка Маланні. Ну калі ўжо, калі? Няўжо няма для яго лістоў? Яго нецярпенне пачало пераходзіць у лёгкай неспакой, калі Малання нарэшце выгукнула:

— Дубоўка! Ці ёсць Дубоўка?

– Я тут! – ускінуў руку Рыгор, і яго сэрца моцна-моцна закалацілася ў грудзях. Цяпер не было розніцы паміж ім і іншымі людзьмі ў гэтым памяшканні: усе яны аднолькава чакалі звестак ад сваіх родных. Сяржанты і генералы становяцца роўнымі, калі на парозе з’яўляецца постаць паштара...

– А я вас і не заўважыла, – дружалюбна сказала Малання, прабіраючыся да яго стала цераз натоўп. – Вось, трымайце, таварыш маёр!

У руках Рыгора апынулася ажно чатыры лісты – сапраўдная каштоўнасць!

– Дзякуй, Маланацка, – з удзячнасцю сказаў ён чамусьці ахрыплым голасам.

– А гэта вам, таварыш капітан, – дадала Малання і ўручыла некалькі лістоў Зелянкоўскаму. Потым яна павярнулася да тых, хто з надзеяй таптаўся побач з ёю, і настойліва вымавіла: – Усё, больш няма! Гэтыя былі апошнія! Разыдзіцеся, даражэнькія, дазвольце прайсці! У наступны раз папшчасціць!

Рыгор нічога вакол сябе не бачыў і не чуў, усёй яго ўвагай авалодалі лісты. Не спяшаючыся іх чытаць, ён з задавальненнем угледзеўся ў добра знаёмыя почыркі. Адзін ліст, у канверце, быў ад малодшай сястры, а тры іншыя, кладзеныя трохкутнікамі ад сяброў, з якімі ён некалі вылятаў на паветраныя баі з немцамі. Колькі ўспамінаў, і добрых, і дрэнных, адразу ўспыхнула, ажыло! Колькі пачуццяў ускалыхнулася ў грудзях цёплай хваляй! Некаторы час маёр проста трымаў лісты ў руках, ледзь-ледзь дакранаючыся пальцамі да паперы, а потым беражліва схваў пад гімнасцёрку, за пазуху.

Зелянкоўскі падняў доўгі няголены твар ад аднаго са сваіх лістоў. Ён адкрыў яго адразу ж, як толькі атрымаў. Вочы капітана ззялі.

– Жонка піша, што Галя, мая старэйшая, пачала дапамагаць ёй у шпіталі, – з гордасцю сказаў ён. – І ў яе так добра атрымліваецца прыглядаць за хворымі, што старшая медсястра з яе не нарадуецца.

У адказ Дубоўка лагодна ўсміхнуўся. Ён ужо ўяўляў, як прыйдзе да сябе ў зямлянку, сядзе каля газавай лямпы і пачне чытаць лісты пры яе жоўтым агеньчыку, які будзе мяняцца і калыхацца, быццам жывы, кідаючы мудрагелістыя цені на імправізаваныя сцены і пол...

Рыгор азірнуўся, і яму нечакана стала вельмі сорамна за яго радасць, і за мары, і за чатыры лісты, якія так прывабна пахруствалі за пазухай. Ліда Жук ізноў абыхава гледзела ў акно, хаця за ім ужо проста немагчыма было ўбачыць штосьці, акрамя начной цемры і ўласнага адлюстравання. Ніякіх лістоў да яе не прыйшло.

Наступнай раніцай трэцяя эскадрылля атрымала загад разабрацца з вялікай групай нямецкіх самалётаў ME-109. Шаснаццаць “месершмітаў” няўхільна рухаліся ў бок савецкага аэрадрома, і хаця ніхто дакладна не ведаў, з якой мэтай, навіна ўвогуле была несучасная. Многія лічылі, што гэта простае супадзенне, бо калі б немцы вызналі пра аэрадром і вырашылі яго бамбіць, то яны выслалі б не звычайныя самалёты-знішчальнікі, а бамбардзіроўшчыкі накшталт “юнкерсаў”. Аднак “месершміты” ў любым выпадку нельга было падпускаць блізка, таму эскадрыллі маёра Дубоўкі даручылі падняцца ў паветра і адправіцца ім насустрач.

У іх яшчэ было трохі часу, і Дубоўка скарыстаў яго, каб сабраць усіх каля зямлянкі каманднага пункта і сказаць некалькі слоў пра вылет. Лётчыкі размясціліся проста на траве пад нізкім разгалістым дрэвам і дасталі планшэты з картамі.

– На гэты раз удзельнічаць будзем усе. Зразумела, за выключэннем цябе, Міхееў, раз твой самалёт яшчэ не паспелі вярнуць у працаздольны стан. Такім чынам, нас дзевяць. Улічваючы тое, што зусім нядаўна вы, Федарэнка і Новік, змаглі ўдваіх разাগнаць шэсць варожых знішчальнікаў, то ў дзевяці самалётаў супраць шаснаццаці ёсць нямальныя шансы на перамогу, застаецца толькі правільна спланаваць ход бітвы. Цяпер крыху пра баявы парадак...

Ліда Жук адразу насцярожылася, успомніўшы ўчарашнюю пагрозу камандзіра эскадрыллі. Ці прывядзе ён яе ў выкананне? Ці сур’ёзна ён гаварыў пра тое, што цяпер яна будзе вядзёнай? Маладая жанчына і без таго знаходзілася ў хмурнаватым, некалькі нервовым настроі: яна вельмі дрэнна спала гэтай ноччу і адчувала цяжкую стомленасць, ад якой гукі чуліся неяк глухавата. Да таго ж Ліду пакуль не адпусціла бязлітаснае, пакутлівае разуменне сваёй віны – віны перад русавалосым Сярожкам Клімчуком, зусім яшчэ хлопчыкам, якому ледзь-ледзь споўнілася дзевятнаццаць... У свае дваццаць два гады Ліда ўжо адчувала сябе сталай, мудрай, адказнай за жыццё ўсіх, хто быў маладзейшы за яе, і хоць паміж імі з Сярожкам было толькі тры гады розніцы, але яна бачыла ў ім малое дзіця, якое трэба ахоўваць і падтрымліваць. Нават сам ён часта прызнаваўся, што пачаў успрымаць яе як сваю старэйшую сястру. І тым недарэчней, тым няправільней здавалася тая трагедыя, што адбылася ўчора... Усё здарылася так, як і апісваў Зелянюкоўскі: не задумваючыся, Ліда проста рынулася на “месершміт” зверху, а праз секунду раптам натрапіла поглядам на другі нямецкі самалёт, які выскачыў няведама адкуль і панёсся ў атаку на “дзясятку” Клімчука. Жанчына паспрабавала спешна выйсці з пікіравання, але было ўжо позна, і самалёт Сярожкі літаральна сам падставіўся пад кулявыя трасы...

Гэтыя ўспаміны зноў і зноў нажом паласавалі сэрца Ліды, а ўсе навокал быццам назнарок пачалі чапляцца да яе, ушчуваць, патрабаваць для яе пакаранне... Ёй было балюча, вельмі балюча, а ніхто не бачыў гэтага! Хіба, можа, толькі дзядзька Мацвей ды Слаўка Новік... Ну як было не адказаць рэзкасцю на ўпартае неразуменне? Не ў характары імпульсіўнай Ліды было прабацаць духоўную слепату і глухату!

Аднак сёння Ліда ўжо крыху супакоілася. Члены трэцяй эскадрыллі ў адносінах да яе неяк памякчэлі, нават Ігнат перастаў кідаць у яе бок абураныя погляды. Мабыць, яны заўважылі цёмныя кругі, якія з’явіліся пад яе вачамі пасля бяссоннай ночы... Але як бы там ні было, Ліда парадавалася спакою і змагла расслабіцца, не чакаючы ўдару з усіх бакоў адразу. Выглядаць слабай яна па-ранейшаму не хацела, таму працягвала трымацца з ін-

– ...У апошні час мы ляталі або двойкамі, або чацвёркамі, але сёння зноў пойдзем трыма звёнамі па трое, – гаварыў Рыгор Дубоўка. – Як і звычайна, вылучым групу рэзерву з самых вопытных лётчыкаў, каб яны прыкрывалі нас зверху і адначасова знішчалі асобныя нямецкія самалёты, якія адарвуцца ад астатніх.

– Два аста́тні́я звёны ўзначали́м мы з Федара́нкам, – працягваў Рыгор. – З табой, Глеб, паля́цяць Арце́м і Слаўка, ну а для майго звяна, зразуме́ла, застаю́цца Ма́ксім і Лі́да.

Але як даведацца, што прымусіла Дубоўку ўзяць яе, Ліду, сабе ў вядзёныя? Няўжо ён ўсё-такі быў гатовы прызнаць, што яму патрэбен яе вопыт? “Не, хутчэй ён хацеў падкрэсліць, што цяпер будзе трымаць мяне каля сябе, каб не даць нарабіць дурасцей”, – з халадком падумала Ліда.

– І чаму гэта немцы кожны раз пасылаюць у бой адны толькі “месершміты”? У іх жа ёсць новенькія штурмавікі “Фоке-Вульф-190”!

А Федарэнка з крывавайтай усмешкай сказаў:

– Ды не, – умяшаўся Слаўка Новік, – як па мне, нельга не згадзіцца, што “Фоке-Вульф” маюць шмат пераваг перад Ла-5. Аднак многае залежыць і ад саміх лётчыкаў. Па гэтай прычыне часта здараецца так, што надзвычай моцныя нямецкія знішчальнікі не могуць перамагчы нашых самых пасрэдных “ішакоў” І-16.

– Таму я яшчэ раз падкрэсліваю: колькі б ні было ў нас праціўнікаў і колькі б ні было нас саміх, усё залежыць ад таго, як мы будзем весці паветраны бой. Заўсёды памятайце пра гэта. А цяпер адпраўляемся!

Лётчыкі закрылі свае планшэты і сталі хутка паднімацца, адразу зрабіўшыся напружанымі і сканцэнтраванымі. Ліда ўжо сабралася выйсці з пад дрэва разам з усімі, калі нехта паклаў ёй руку на плячо.

– Што... – разкавата пачала яна, але адразу змоўкла, калі, рыўком павярнуўшыся, убачыла перад сабой маёра Дубоўку. Чаго яму зноў ад яе патрэбна? І чаму ён проста глядзіць на яе, узвышаючыся над ёю, і нічога не гаворыць, нават руку з пляча не здыме?

Ліда стаяла і свідравала яго хмурным цяжкім позіркам, не звяртаючы ніякай увагі на тое, што ён быў яе камандзірам і што на яго гімнасцёрцы побач з іншымі ўзнагародамі ззяла зорачка Героя Савецкага Саюза. Яна яшчэ не прабачыла яму тыя бязлітасныя словы, якія ёй прыйшлося ад яго выслухаць, і тую ганебную сітуацыю, якая адбылася ўчора ў камандным пункце, калі камандзір палка лаяўся на Ліду апошнімі словамі, а яна, і без гэтага раззлаваная, павінна была стаяць і пакорна слухаць, каб не зарабіць дадатковыя непрыемнасці.

Некаторы час маёр усё гэтак жа глядзеў на яе і маўчаў. Нарэшце ён ціха сказаў:

– Яна напіша. Маці напіша.

У грудзях Ліды нешта балюча сціснулася, дыханне перахапіла. Яна толькі тады добра трымалася, калі выкідала з галавы непатрэбныя страшныя думкі, але, калі яны зноў авалодвалі ёю, яна адчувала асляпляльны жак, які паралізоўваў яе розум, не даваў спакойна разважаць, раз’ядаў знутры...

Ліда ўпарта сціснула зубы і спадылба зірнула на Дубоўку. Навошта гэта ён? Назнарок, ці што? Можна, ён спецыяльна нагадаў ёй пра маці, каб яе горла перагарадзіў настойлівы камяк, які ў такія хвіліны замінаў ёй дыхаць?..

Але светлыя блакітныя вочы маёра, у якія Ліда насцярожана ўтаропілася сваімі цёмнымі вачыма, засталіся спакойнымі і сур’ёзнымі. У іх не было нават намёку на здзек.

– Напіша, – паўтарыў ён, і яго цяжкая рука ўсё ж такі саслізнула з пляча Ліды. Ён на секунду зажмурыўся і ўздыхнуў, а потым шпарка выйшаў пад адкрытае неба, прыгнуўшыся, каб не зачэпіцца за нізкія галіны дрэва.

Першае звяно “Лавачкіных-5”, якое ўзначальваў Дубоўка на самалёце нумар тры, пранеслася па полі, адарвалася ад яго і зладжана паднялося ў паветра, а за ёю стартавала звяно Федарэнкі. Замыкаў групу Зеляноўскі са сваімі вядзёнымі. Эскадрылля набрала вышыню, лягла на курс і панеслася ўперад насустрач “месершмітам”, да якіх заставаліся нейкія кіламетры.

Максім Варановіч ляцеў справа ад “тройкі” маёра, а Ліда – злева. Як толькі маладая жанчына села ў самалёт, усё раптам зрабілася нязначным: і горкая крыўда на таварышаў-лёгчыкаў за неразуменне, і дзіўныя паводзіны Дубоўкі, які быццам забыўся пра жудасны промах Ліды, і калючыя, бы цярновыя шыпы, успаміны пра зласчасны ўчарашны дзень... Нават вострая трывога за маці неяк прытупілася, адышла на другі план. Зараз Ліда адчувала толькі чароўнае яднанне са сваім самалётам, які слухаўся кожнага яе руху, і лёгкае прыемнае галавакружэнне ад хуткасці і вышыні. У блакітных нябёсах не было ніводнай хмурынкі, сонца свяціла ақурат ззаду – ці маглі існаваць лепшыя ўмовы для таго, каб першымі заўважыць праціўніка, а саміх застацца нябачнымі?..

– Я Зубр пяць, я Зубр пяць! – прагучаў у навушніках голас Рыгора Дубоўкі. – Увага, уперадзе “месершміты”, “месершміты”!

Ліда да болю ў вачах угледзелася ўдалечыню і, нарэшце, распазнала далёкія рысачкі “месераў”. Яны ішлі даволі высока, але ўсё роўна апынуліся значна ніжэй, чым трэцяя эскадрылля.

Сэрца Ліды ўзбуджана закалацілася ў грудзях, у роце перасохла. Зараз бітва ёй патрабавалася больш, чым паветра, больш, чым усё на свеце! У самалёце бітва становілася яе жыццём, і без яе нельга было існаваць! У бой, хутчэй у бой!

“Тройка” маёра пакачала крыламі – загадала рухацца за ёю – і паднялася недзе на тысячу метраў, каб заняць больш зручную пазіцыю. Эскадрылля накіравалася ўслед за Дубоўкам, а вопытны Мацвей Зелянкоўскі, які наперад ведаў усе намеры камандзіра, без падказкі пачаў забіраць яшчэ вышэй, каб яго звяно прыкрыла ўдарную групу зверху.

“Месершміты” набліжались. З рысачак на гарызонце яны ўжо ператварыліся ў выразныя вуглаватыя сілуэты ўнізе, але, мяркуючы па ўсім, нямецкія лётчыкі пакуль не заўважалі пагрозы. Магчыма, ім замінала сонца, а магчыма, яны проста не бачылі бела-блакітныя Ла-5 на фоне неба.

– Я Зубр п'ять, я Зубр п'ять! Атака! – прагрымела ў навушніках.

Самалёт маёра нырнуў уніз, і Ліда панеслася за ім, зрываючыся ў крутое імклівае пікіраванне. Кроў загрузатала ў яе вушах, дыханне збілася, у грудзях задрыжала ад хвалявання, захаплення і прагнага жадання хутчэй апынуцца там, унізе, каб у апошні момант, калі да ворага застанецца некалькі дзясяткаў метраў, мсціва ўсадзіць у яго кароткую кулямётную чаргу і тут жа спрытна кінуцца ўгору, ведаючы, што ён ахутаўся дымам і праваліўся!..

У эфір нечакана ўварваліся палахлівыя адрывістыя фразы на дзіўнай рэзкай мове: немцы ўсё ж такія заўважлівыя эскадрыллю. Але ратавацца было позна, бо першае звяно ўжо падала на іх каршуном. Вялікія пальцы Ліды апынуліся на гашэтках, яна паймала адзін з “месераў” ў крыжык прыцэлу, затаіла дыханне... “Яшчэ ўбачыш, Дубоўка, як я магу!” – прамільгнула ліхаманкавая думка.

Раптам самалёт маёра пачаў прыціпаць хуткасць, і здзіўленая Ліда была вымушана таксама прытармазіць (як, разумела, і другі вядзёны, Максім, а потым і звяно Федарэнкі, якое зніжалася следам за імі). Сотні здагадак успыхнулі і замітусіліся ў галаве Ліды: падбіты? заглух матор? спыняе атаку?.. Аднак “тройка” па-майстэрску выйшла з піке, завісла над “месершмітамі” на кароткія і разам з тым бясконцыя, бы размазаныя ў гэтым часавым прамежку секунды, і рашуча стрэліла доўгай бязлітаснай чаргою. Адзін з “месераў”, які быў бліжэй за іншых, тут жа знік; Ліда, схмянуўшыся, рэзка націснула абедзве гашэткі, але прыцэл даўно збіўся, таму трасы прайшлі занадта высока над намечаным самалётам. Недзе справа са строю выпаў яшчэ адзін “месер”: яго атакаваў Максім. У наступны момант “тройка” маёра па дыяганалі праскочыла над нямецкімі знішчальнікамі, якія таксама адкрылі агонь, і рванула ў вышыню. Лідзе прыйшлося спешна накіраваць свой самалёт за ім, каб па-ранейшаму ісці злева ззаду.

Лётчыца была моцна раззлавана. Некалі ёй ужо даводзілася лётаць з Дубоўкам у якасці вядзёнай, але з той пары прайшло даволі многа часу і яна паспела забыцца на яго звычку памяншаць хуткасць у асобных хвіліны бою. Гэта рабілася дзеля меткасці стральбы, каб забяспечыць поўнае знішчэнне праціўніка. Лідзе гэта надта ж не падабалася: яна аддавала перавагу спрытнасці і кароткім дакладным чэргам, якія джалілі самалёт ворага ў самыя слабыя месцы і прыводзілі яго ў непрыдатнасць. Шчыра кажучы, гэта было не вельмі надзейна, але ёй падабалася паказваць, якая яна ўмелая і вёрткая. Менавіта зараз ёй асабліва моцна хацелася прадэманстраваць свае здольнасці, бо ў яе галаве стаяла ўчарашняя жорсткая фраза Дубоўкі: “Я не пазбаўляю цябе магчымасці прымаць удзел у вылетах, але зусім не па той прычыне, што лічу, быццам ты зможаш прынесці істотную карысць”. Ліда тады адразу вырашыла, што будзе ўпарта даказваць

яму адваротнае. Яна жадала знішчыць як мага больш нямецкіх самалётаў, каб Дубоўку прыйшлося прызнаць, што яна патрэбна яго эскадрыллі. І вось зараз ён быццам назнарок пазбавіў яе гэтай магчымасці! У душы Ліды гарэла дзіцячая крыўда і драпалася кіпцюрамі злосць.

Звёны маёра і Федарэнкі ўзняліся высока ў неба, разышліся веерам і зноў кінуліся ўніз. Папярэдняя атакай яны дабіліся таго, да чаго імкнуліся: “месеры” сыпанулі ў розныя бакі, і іх строй распаўся на дзве неаднолькавыя часткі. Іх, бясспрэчна, стала менш, і Ліда зрабіла вывад, што дзеянні другога звяна мелі значны поспех. Глеб накіраваў сваіх вядзёных на адну частку “месершмітаў”, а Дубоўка – на другую. “Адзін самалёт – мой!” – рашуча падумала Ліда.

Аднак і на гэты раз усё адбылося не так, як ёй хацелася. Немцы не чакалі, пакуль Ла-5 яшчэ раз іх абстраляюць; як толькі эскадрылля пачала зніжэнне, яны ўпэўнена адварнулі ўбок, таму звяну Дубоўкі застаўся толькі адзін самалёт, які замарудзіўся і не паспеў за астатнімі. Ліда апынулася ў нязручным становішчы для стрэлу і не змагла яго атакаваць, і вораг ізноў дастаўся маёру. Калі б жанчына была адна, без вядучага, яна зрабіла б адзін хітры мудрагелісты манёўр і ўсё ж такі нагнала б “месер”, але зараз яна была вымушана пакорна ісці злева, як прыклееная. Ліду злавала тое, што яе звязалі па руках і нагах, ёй хацелася свабоды, прасторы, каб было дзе разгарнуцца, а яе трымалі ззаду, як быццам яна была неспрактыкаванай дзяўчынкай, якая магла сапсаваць усю справу.

Тым часам абставіны складаліся не на карысць савецкім лётчыкам. У пачатку бітвы быў дасягнуты эфект нечаканасці, што дазволіла ненадоўга захапіць ініцыятыву, але цяпер, калі ён перастаў дапамагаць, прыходзілася спадзявацца толькі на майстэрства. Частка самалётаў праціўніка была знішчана, але ў паветры заставалася яшчэ дастаткова ворагаў, якія не збіраліся так проста аддаваць перамогу. А трэцяя эскадрылля ўжо панесла першыя страты...

– Я Філін тры, я Філін тры! – уварваўся ў вушы Ліды напружаны голас, які імкнуўся прабіцца скрозь патрэскванні і шум у эфіры. – Вымушаны выйсці з бою! Паўтараю: выходжу з бою!

Краем вока Ліда заўважыла “чацвёрку” Зелянкоўскага, якая нырнула пад усе самалёты і паляцела прэч. Яна была жорстка паранена: частка крыла адарвана, фюзеляж у адмецінах ад куль, хвост моцна патрапаны... Напэўна, Зелянкоўскі, які час ад часу пікіраваў са сваім звяном на адзіночныя “месершміты”, натрапіў на сур’ёзнае сапраціўленне. Нават глядзець на яго “чацвёрку” было страшна, бо з’яўлялася такое ўражанне, што яна вось-вось сарвецца ў штопар. І як толькі Зелянкоўскі ўтрымліваў яе гарызантальна? Зараз яму заставалася або адразу выскачыць з парашутам, або паспрабаваць уратаваць самалёт і спешна пайсці на пасадку на нейкім полі, кожную секунду чакаючы, што перакулішся.

Адзін “месер” спакусіўся лёгкай здабычай і атакаваў бездапаможнага Зелянкоўскага, але на яго тут жа спікіравала “шасцёрка” Ігната Міхалёнка. Хлопец расправіўся з “месерам” першай жа чаргою і прыкрыў свайго вядучага зверху, дазваляючы спакойна зніжацца.

Неяк само па сабе здарылася так, што бітва ператварылася ў асобныя сутычкі, дзе проста не магло існаваць ніякага баявога парадку. Дзядзька Мацвей і Ігнат выбылі, таму ад іх звяна застаўся адзін Лёва Русак, які вырашыў далучыцца да астатняй эскадрыллі. Як справы ў Глеба Федарэнкі, Ліда не бачыла, але яе ўласнае звяно распалася: на адным з віражоў немцы адсеклі Максіма, які зараз змагаўся недзе зусім убаку. Сама Ліда працягвала ўпарта трымацца каля Дубоўкі, каб у яго больш не было падстаў

абвінаваціць яе ў самастойнасці. Аднак карысці гэта ўсё роўна не прыносіла, таму што раздражнёная, выбітая з каляіны Ліда пасля сваёй першай няўдачы пачала “мазаць”, і чым далей, тым часцей. Гэта яшчэ больш выводзіла яе з сябе, бо са стральбою ў яе ніколі не было праблем. Дубоўка збіў два і зачапіў тры самалёты, а яна боўталася злева ад яго і толькі скрышела зубамі ад сваёй поўнай непатрэбнасці. Навошта ўвогуле быць вядзёнай, калі большасць перамог прыходзіцца на камандзіра звяна?..

Нечакана міма Лідзінай “сямёркі” прамчаўся нейкі “лавачкін”, на хвасце ў якога неадрыўна вісеў “месершміт”. Мяркуючы па нумары пяць на фюзеляжы, “лавачкіным” кіраваў Слаўка Новік. Нягледзячы на ўсё яго хітрыкі, усе фігуры пілатажу, якія ён выпісваў у паветры, настойлівы немец ніяк не адлепліваўся і працягваў яго праследаваць. Ліда глянула на самалёт маёра: той ляцеў зусім у іншы бок і, напэўна, не заўважаў небяспечнага становішча таварыша. Маладая жанчына злосна нахмурылася і рашуча павярнула сваю “сямёрку”, каб прыйсці на дапамогу Слаўку.

Ліда прыстроілася да “месера” ззаду справа, дачакалася зручнага моманту і з асалодай націснула гашэткі. Хісткае крыло нямецкага самалёта адразу адляцела, лёгка зрэзанае адзінай чаргою, і “месер” тут жа праваліўся. Ліда, сэрца якой замірала ад захаплення, зрабіла над ім пераможны круг. Ну вось і першы збіты самалёт! Варта было толькі адарвацца ад Дубоўкі – і ёй адразу пашанцавала! Потым яна яшчэ паспрачаецца з ім на конт пераваг і недахопаў звязкі “вядучы-вядзёны”!

Ліда, якую зноў ахапіла ўпэўненасць, дзелавіта агледзела неба ў пошуках праціўніка. Унізе яна заўважыла самалёт Федарэнкі, які паводзіў сябе крыху дзіўна. Ліда добра ведала парывісты лётны почырк Глеба, таму яна насцярожылася, убачыўшы, што яго “дзявятка” няцвёрда рыскае ў паветры. Магчыма, Глеба параніла і цяпер ён усе свае сілы скіроўваў на тое, каб весці самалёт... Ліда акінула навакольную прастору зоркім позіркам і натрапіла на пару “месершмітаў”, якая знаходзілася крыху вышэй за Федарэнку. Калі яны ўбачаць яго і накінуцца, ён ні пры якіх умовах не зможа адбіць атаку... Жанчына без разважанняў паляцела ў іх бок. “Спадзяюся, што на гэты раз, Глеб, ты не будзеш на мяне сварыцца”, – падумала яна.

Ліда пранеслася міма “месераў” і ўвяла іх за сабою. Некаторы час яна прымушала іх беспаспяхова за ёю ганяцца, але потым выканала адзін са сваіх звычайных манёўраў, узяла на прыцэл першы з “месераў” і метка стрэліла. Самалёт задымеў, відавочна пахіснуўся, аднак ўтрымаўся ў паветры. Пашкоджанне не выглядала сур’ёзным, але нямецкі лётчык, напэўна, вырашыў не рызыкаваць і хуценька паляцеў прэч. Ліда не стала яго дабіваць і пераклочыла ўвагу на другі самалёт.

Тут маладую жанчыну чакала жажлівая навіна, ад якой у яе задрыжала ўнутры: патроны закончыліся... Што рабіць? Разгубленая Ліда хутка развярнула “сямёрку” і панеслася прэч, а “месершміт” паляцеў за ёю. Фюзеляж яе самалёта пачалі прабіваць кулі... Пакуль што Лідзе шчасціла і яны ў яе не траплялі, але ёй усё роўна зрабілася страшна: як ёй паводзіць сябе, калі яна бяззбройная, а бой працягваецца? “Можа, ён і не заўважыў, што я ў яго не стрэліла, хаця момант быў зручны, – таропка думала яна. – Можа, я змагу некаторы час вадзіць яго за сабой, а потым сябры ўратаюць мяне, як я ўратавала Слаўку...”

Аднак час ішоў, а дапамога не прыходзіла. Ліда бачыла, што астатнія таксама былі занятыя бітвай, ім было проста не да яе. Колькасць ворагаў паменшылася да дзевяці, але лягчэй ад гэтага не зрабілася, таму што сёння трэцяя эскадрылля сутыкнулася з даволі вопытнымі нямецкімі лётчыкамі.

п'яти секунд, а “месер” уже задыміў і пачаў падаць, але недзе справа адразу, быццам у адказ, уніз палящеў безнадзейна знявечаны “лавачкін” Арцёма Варановіча. Душэўны боль Ліды зрабіўся нясцерпным, і ёй вельмі захацелася заплакаць, але ў яе гэта чамусьці не атрымалася. Мабыць, на вайне яна развучылася...

Рэшткі трэцяй эскадрыллі працягвалі змагацца, але ў некаторых ужо не было боепрыпасаў, а самалёты астатніх былі моцна патрапаны. “Хутка скончыцца паліва”, – з вялай трывогай падумала Ліда, зірнуўшы на бензамер. Бой цягнуўся занадта доўга, яго даўно трэба было завяршыць. І эскадрыллі цяпер не выйсці з яго так проста: нагоняць і знішчаць. Калі б тут быў Рыгор Дубоўка, ён абавязкова штосьці прыдумаў бы, знайшоў бы выхад з гэтай сітуацыі, але яго больш няма і ніколі не будзе... А без яго яны быццам сляпыя кацяняты...

Раптам погляд Ліды натрапіў на нешта зусім нечаканае: разразваючы паветра, да іх ўпэўнена ішла група савецкіх самалётаў – “аэракобраў” Р-39 з суседняга аэрадрома. Здаецца, яны толькі што былі далёка-далёка, але вось ужо першыя з іх пачынаюць праносіцца над галовамі і спрытна пікіраваць на “месершміты”. Іх многа, іх больш, чым ворагаў, у іх поўныя боекамплекты і бензабакі, іх лётчыкі свежыя, не стомленыя... У эфіры загучалі тарапкія нямецкія каманды, і апошнія сем “месераў” зрабілі спробу спешна перастроіцца ў баявы парадак, каб аказаць належнае супраціўленне, але “аэракобры”, гэтая нябесная эліта, не далі ім такой магчымасці. Яны віхрам наляталі на варожыя самалёты і адсякалі ім крылы, хвасты, прабівалі абшывку, знішчалі маторы... “Месеры” пачалі правальвацца: першы, другі, трэці... Толькі адзін уратаваўся: спрытна рвануўся ўбок і, пакідаючы пасля сябе дымавую сляжку, паляцеў над лесам. “Аэракобры” дзейнічалі так імкліва і зладжана, што трэцяя эскадрылля, выматаная да знясілення, выглядала на іх фоне маруднай і зморанай. Яна чымсьці нагадвала групку параненых дварнякоў, якія да апошняга змагаліся з воўчай зграяй і змаглі пратрымацца да паяўлення крэпкіх, моцных паляўнічых псоў.

“Аэракобры” рабілі сваю справу добра, таму неба хутка апусцела. У глыбіні пакрамсанай душы Ліды загарэлася слабая іскрынка павагі і падзякі: суседзі прыйшлі на дапамогу вельмі своєчасова, “лавачкіны” ніяк не ўправіліся б адны. Аднак цяпер маладая жанчына проста не магла ні пра што думаць, бо занадта многа ўсяго здарылася. Яна быццам пражыла цэлае жыццё за гэты паветраны бой... Ёй хацелася толькі аднаго: зараз жа вярнуцца на аэрадром.

“Чаму мы застаёмся тут, чаму не ляцім? Бітва ўжо скончана!” – крыху раздражнёна падумала Ліда і яшчэ раз кінула позірк на бензамер. Паліва хоціць хвілін на дзесяць, а потым...

І нечакана яна зразумела.

Не было нічога дзіўнага ў тым, што “лавачкіны” разгублена кружылі на адным месцы: яны не адважваліся ляцець паасобку, чакалі загаду. Але хто мог аддаць гэты загад, калі іх камандзір загінуў? Калі б спыталі Ліду, яна без разважанняў сказала б, што зараз іх кіраўніком можа стаць дзядзька Мацвей як самы вопытны пасля Рыгора Дубоўкі. Аднак ён выйшаў з бою, таму прыходзілася адмовіцца ад гэтага варыянта. Таксама Ліда лічыла вельмі добрым лётчыкам Глеба Федарэнку, нягледзячы на тое што яны цапаліся амаль пры кожнай сустрэчы. Але і ён не быў здольны іх узначаліць, бо, мяркуючы па ўсім, яго параніла і яму самому патрабаваўся той, хто дапамог бы арыентавацца. Дык хто ж застаецца? Слаўка? Русак? Міхалёнак?..

Ліда напружилася ў крэсле, хуткім рухам уключыла радыёперадатчык і закрычала ў яго:

– Я Пантэра два, я Пантэра два! Усе да мяне, вяртаемся на аэрадром! Я Пантэра два, усе да мяне!

Трэцяя эскадрылля быццам здабыла надзею. Максім Варановіч хуценька прыстроіўся да Ліды вядзёным, за імі сталі Глеб і Слаўка (на гэты раз месца вядучага заняў апошні), а Лёва Русак і Ігнат апынуліся ззаду. Звёны засталіся ў ранейшым парадку і складаліся з тых жа самых людзей, але тым ясней было бачна, колькіх сярод іх не хапала...

Ліда зірнула на компас, пакачала крыламі сваёй “сямёркі” і накіравала яе прама ў бок аэрадрома. Як часта яна раней марыла вось так ляцець уперадзе ў якасці камандзіра групы, як часта ёй хацелася ўзначаліць сапраўдны баявы вылет! Вось мары здзейсніліся, а яна не адчувае нічога, акрамя цяжкай, глухой стомленасці. Занадта ж гэта адказная справа, занадта многа людзей залежаць ад яе, Ліды...

У асноўным палёт прайшоў спакойна. Больш за ўсё Ліду трывожыў Федарэнка, самалёт якога перыядычна правальваўся ў паветраныя ямы і кожны раз прымушаў яе ўздрыгваць. Яна ўвесь час баялася, што Глеб не зможа дацягнуць да аэрадрома. Некалькі разоў яна парывалася выклікаць яго па радыё, каб спытаць пра самаадчуванне, але тут жа адмаўлялася ад гэтай думкі. Федарэнка быў вельмі гордым чалавекам, ёй ні ў якім разе не прызнаўся б ва ўласнай слабасці.

Калі нарэшце паказаўся аэрадром, Ліда ўздыхнула з палёгкай. Толькі зараз да яе прыйшло разуменне таго, як жа моцна яна была сканцэнтравана. Лётчыца не стала рабіць над аэрадромам звычайны круг, яна проста выпусціла шасі і пайшла на пасадку, а за ёю сталі прыжамляцца і астатнія самалёты.

Як толькі “сямёрка” прабегла па полі і спынілася, а вінт перастаў круціцца, Ліда сцягнула з галавы шлем і змучана схавала твар у далонях. Тут, на зямлі, калі адпала неабходнасць клапаціцца пра сваю эскадрыллю, маладую жанчыну зноў ахапіў боль незваротнай страты. Маёр Дубоўка ўратаваў яе – і заплаціў за яе жыццё сваім... Яшчэ ўчора ён, здаецца, сам быў гатовы яе забіць, а сёння без разважанняў кінуў “тройку” ў апошнія страшнае пікіраванне, каб Ліда магла жыць далей. Магчыма, такімі і павінны быць камандзіры эскадрылляў: здольнымі дзеля сваіх лётчыкаў адмовіцца ад усяго на свеце... І ад самога свету таксама.

Ліда адкінула каўпак, перабралася на крыло і цяжка саскочыла на зямлю. Глеб Федарэнка спрабаваў выйсці з кабіны, але гэта ў яго дрэнна атрымлівалася: яго левая нага была прастрэлена ў бядры, на што паказвала вялікая цёмная пляма на яго форменных штанах. Ён лаяўся скрозь сіцснутыя зубы і адмахваўся ад санітараў, якія спрабавалі яму дапамагчы. Астатнія лётчыкі таксама пакідалі свае самалёты, але не разыходзіліся. Усе яны выглядалі разгубленымі і прыгнечанымі, асабліва Максім, які страціў сёння не толькі камандзіра, але і роднага брата. Убачыўшы, што Ліда выйшла, яны пачалі паціху сцягвацца да яе, быццам не ведалі, што ім рабіць і куды яшчэ ісці.

– Колькі збіта? Трэба далажыць, – не глядзячы на іх, хрыплавата вымавіла Ліда.

– Я знішчыў два “месеры”, – невыразным абыякавым тонам адазваўся Міхалёнак, і яго твар перасмыкнуўся, нібы сённяшняе дасягненне было ў цяжар хлопцу, прыносіла яму боль. – Яшчэ з адным расправіўся дзядзька Мацвей.

Руса́к ста́яў моў́чкі, апу́сціўшы вочы. Яго́ бровы́ стомле́на сыходзі́ліся на перано́сі, а на лбе́ праля́гала зморшчы́на. Ле́ва адмоў́на матну́ў галавой, адказва́ючы на по́зірк Лі́ды. Та́я павя́рнула́ся да Ва́ранові́ча.

— А ты, Максим? — ціха спытала яна.

Озарение

Сколько вьюга не вое,
Жить осталось ей мало.
Май цветущий случится
Над Россией моей!
Без учёта сословий,
Должностей, капитала –
Одинаково всем
Запоёт соловей.

На концертах бесплатных
Он неистово свищет.
Откровенно смеётся
Над людской суетой.
Вмиг счастливее станет
И богатый, и нищий,
Широко улыбнётся,
Как при встрече с мечтой.

Люди, люди! Людишки!
Сбросьте ващу спесивость!
Может хватит господства
Над собратями власть?
Лишь в гармонии счастье,
Бытия справедливость,
А все беды планеты –
Ваши деньги и власть!

Сколько вьюга не вое,
Жить осталось ей мало.
Май цветущий случится
Над Россией моей!
Без учёта сословий,
Должностей, капитала –
Одинаково всем
Запоёт соловей.

1996

Окшкo

Памяти покойной матери

Счастье нас обходило в деревне,
Лучшей доли устали мы ждать.
И, заплакав, тропинкою древней
На большак повела меня мать.

На побывки я мчался тропинкой.
Как на крыльях, взлетал на крыльцо.
В том окошечке каждой морщинкой
Расцветало старушки лицо.

Холод. Грязь. Кровожадные мошки.
Нет Её. Ни друзей. Ни огня.
Ах, окошко! Родное окошко,
Ты одно греешь в жизни меня!

1966

Пусть грустит остывающий пруд!
Пусть страна в безвременье устала!
Отдохнём и продолжим свой труд,
Запасём на зиму хлеб и сало!

...Догорела кипрея свеча –
Значит, кончилось жаркое лето!
Грянет осень разутой, раздетой
И в окошко дожди постучат.

1997

Одрахтели юности деревья,
Загубил рябину местный туз.
Розово-далёкая деревня,
Сладостен рябиновый твой вкус!..

Помню среди сельской зимней бели
Яркую рябину на холме.
Ягоды с воронами мы ели,
А кругом берёзы в бахrome.

1970

— А ну, папаша, истопи-ка баню!
— А ты, мамаша, квасом напои!
Заботы смою и пойду за данью —
Закаты пышны, щедры соловьи.

Уснувшее село беззвучной тенью
Знакомой стёжкой снова обойду.
Былая радость зацветёт сиренью,
И боль потерь откликнется в саду.

Сниму усталость свежестью криничной,
Упрямую вплету в характер нить,
Теплом домашним запасусь привычно,
Чтобы опять всё по свету разлить...

1966

Рожь июньская

Хмельная рожь! Бескрайнее кипенье!
Весёлая безумица в цвету!
И вширь, и вдаль громкоголоса пенье,
Накрывшее дорожную версту.

Смешная рожь! Мальчишеский твой голос!
Я будущее знаю по себе –
Запылишься, наклонишь тонкий колос
Тихонечко седеющей судьбе.

– И пусть! И пусть! – махает рук сплетенье,
За крылья птиц хватая на лету.
Хмельная рожь! Отрадное кипенье!
Да жаль – мы все так временны в цвету.

1969

В родной деревне

Брожу по исчезающей деревне,
Где с каждым годом гуще строй могил.
Бурьян подворий, сень густых деревьев —
Последний стон былых могучих сил.

Наперебой воспоминанья лезут,
Разливы чувств грустны и широки...
Цветут здесь тихой оппозицией железу
Среди прогресса васильки.

Судьбой лихой их карты тоже биты.
И, буйствуя в означенном кругу,
По хрупким всем, которые изжиты,
Головки чертят скорбную дугу...

1981

Дедушка плюс бабушка

На кладбище лежат мой дед и бабушка,
Шагнули вместе и в загробный свет.
Их тайна мне, их радостей отгадка
Понятна стала через много лет.

Без склок они перенесли напасти,
Мозолями своими и горбом
Вили гнездо. Желали оба счастья
Не каждый сам себе – на целый дом.

Семьёю бабка дорожила рьяно,
Ради неё порой сносила гром.
Случалось: дед заваливался пьяным,
Разил уюта и души погром.

Назавтра ж голова болела, вялость.
А ноги, будто гибкая лоза.
Дед, поклонявшись, потоптавшись малость,
Всё объяснял ей, опустив глаза:

— Неужели? Думал: дело — дрянь.
Дед растерян, чешется макушка.
— Баба, ты меня зорчее, глянь —
Та не с партбилетом ли кукушка?

178

Судьбы жестокие качели:
Где был порядок – там бурьян.
Крестьяне так земли хотели –
Теперь земля хочет крестьян.

Зиме собрали чемоданчик –
И в путь! В деревне снова май!
Цветёт, бушует одуванчик,
Бьёт желтизною через край!

Приснил сенокос: я с косою
И падают травы стоймя...
Там детство осталось боеое,
Там юность осталась моя!

Девчата те травы сушили,
Все вместе метали стога.
О, как же красиво мы брили
Речушек своих берега!

В глазёнках соседушки Дуни
Знаменiem радостных вех
Высокое небо июня
Сияло и брызгало смех.

Село нас с землёй повенчало,
С колхозом случился ж развод.
Тот парень с крестьянским началом
Ишачить ушёл на завод.

Здесь тёплый сортир и квартира,
Театры, зарплата втрое.
Лишь только крестьянская жила
Стонала по милой земле.

Но вот, наконец-то, удачу,
Родной подарил нам завод:
Мы с Дуней соседи по даче,
Свой садик и свой огород!

А Дуня с радушным приветом:
Сквозь пласт убегающих лет
Я помню твой борщ и котлеты,
Да скромно молчу про десерт.

Промчались кипучие годы,
Состарилась дачная рать,
Остались болезни, невзгоды —
Коль скоро начнём вымирать.

2009

Мої сад

Мой сад – надежда и опора!
Стоял зелёный буйный май.
Зима предвиделась нескоро.
Здесь всё цвело из края в край.

Весна умчалась безвозвратно,
А нам и лето не во вред!
Кормил-поил мой сад бесплатно
Больших и малых приверед.

Настала осень – силы сдали,
Мои деревья на мели.
Их ветры жадно раздевали,
Как юных скромниц кобели.

Нет ни приюта, ни дохода —
Оазис снегом замело.
Будет в саду почти полгода
Пустынно, тихо и бело.

А дальше повторится снова
Хлопот и счастья круговерть
Пока не поразит основы
Своей косою старуха-смерть.

2013

Старадаўні вальс

Апавяданне

Вясна звінела ручайкамі, блішчэла лужынамі, дзівілася на сонца лысінамі бугроў і аж захлёбвалася жаўранкамі, калі я з чамаданам і запlechным мяшком падыходзіў да вялікай незнаёмай вёскі. Тут я павінен быў упершыню звязаць навуку з практыкай і заадно пражыць цэлага паўгода свайго жыцця.

Праз некалькі дзён калгасны сход зацвердзіў мяне другім аграномам ці, дакладней кажучы, аграномам-насенняводам, і дні мае заспяшаліся, пераблыталіся, забурлілі, бы тыя веснавыя ручайкі. Толькі сустракаючы ўсмішлівых, па-веснавому бадзёрых дзяўчат, раптам успаміналася, што, акрамя агранома, я яшчэ і хлопец, да таго ж малады і нежанаты. Не скажу, каб дзяўчат тут было багата, але ж былі. Адна нават, загадчыца клуба Ганнуля, жыла па суседстве з маёй кватэраю. Ды толькі занадта яна прыгожая – з такімі клопату не абярэшся. Прыгажосць яна рэч далікатная, асаблівага шанавання патрабуе і, калі хочаце, віднага месца. А якое я ёй віднае месца дам? Павозіш такую па калгасах, далібог, загалосіць: “Загубіў, няўдзячны, загубі-іў”...

І не кажыце, не з маёй прафесіяй мець прыгожую жонку. Таму пры сустрэчы разыходзіліся мы нават не прыцішыўшы ходу, таропкія і абыякавыя адзін да аднаго, як сустрэчныя аўтамабілі.

Між тым скончылася веснавая сяўба і я, адаспаўшыся за цэлы месяц, аднойчы вечарам выйшаў у сад паслухаць салаўя і мілыя з дзяцінства гукі стомленага, засынаючага сяла. Захад пераліваўся золатам і чырванню, цэрушыліся пялёсткі з яблыні. У сакавітай зеляніне бяроз гулі хрушчы. Сярод мычэння кароў і звону падойнікаў нястройны хор тонкагалосых школьніц

спрабаваў праспяваць штосьці пра каханне. Не спала ў гэты вечар і Ганнуля – схаваўшыся ў густым пахучым бэзе, перабірала лады баяна. Напэўна, ёй было сумна, бо лілася з бэзу мелодыя ціхая і павольная. Ды вось, як бы перадумаўшы, баян заспяваў выразна і акрэслена. Музыка гучнела і гучнела. Хутка ўжо ўвесь садок быў напоўнены болем адзіноцтва, прызывам і надзеяй. Гэта быў старадаўні вальс “Чаканне”.

Пры сустрэчы з ёю я прыціпаў крок, ветліва ўсміхаўся, а Ганнуля не звяртала ніякай увагі, па-ранейшаму кудысьці спяшалася і была зусім абьякавай да мяне. Так прыйшла і тая нядзеля, у якую калгас спраўляў “Свята Вясны”. Усе сабраліся ў гаі. Пасля палымяных прамоў і ўшанавання перадавікоў пасяўной пачаўся канцэрт мастацкай самадзейнасці. Ганнуля спявала, танцавала, я ж быў чарней за восеньскую ноч. А калі яна зайграла “Чаканне”, вытрымка мая скончылася: узяў я бутэльку гарэлкі і, тузануўшы знаёмага брыгадзіра за рукаў, падаўся ў глыбіню гаю. Брыгадзір быў не з аматараў, але я так глянуў на яго, што ён адразу зразумеў мой стан і моўчкі паплёўся следам. Сяк-так мы асушылі бутэльку, закусілі папярсоаю. Андрэй Іванавіч (так усе звалі брыгадзіра) ведаючы, што справа не ў бутэльцы, чакаў. І я сказаў яму ўсё.

Назаўтра, калі перастала балець галава, я задумаўся над разважаннямі Андрэя Іванавіча. Аднабаковасць уласная стала відавочнай. І асабліва слабым маім месцам была гаспадарлівасць. Сорамна зрабілася мне за самога сябе: гэта ж трэба, трэці дзясяткі гадоў размяняў. А па хатняй справе нічогаусенькі не навучыўся!

Цалкам заняты сваімі клопатамі, я не заўважыў, як да мяне прыйшлі прызнанне і вядомасць. Час ад часу са мной па розных пытаннях пачала раіцца гаспадыня. На вуліцы мяне спынялі жанчыны – пыталіся, удакладнялі.

На другі дзень пасля выселля я ад'язджаў заканчваць сельскагаспадарчую акадэмію. Днём жа раней мае слоікі з марынаванымі грыбамі паўзрываліся – усе да аднаго, як быццам толькі і трымаліся да нашага шлюбу.

Але Ганнуля дачакалася заканчэння маёй вучобы і разам са мною паехала ў далёкі незнаёмы калгас. Зараз яна таксама загадвае клубам, а я працую аграномам, на гэты раз ужо галоўным. Жывём мы сярод ціхай вёсачкі ў невяліччай калгаснай кватэры. Грыбы марынуе Ганнуля, бо колькі я ні намагаўся, у мяне яны абавязкова ўзрываюцца.

Часам, вызваліўшыся ад усялякіх клопатаў, яна бярэ ў рукі баян і, усміхнуўшыся мне, іграе старадаўні вальс. Не, не “Чаканне”. У гэтым і кроплі няма ад чакання, ад невядомасці. У ім усё ясна: проста і складана, радасна і крыўдна, узнёсла і драматычна – як у жыцці! А называецца ён – “Лёс”.

1971

Прыкметы часу

Гумарэска

Ёсць нешта прывабнае ў той маленькай вёсачцы, дзе ты нарадзіўся і вырас. І хай не было там ніякіх зручнасцей, якія акружаюць нас у сучаснай кватэры і гарадскіх умовах жыцця. І хай не было там ні электрычнасці, ні транспарту, і ты даўным-даўно пешшу пакінуў яе назаўсёды. Усё роўна тая вёсачка свеціць табе сваім нязгасным святлом праз усе гады, адлегласці і выпрабаванні жыцця. Усё роўна рана ці позна шляхі твае прывядуць да яе. Не могуць не прывесці, калі легіраваны метал прагрэсу не раздавіў у табе дрыготкую расінку далікатнай вясковай душы.

Тады са змешаным пачуццём радасці і патаемнага суму адзначыш, што прасёлка, які вывёў цябе на прасторы жыцця, ужо няма. Замест яго – дабrotная асфальтаваная дарога з маршрутным аўтобусам. Твой школьны сябра, былы трактарыст Сцяпан – дарожны майстар. Яго жонка, гарэза Юлька, тая самая, што была лепшай ільнаводкай раёна, пайшла працаваць касірам аўтастанцыі. Пра электрычнасць і гаварыць не прыходзіцца. Электраўзброенасць сучаснага перспектывага сяла блізкая да гарадской. Амаль паўбрыгады былых паляводаў працуюць электрыкамі, электрамантажэрамі, электрамеханікамі. А колькі іншых змен!? Адкрыўся камбінат бытавога абслугоўвання – кагорта жывёлаводаў асвоіла прафесіі сэрвісу. Уступіла ў дзеянне аўтаматычная тэлефонная станцыя – лепшы слесар калгаса зрабіўся сувязістам. І калі вы думаеце, што цётка Дуня працуе даяркай, дзядзька Тарас – пастухом, дык памыляецеся. Названая цётка разносіць пошту з нашага новага аддзялення сувязі. А Тарас Іванавіч па рэкамендацыі агульнага сходу калгаснікаў стаў участковым упаўнаважаным і паказвае прыклад у барацьбе з правапарушэннямі. Былы камбайнёр, балагур Мікола, узначальвае Дом культуры. Яго памочнік Сямён круціць кіно ў калгасным кінатэатры. Скотнік Макар перакваліфікаваўся на загадчыка мясцовай крамы. Пабудаваў бальніцу, паліклініку, дзіцячы сад, школу. Дзеці нашых калгаснікаў, якія б пры іншых абставінах увесь век зямлю б аралі, цяпер сталі шаноўнымі педагогамі, паважанымі ўрачамі.

Паглядзіш на такое жыццё – сэрца гонарам за людзей поўніцца. Усюды радасныя прыкметы часу. Толькі адзін брыгадзёр наш, Антон Яўсеевіч, чамусьці не радуецца. Песіміст нейкі ды і толькі. Адно сабе заладзіў, бы баба на хаўтурах:

З кім жа я хлеб расціць буду? З кім жа я жывёлінку дагледжу? А як жа мне да пенсіі дацягнуць сваю лямку?

Дзівак чалавек! Сваё жыццё ўладкаваць не ўмее, дык гатоў вінаваціць у непарадку ўвесь свет. Як быццам выйсця няма? Вунь дзевяціпавярховую гасцініцу для гараджан, штогодна камандзіруемых на сельскагаспадарчую працу, заканчваюць. Ліфцёр у штаце прадугледжаны? Прадугледжаны!

Мінск, 1972.

Рассказ

Толки пошли разные, но большинство сходилось на том, что жених этот с нехорошими мыслями пришёл к Маруське.

– Обсосёт и бросит, как рыбку на мели, – твердили сельчане.

Маруська несколько дней ходила какой-то оторопевшей, озадаченной. А потом вдруг с необъяснимой решительностью стала распродавать имущество. Предостережений и уговоров она и слушать не хотела.

Когда подошла очередь продавать сруб, вмешалась местная власть. Образумить Маруську приехало колхозное и сельсоветовское начальство. Да где там!? Почувствовав давление Маруська совсем взбесилась. С дикой злобой обрушилась она на усердствовавшего бригадира:

– Что, жалко дурочку терять? Смеяться будет не с кого? Без промаха знаешь где лизнуть, где гавкнуть – так и умным себя считаешь!

Видя явные передержки на помощь бригадиру пришёл колхозный председатель и незамедлительно получил своё:

— И тебе тоже дураки нужны. С ними работать проще! Им как есть, так и хорошо. Коров вручную доим, а ты аппараты соседям пропил. Не так может быть?

Председатель стал было оправдываться, да потом махнул рукой и указал на газике. Сельсоветовские работники не были ангелами и, не дожидаясь своей очереди, бочком подались кто куда.

— А я счастья, счастья хочу! — кричала им вслед Маруся и рыдала.

Рано утром вместе с Алексеем заколотила Маруська окна полусгнившей, никем не купленной хаты и ушла навстречу новой жизни. Говорил ей Алексей речи сладкие, да к тому же был он издалека, а вдали человеку маловидевшему солнце кажется ласковей, люди — внимательнее, жизнь — краше.

Деревню ошеломила решительность Маруськи. Такого резкого поворота не ожидал никто, и теперь даже неразговорчивые мужики против обыкновения обсуждали случившееся:

— Это ж надо — всё нажитое под корень!

— Да, главное, счастье ей подай. Вот тебе и дурочка!

—Хм!.. Так вон и у Макара Иван: дурак — дурак, а сало любит.

Вернулась Маруська год спустя – бледная, измученная и, конечно, без денег. Молча шла по деревне и смотрела людям в глаза прямо. Во взгляде её не было вины. Напротив, в нём была правота, как будто поступила она единственно верно. Поселилась Маруська опять в старой хате, снова стала работать дояркой, и жизнь потекла, как прежде. Разве что смеяться над ней, даже самые злорадные бабы, перестали.

1967

Чёрный кот

Рассказ

Всё-таки просто человека любить, просто ненавидеть, а понимать его трудно. Именно взаимопонимания и не хватало Дарье с Фёдором с самого начала. Как говорят в таких случаях, не сходились они характерами. Федор был человеком молчаливым, медлительным. Говоришь ему хорошее, говоришь ему плохое, а он ни одним нервом не дрогнет. И не понимаешь, то ли согласен он с тобою, то ли нет. У Дарьи же всё всегда на лице написано. Худенькая, шустрая, разговорчивая до трескучести. Даже умудрённые житейским опытом люди с трудом находили в Дарье и Фёдоре общие черты. Тем не менее что-то потянуло их друг к другу, и они поженились.

Вскоре после медового месяца начались семейные неполадки. Обычно Дарья стрекотала, как сорока, а Фёдор, не обращая на неё никакого внимания, делал молча своё дело. Такое упрямство и безразличие возмущали Дарью до глубины души. Порой она готова была пойти в разнос лишь бы вывести из себя Фёдора. Да не тут-то было. Дарья выдыхалась, переходила с крика на ворчание, а потом и совсем затихала, чтобы через неделю-другую повторить всё сначала без малейшего результата. Фёдор как был сам себе на уме, так и оставался.

Годы летели быстро. Поднялась за окном берёзка. Её огромная кошна кос за несколько вёрст от деревни встречала приходящих и провожала уходящих. Один за другим расстались с родным очагом повзрослевшие дети. Дарье с Фёдором было под шестьдесят, когда проводили они за околицу последнюю дочку Машу. И вновь остались они один на один со своей несхожестью.

Взаимные претензии у супругов нарастали как снежный ком. Им уже не могли помешать ни изредка приезжавшие на побывку дети, ни односельчане. Кто осуждал Дарью, кто – Федора, а кто – обоих вместе. Одни недоумевали, другие гневались, третьи сочувствовали семейному горю, четвёртые объясняли всё современной распущенностью людей и нравов. В конце концов Дарья подала на развод. Суд удовлетворил её иск. Распродала Дарья выделенное ей имущество и уехала к дочери.

Однако никаким порывом не в силах человек разделаться со своим прошлым. Минуло страдное крестьянское лето, прошёл уборочный сентябрь, а с появлением свободного времени стало нестерпимо тянуть Фёдора в родное село. На ноябрьские праздники пришёл он погостить к своякам. Явился принаряженный, чисто выбритый, держался молодцевато, был не по обыкновению разговорчив и весел. Когда все новости были выслушаны и рассказаны, а все бутылки допиты, собрался уходить. Попрощался с хозяевами, вышел на улицу, и ноги сами понесли его на старое селище, хотя это было далеко не по пути.

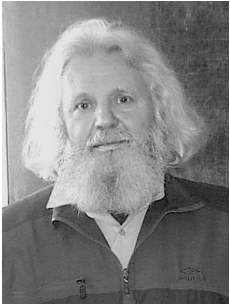
философом и отмахивались, как от назойливой мухи. Их больше интересовало, чем набить пустое брюхо – время было голодное, послевоенное. Несколько месяцев я дружил с соседским Колькой. Он был старше меня и умней. Многие его советы я находил полезными. Но когда отказался уворовать для него единственное яблоко с яблони, посаженной отцом в год моего рождения, он расквасил мне нос – и дружба кончилась. Дружбу со мной охотно подхватил Мишка. Тот был неисправимый забияка. Каждый день я участвовал в драках, защищая новоявленного друга, пока у моей матери не разболелось сердце. Долго выслушивал мой лепет тихоня Илья. А узнал о моих симпатиях и антипатиях среди сверстниц, разболтал всей деревне. Разочаровавшись в мальчишках, я обратился к девчонкам. В ответ на моё серьёзное предложение они, как сговорившись, хихикали и убегали, показывая язык.

— Давай дружить! — предложил я Свете.

Чистейший деревенский воздух, кристальная родниковая вода, натуральные продукты питания сделали своё дело. Светлана довольно скоро избавилась от приступов удушья, и здоровье её пошло на поправку. Целое лето я таскал её по окрестностям, земляничникам, черничникам, брал в грибные и ореховые десанты. К великой радости матери кожа её дочери впервые в жизни обветрилась и слегка загорела.

После выполнения школьных и семейных обязанностей я, уединившись, целого полгода читал книги про любовь. Прекрасные романтические книги! И обрадовался: наша дружба не исчезнет – я полюблю Светлану! Временами казалось, что я её уже люблю. Класе в третьем или четвёртом для неё написал свои первые стихи в духе прочитанных книг, но сильно отдающих родной деревней:

Госць клуба

Тенэдзь ШАРЫ

Нарадзіўся ў 1941 годзе ў вёсцы Караваічы Васілевіцкага раёна Гомельскай вобласці. У 1958 годзе закончыў Парыцкую сярэднюю школу, а ў 1966 годзе – Беларускае політэхнічнае інстытут па спецыяльнасці “Архітэктур”, працаваў галоўным архітэктарам у Салігорску. Член Саюза архітэктараў Рэспублікі Беларусь.

З 1995 па 2000 год ўзначальваў Дзяржаўную гісторыка-культурную экспедыцыю па выратаванні помнікаў гісторыі і культуры ў раёнах, пацярпелых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Аўтар шэрагу публікацый па гісторыі і этнаграфіі Беларусі пра паэтаў і дзеячаў культуры эпохі Сярэбранага веку.

У цяперашні час займаецца грамадскай асветніцкай дзейнасцю.

Парычы

Цячэ ў свет рака Бяроза...

Якуб Колас

Прысвячаю бацьку Шараму Міхаілу Кірылавічу, маці Богдан Ніне Іларыёнаўне і ўсім парыцкім людзям.

Як светла ад бярозавых гаёў.
І сіняя рака.
Па берагах ракі – бярозы.
І сталі зваць раку Бярозай.
На беразе крутым Бярозы
Знайшлі сабе прытулак людзі з Рудні.
Іх парычамі сталі зваць,
А селішча – Парэччам.

Сяліліся здаўна тут людзі,
Наўкол былі лясы, далей – дрыгва.
Вадзіліся ў лясах ласі і дзікі,
Бабры свае тут хаткі будавалі каля вады.
І лютаваў ў барах хваёвых
Тут люты юрша.
Бурыві пчаліную сям’ю і ласаваўся мёдам.

Зайцоў была тут процьма і вавёрак,
Рудыя лісы цікавалі курапатвы.
Чарнагаловыя баравікі, лісічкі залатыя,
І маслюкі, і сыраежкі,
Абавкі, падзялёнкі і грузды –
Дары лясныя добрым людзям.

Суніц, чарніц, брусніц і буякоў
Было тут шмат,
А на дрыгве з бусламі, журавамі
Ў верасні збіралі людзі журавіны.

І тільки вольная рака
Струменіць па-ранейшаму да мора
Цераз Дняпро ваду святую
З крыніц падземных роднае зямлі.

на аснове якіх фармавалася мова, а транскрыпцыю літараў алфавіта, які ўзнік у недалёкія ад нас часы. Менавіта з гэтае нагоды адбываецца такое адвольнае тлумачэнне паходжання слоў і паняццяў.

Возьмем фанему “ю” – люты, раз’юшаны. Зразумела – гэта гук небяспекі. Старажытная назва мядзведзя – юрша. Як антонім гэтаму гуку значна пазней, калі свядомасць продка ўзрасла, каб звярнуцца да неба, узнікае гук “лі”, які з цягам часу набывае характар рытуальнага. Гэта – першыя зачаткі рэлігіі, просьба аб літасці.

Такім чынам, у племя ўзнікаюць першыя рытуальныя традыцыі. Племя набывае назву “літва”.

Значна пазней, з паглыбленнем традыцый, узнікае паняцце і слова “сумленне”. Ягоная канструкцыя нагадвае рускае “совесть” – тыя ж прыстаўкі “со” і “су”, але карані розныя. На ўсходзе – весть-веды-истина. Актыўны пошук ісціны. Менталітэт, характар усходніх плямён. У ліцьвінаў – сумленне, маленне, малітва, просьба аб літасці.

Мы ж ніколі ні на кога не нападалі. Толькі бараніліся, прасілі літасці.

І – дзіва! Колькі нас ні палілі, ні вынішчалі, ні далучалі і разлучалі, мы – жывыя?! Яшчэ і сёння на Палессі людзі размаўляюць на роднай сакавітай мове, жывуць традыцыі.

Надта ўжо глыбокія карані нашыя, і незалежна ад нас, сённяшніх, імкнуча на паверхню глебы жывотворныя сокі, і з асноўных парасткаў узраслае вечнае дрэва.

Касандра ШАХАБ

Шахаб Касандра, вучаніца 8 класа гімназіі №23 з беларускай мовай навучання. Член літаратурнага клуба “Ветліца”.

ПЕРАМОЖЦА інтэрнэт-галасавання 6 Сусветнага конкурсу “Мост кітайскай мовы”(Кітай, 2013).

Шчасце

Незвычайна і раптоўна
Птушка ў неба паляцела.
Гэта ўсё яе жаданне –
Свет убачыць захацела.

Праз азёры і рачулкі
Ды зялёныя лясы...
Аддаюцца шэпам гулка
Гукі раннія вясны.

Крылы вецер авявае,
А аблокі ўсё завуць!
Птушка песні заспявае,
Хоча ў небе патануць.

Так, каб сэрца зноў грукала,
Каб пакутаў не было,
Так, каб месца стала мала!
Шчасця трэба? – Вось яно!

25.01.2014

Санет

Зімовыя зоркі зіхцяць,
Люстэрка іх – снегу сінеча.
І кліча так гучна далеча,
Сняжынкі ў далонях блішчаць.

Галінкі ад ветру дрыжаць,
Чакае іх з ноччу сустрэча.
Увечар з'явіўся малеча,
Над ім быццам промні кружаць.

І шчасцем душа засмяецца,
Бо плач ад дзіцяці ільецца.
І думак ляціць карагод!

У свеце ёсць моцная сіла,
Якая нас усіх нарадзіла.
Вітаю жыцця надыход!

26.01.2014

Письмо

Здравствуй, Друг! Дела твои как?
А жена, а дети, а быт?
Помню, как называл меня ты:
«Мой товарищ, жизни гид».

Помню я твои машинки,
Самый первый самокат,
Ты рукой ловил снежинки,
Любой мелочи – так рад!

Помню я девчонку, Машу,
С косами ниже плечей.
Позже ты влюбился в Сашу,
Вместе с ней кормил грачей.

25.01.2014

Помню я мечту такую:
Стать врачом и всех спасать!
Ты работу брал любую,
Есть – вершины покорять!

Не забыть и твой характер,
Жизни полный, смелый взгляд...
Только был слегка бестактен...
Для меня ты все же свят.

Напоследок лишь хотелось
Попросить не забывать,
Что и в наших сердцах грелись
Свет и нежность, благодать.

☆☆☆

Зачем держаться за кого-то,
Словно за спасенья нить?
Главное – это работа,
Сможешь ты и сам доплыть.

Просто погребѣ руками,
Сколько можно уже ныть?!
Защищаешься словами?
Весело баклуши бить?

Можешь даже не стараться:
Я не слушаю таких.
Тех, кто предпочтет не драться,
Отказавшись слов своих.

25.01.2014

Эссе

25.03.2014

ПРОЗА

Вераніка КОЛЫШКА

студэнтка 1 курса факультэта ТАР

Я, Колышка Вераніка Андрэеўна, нарадзілася ў 1992 годзе ў горадзе Ліда Гродзенскай вобласці. У 6 гадоў пайшла ў першы клас сярэдняй школы № 13. Разам з агульнаадукацыйнай школай наведвала і музычную. Пасля заканчэння дзесяці класаў паступіла ў Лідскі каледж. Атрымала спецыяльнасць тэхнік-тэхнолаг (хімічная прамысловасць арганічных рэчываў матэрыялаў і вырабаў). Пасля напісання дыплама вырашыла працягваць навучанне ў Беларускай дзяржаўным тэхналагічным універсітэце на факультэце тэхналогіі арганічных рэчываў па спецыяльнасці біятэхналогія. Пасля заканчэння першага курса ўніверсітэта я была вымушана ўзяць акадэмічны водпуск. Зараз працую ў бухгалтэрыі.

Вытрабаванне на вернасць

(апавяданне на аснове рэальных падзей)

Ранняя вясна. Шэрае неба прыціскалася да поля, на якім ляжаў брудны цяжкі снег. Упоперак поле было апаясана тоненькай сцежачкай, якая пераскоквала праз раўчук і канаўкі. Кромка лесу на гарызонце даганяе суседні хутарок, абдымае яго і хаваецца за вёскай. Пасярод поля стаяў звычайны вясковы домік, агароджаны драўляным плотам. Самы што ненаёсць звычайны дом, хлевушок, гумно – усё, як у людзей. Па два бакі ад дома рос малады яблыневы сад, роўнымі радкамі набіраліся сілы яшчэ кволенькія дрэўцы: з аднаго боку антонаўка, а з другога – папярэўка... Стаяла такая цішыня, нібы так ціха было заўсёды: ніколі ў полі не працавалі трактары, ніколі не спявалі песні жанчыны, не рагаталі і не гулялі дзеці, не спрачаліся мужчыны.

Ноч адыходзіць. Раніца. Мястэчка прачынаецца. У хаце запалілі святло. На ганак выйшла гаспадыня (зараз яна паправіць хустку і пойдзе ўпраўляцца). Невысокая шчуплая жанчына з тонкімі і мяккімі рысамі твару, трошкі згорбіўшыся, хуценька і лёгка пачала мітусіцца паміж хлявом і сарайчыкамі. З хаты выбягае дзяўчынка гадоў пад восем, імкліва накіроўваецца да гаспадыні, хоча дапамагчы, стараецца. Святлее... Трэба ўжо збірацца ў школу: да яе кіламетраў з пяць ісці праз шэрае поле, праз брудны цяжкі снег.

Стася пераапрунулася. На сняданак была ўчарашняя верашчака, якую гатавала маці ў нядзелю да бліноў. Ціха выйшла з дому, каб не разбудзіць малодшага брата. На вуліцы было ціха і мірна, цёмна і сыра. Развітаўшыся з матуляй, дзяўчынка выйшла за падворак і накіравалася ў бок суседняга хутарка, з якога таксама выбеглі дзве дзяўчынкі-школьніцы. Ісці разам было не так страшна, і шлях здаваўся не такім доўгім, калі ідзеш і вядеш гутарку. Мама заўсёды казалася, каб Стася трымалася Вальчуковых дзяўчат, каб не дай Бог якое ліха, і што тады? А разам – спакойней. Бацька Вальчук праводзіў дачок праз поле да дарогі, а там ужо і вёска, і да школы рукой падаць. Але сёння стары застаўся дома (можа, захварэў ці ўчора перапіў, а можа, ехаць куды трэба, хто яго ведае)...

Стася ринулася да дзяўчат. Ёй было цяжка перабіраць тоненькімі ножкамі па снезе, а яшчэ і гэтыя мамыны валёнкі, такія нязручныя, няўтульныя і вялікія. Суседкі не чакалі дзяўчынку, яны крочылі так смела і ўпэўнена, нібы не чулі, што іх кліча і просіць спыніцца маленькая Стася. Чаго яны так, можа не чуюць? Незразумела...

Дагнала, ну нарэшце. Цяпер ужо і весялей ісці. Ледзяная скарыначка, якая пакрывала поле і снег, трашчала і ламалася пад тонкімі ножкамі дзяўчынкі. Калі-нікалі яна спаўзала і падала са снегавых гурбаў, правальвалася. Дзе-нідзе можна было натрапіць і на балота, а калі пашанцуе, то ты дойдзеш да раўчука, пройдзеш праз жэрдачку, выйдзеш на дарогу. Але не сёння... Апошнія дні былі сонечнымі, і на полі стаялі лужыны ад талага снегу. Галоўнае – не трапіць на ваду: апошнія валёнкі, і тыя маміны, прамочыць ногі, захварэе, а школа, а валёнкі апошнія, а мама што скажа, а хадзіць у чым будучь...

Вальчуковыя дзяўчаты шапталіся і рагаталі, рагаталі і паглядвалі на Стасю. Марыся, старэйшая з дзяўчынак, напэўна, расказвае малодшай нешта цікавае і вясёлае, мабыць, з ёй здарыўся цікавы выпадак, а можа, проста жартуе з сястры. Стася так хацела даведацца, пра што яны так весела гутараць, хацела пасмяяцца, але снег ламаўся і трашчаў, нічога не пачуць. Ай, нічога, потым спытае, на дарогу выйдуць і спытае. Там у любым выпадку зручней і ісці, і гутарку весці. Хутчэй ужо выйсці б на дарогу, сталамілася ўжо крочыць па гэтым полі, па снезе, яшчэ і гэтыя валёнкі, вялікія і нязручныя.

А вось і раўчук. Пасля цёплых дзянькоў лёд растаў і раўчак пераўтварыўся ў балота. Клапатлівы бацька, стары Вальчук, падумаў пра гэта раней, са старэйшым сынам знайшоў недзе драўляныя дошчачкі і пабудоваў невялікі мосцік, затым паверх балота праклаў жэрдачку да дарогі, моцную і ўстойлівую.

Дзяўчынкі падышлі да мосціка, спыніліся і чакалі Стасю. Яна, задаволеная і вясёлая, падбегла да суседак, хацела хутчэй перайсці цераз мосцік, выйсці на дарогу і пачуць цікавую гісторыю, якую раскажвала Марыся малодшай сястры. Суседкі крочылі на мост першымі, следам за імі няўпэўненымі крокамі тульчыла Стася. Марыся ішла першай. Спынілася і развярнулася да дзяўчат. Злосным позірмам яна паглядзела на Стасю.

Чаго ты ідзеш па нашым мастку? А ну злазь з яго тут жа!!! Гэта не твой тата будаваў яго для цябе, а наш...

І як тільки яна гэта вымавіла, так малодшая дзяўчынка рынулася да Стасі і штурхнула яе ў раўчук. Стася не адразу зразумела, што ж з ёй здарылася. Праз поўныя вочы слёз бачыла толькі постаці дзяўчынак, якія смяяліся і забаранялі ёй нават дакрануцца да мастка, паказвалі на яе пальцам і насміхаліся.

Як Стася апынулася дома, яна не памятала. Дзіцячыя вочы, поўныя слёз і крыўды, выпірала мама сваёй хусткай. Як ні тлумач, што ні гавары дзяўчынцы, яна не зразумее, чаму тата не вярнуўся з вайны дамоў і не пабудоваў ёй мосцік, чаму маму пакінуў адну...

Прайшоў час. Да мястэчка праз поле набліжаецца белы аўтамабіль. Пастарэлая гаспадыня стаіць каля брамкі, сустракае гасцей. Белы аўтамабіль спыніўся насупраць гаспадыні, і яе вочы зазіхацеліся ад радасці і шчасця. Насустрач ёй з аўтамабіля выбеглі два хлопчукі, са смехам і крыкамі кінуліся абдымаць бабулю. Маленькую Стасю было ўжо не пазнаць: статная, высокая, модная жанчына з доўгімі густымі валасамі ніяк не нагадвала тую васьмігадовую дзяўчынку ў маміных валёнках.

Канікулы. Як заўжды, дзяцей прывезлі да бабулі, няхай адпачнуць, пабегаюць, тут прырода і свежае паветра. Гаспадыня і яе госці праходзяць на падворак, на вуліцы стаяў накрыты стол – смажаныя яйкі з зялёнай цыбуляй і салам, побач стосік бліноў – разыграўся апетыт.

Стася падышла да маці, павіталася і адразу пачала расказаць пра дзіўны выпадак, што адбыўся з ёй на днях: раніцай, калі яна выходзіла на працу, знайшла пісьмо, вельмі цікавае. Канверт быў тоўсты і прыгожы, з нейкім намаляваным замкам. Уважліва прачытаўшы адрас і адрасата, Стася была ўпэўнена, што гэта пісьмо напісана менавіта ёй. Немагчыма: краіна, адкуль трапіў ліст, – Германія. Стася ведала, што гэта пісаў бацька...

...дайшлі да Берліна, ...ранены, думаў, што загіну,.....сумаваў...не хпала.

Сустрэў яе...не змог без яе далей жыць... было вяселле...

Ніколі не забываў, хваляваўся...

І фотакартка мілай пажылой пары.

Ні радасці, ні шчасця. Парушаны пакой у душы, які ўсталёўваўся на працягу жыцця. Сэрца сціскалася ад крыўды і болю. Цяжка дыхаць.

Навошта ён з'явіўся? Мабыць, толькі зараз успомніў, што недзе забыўся і згубіў жонку і дзяцей. Напэўна, не, проста кінуў, пусціў у вольны свет, выкінуў. А можа, ён не змог, ранены быў, не пусцілі, ці вяртаўся ды збіўся са шляху, згубіўся...

Не мае нічога сэнсу, ні адзіная адгаворка, ні адзіная прычына. Каханне?! Можна яно сапраўднае?! ...Прэч усе словы апраўдання, усе словы трэба дамножыць на нуль, яны нічога не каштуюць. Кошт мае толькі клятва, дадзеная перад Богам, слёзы і голад дзяцей, гора пакінутай жонкі, вернасць і гады, якія прайшлі ў смутку і невядомасці. Нічога не каштуе заслуга перад Радзімай, перад краінай, няхай ты герой у вачах аднапалчан, усё роўна ты здраднік у вачах маленькай Стасі, у вачах, якія перапаўняліся слязьмі, якія ніколі не разумеюць, чаму тата не пабудаваў масток...

Анастасія РАМАНЧЫК

Я, Романчик Анастасия Владимировна, студентка-заочница 5 курса, родилась 18.03.1990 г. в городе Минске. В 2008 году окончила среднюю школу №182 города Минска, в том же году поступила в УО «Белорусский государственный технологический университет» на специальность «Информационные системы и технологии (издательско-полиграфический комплекс)». В 2010 г. перевелась с дневного отделения на заочное обучение.

С сентября 2011 г. работаю машинисткой на кафедре международного бизнеса УО «Белорусский государственный экономический университет» под руководством к.э.н., доцента Турбан Галины Владимировны.

В 2004 г. начала писать книги в жанре фэнтези. С 2010 г. публикуюсь на электронных ресурсах, в том числе на платформах электронных библиотек «ЛитМир», «LitLib» и др.

В октябре 2011 г. вышел шестой литературно-художественный альманах «АВЕ» (Адраджэнне. Вера. Еднасць), посвященный 65-летию Великой Победы, в котором был напечатан мой документальный рассказ «Слёзы памяти».

– Ты сегодня умрёшь, ведьма, не хочешь ли сказать что-нибудь напоследок? – уточнил Завс, изображая безразличие.

На самом деле мужчина содрогался от внутреннего страха и ужасался собственной смелости. Не будь она в цепях, Завс был бы уже мёртв.

Женщина громко расхохоталась.

– Завс.... за меня отомстят, – охрипшим голосом заговорила ведьма, улыбаясь разбитыми губами. – Я – жена наследника, за меня расплата будет страшной!

– Ты тоже смертна, ведьма.

И снова в ответ хриплый смех. К ужасу Завса, тело женщины стало покрываться сиреневыми письменами. Чем больше становилось знаков, тем сильнее серело лицо мужчины. Как чертовка не побоялась пойти на подобное безрассудство?! Использовать древнее опасное заклинание, чтобы защитить собственную шкуру!

– Если вы убьёте меня...

– Ты станешь духом мщения, – произнес Завс, заканчивая фразу за неё. – Низко же ты пала, ведьма!

– А когда-то ты называл меня госпожой, Завс, – закашлялась женщина, продолжая улыбаться. – Трусливый лицемер! Ну же, убей меня... но помни, каким кошмаром я обернусь для вас!

– Ты думаешь, что твоя преданность будет вознаграждена? – с гневом заговорил Завс. – Твой муж не осчастливил тебя даже ребёнком, а ты продолжаешь фанатично верить ему! Даже сейчас! Где он?! Почему он не пришёл спасти тебя?! За три месяца уж он точно мог тебя найти!

– Завс... - мужчину передернуло от жуткого взгляда ведьмы, – передай Конраку, что самозванцу никогда не покорить веронский народ!

– Глупая ведьма! Если вы столь могущественны, почему же давно не свергли Конрака? Вы могли это сделать, вы же мудрые и сильные древние!

– Мы подождём того момента, – зловеще прошептала женщина, – когда тиран допустит ошибку. Конрак ведь тоже не идеален, не держал бы он тогда столько тупых подчинённых, как ты, Завс. Сколько солдат ты потерял, пока меня ловил?

– Заткнись! – Завс со злости врезал по лицу пленницы древком посоха.

Ведьма насмешливо слизнула кровь с губы.

– Я знаю, что с тобой делать, – проговорил Завс. – Ты будешь сидеть здесь, запертая и покинутая всеми! Ты никогда не сможешь выйти из магической тюрьмы! Никто не поможет тебе! Наш господин предвидел твоё безумие, в безумии ты и проведёшь отпущенный тебе срок!

Завс победоносно продемонстрировал женщине круглую печать с изображением чёрной птицы с расправленными крыльями.

– А сколько пафоса в голосе. Долго репетировал речь? – снова засмеялась ведьма.

– Даже твой могущественный муж не сможет тебя освободить! – продолжал мужчина, крепко сжимая печать. – Доброй ночи... госпожа!

– Я приду к тебе во сне, За-авс, – соблазнительно и ядовито улыбнулась ведьма, когда пространство вокруг погрузилось во тьму, едва советник активировал печать...

С улицы раздался страшный, полный ужаса крик, резко оборвавшийся.... Сегодняшний день унёс ещё одну жизнь.

Шум привлёк внимание жён правителя, которые кичливыми группками важно расхаживали по скверу на окраине королевского сада. Женщины

– Как ты догадался? – натянуто усмехнулся Генлий, потрепав чёрные осы малыша, а затем выражение лица долола стало крайне серьёзным. Он снова взял мальчика на руки и уверенно направился вперёд, раздвигая усыпанные голубыми цветами ветки деревьев.

Наследник же отличался от всех сыновей Конрака статью и внутренней силой. Им невозможно было не восхищаться. Искрос был вероном с большой буквы – истинным наследником престола.

Мужчины, присутствующие на поляне, молчали. Некоторое время длилась тишина, пока братья резко не сорвались с места, набрасываясь на наследника. Искрос не сдвинулся, не уклонился. Всего одной вспышки хватило наследнику, чтобы пробить магическую защиту братьев и разбросать их в разные стороны, сбивая деревья и каменные постройки крепкими телами мужчин.

– Он восстановится, как всегда восстанавливался, – безразлично ответил Искрос, поворачиваясь к Генлию. Заметив младшего принца, наследник улыбнулся. В серых глазах Искроса был виден характерный для веронов блеск магической силы.

— Генлий, когда-нибудь ты поймёшь меня, а теперь отдай Инарана мне, а тебя ждёт отец.

— Не хочешь, чтобы Конрак заметил твой обман? Поэтому скрыл мальчика среди юбок, куда Конрак заглядывает только ночью, когда все спят? — прищурился Генлий.

— Тебя юбка скрывала тысячу лет, не помню, чтобы ты на это жаловался, — ответил на колкость долола Искрос, принимая из рук Гендия малыша.

– Юбка твоей жены мне нравилась, удобная, с разрезом, чтобы каблук бить в лоб особо любопытных. Твоя жена заменила мне мать.

Искрос усмехнулся, забирая младшего брата, но не ответил Генлию. При Инаране наследник становился немногословным, словно берёт мальчика от лишней информации, и делал вид, что не замечал восхищения во взгляде младшего брата.

— Я знаю, что ты скажешь, но у меня нет ответа на этот вопрос и вряд ли появится в ближайшее время, — разворачиваясь спиной к дололу, ответил Искрос.

– Ты – трус, Искрос! Ты позволил им схватить её! Она верила тебе! Тебе верил я! – закричал Генлий. – И в чём же заключается твой «гениальный» план по свержению Конрака?!

Инаран возмущённо посмотрел на Генлия через плечо брата. Искрос не может быть трусом! Он самый сильный! Самый могучий!

Съезжая с моста, ты резко тормозишь и как ошпаренная выскакиваешь из машины. В мозгу начинает свербеть: перегнувшись через колющееся хлопьями краски ограждение, близоруко шуришься, вглядываясь вниз. Там, в трёх метрах от берега и где-то семи от тебя, полосатым поплавком колыхнется на невысоких волнах пустая байдарка. «Э-эй!» — то ли про себя думаешь, то ли кричишь ты. Если возглас и сорвался с губ, то мгновенно растворился над рекой. Станный страх сковывает твоё сердце, не позволяя подняться, — ты так и висишь на перилах вниз головой, что кровь вскоре начинает стучать в ушах: бом, бом, бом.

Вверх по течению покинуто вздымаются и опускаются ещё несколько байдарок, рыбки-вёсла выныривают иногда из-под тёмной воды. Тонкий свист ветра, кружащего в вальсе подсохшую золотую листву, врывается в уши, звенит серёжками, словно подбодряя. Ты медленно возвращаешься к машине, перебирая в мыслях все октябрьские торжества и стараясь не думать о брошенных прямо посреди реки лодках. Тишина и пустота начинают угнетать: человека бы, человека сейчас увидеть, хоть одного!

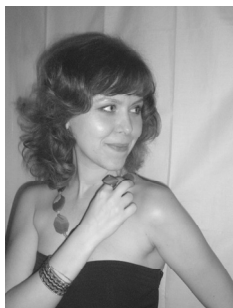
Погрузившись в тепло салона, ищешь телефон, набираешь знакомый номер, хочешь услышать родной голос, но в ответ — лишь долгие гудки. Волноваться не о чём, в общем-то ты привыкла к тому, что я отвечаю не сразу, поэтому спокойно возвращаешь телефон на сидение и кладёшь ладони на руль. Твои длинные пальцы дрожат почему-то. Поддалась эмоциям, верно? Поговори, поговори со мной, и тебе станет проще, не бойся показывать свой страх, даже если он совсем детский. Ты раньше боялась темноты, да и сейчас немножко боишься, когда остаёшься одна в пустой квартире.

Деревья плывут за окном. Машина движется медленно, словно по минам ты её ведёшь. Музыка выключена, так что можно услышать, как лужи хлюпают под шинами, сминается под ними золотая листва, вынесенная ветром на проспект. И никого вокруг, ни единой живой души не попало тебе по дороге к парку. Страшно. Тихо. Чисто, светло. Завороженная, ты впитываешь взглядом, слухом, обонянием то, что так противилась замечать всю жизнь: красоту твоего родного города, красоту, способную говорить на разных языках. Не в золоте осени она, не в слякоти весны, не в буйстве лета — в воздухе, который ты делишь с другими, с кем хочешь делить. И ты снова дышишь полной грудью, полная странной тревоги.

Главные ворота центрального парка прикрыты, но ты всё равно наваливаешься на тяжёлую чугунную решётку. Смотришь на позолоченные звёзды, украшающие её уже полвека, и чувствуешь, как плохо смазанный металл поддаётся твоему усилию. Скрип ворот напоминает о детских качелях во дворе, о санках, трущихся надтреснутыми полозьями о ледяную горку, и тебя вдруг охватывает желание слушать этот скрип ещё и ещё, громче, громче, до самого мозга, до самого сердца чтоб пробрало. Но ты в конце концов останавливаешься и ступаешь на серую плитку детского парка.

Тут всё как прежде: скамейки, вычурные фонари, маленькая дощатая сцена, где ты когда-то отказалась нацарапать своё имя, велосипедные дорожки. Поддавшись порыву, ты срываешься с места и бежишь по дорожке прочь от аттракционов: подальше от колеса обозрения, «ракушки» и каруселей, в глубь парка по осеннему ковру ступаешь, стараясь наделать побольше шума. Тебя влечёт этот шелест листвы, будто окрыляет — пёрышки расправляются под напором воздушного потока, и ты знаешь, что придешь на место совсем скоро, что закончится сумасшествие этого дня, ведь в моём присутствии, в моей верности ты не способна усомниться. Ты останавливаешься на секунду, чтобы подхватить золотой лист с дорожки, и бежишь

ПРОЗА — ПЕРАКЛАД

Вольга КОВАЛЬ

Старшы выкладчык кафедры гісторыі Беларусі і паліталогіі БДТУ.

Кандыдат гістарычных навук, член Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Аўтар зборнікаў вершаў “Пасля”, “Насустрач”, “Дзве душы”, навуковых манаграфій “Перыядычныя выданні беларускай дыяспары як гістарычная крыніца (1939–1960 гг.)”, “Узаема сувязі беларускай і ўкраінскай дыяспар у міжваенны час”.

Галіна АСТРОЎСКАЯ

Нарадзілася 28 студзеня 1993 года ў горадзе Клічаў Магілёўскай вобласці. Скончыла школу з залатым медалём, дзе неаднойчы займала першыя месцы ў матэматычных алімпіядах.

Студэнтка 4 курса інжынерна-эканамічнага факультэта БДТУ, вучыцца па спецыяльнасці “Эканоміка і кіраванне на прадпрыемстве”.

Захапляецца гісторыяй, танцамі і ўдасканалвае навыкі кіравання аўтамабілем.

Лёля, Алёна, Алёшка-атаман...

Нарыс

Аднойчы на занятках па гісторыі Беларусі да дошкі выйшла студэнтка Галіна Астроўская, якая павінна была зрабіць даклад пра лёс жанчын у гады Вялікай Айчыннай вайны. Гэта быў звычайны семінарскі занятак, на якім рупліва працавалі выдатнікі і старанна хаваліся лайдакі.

Адчуванне звыкласці ў адзін момант парушыў голас Галіны, якая пачала распавядаць пра Героя Савецкага Саюза Алёну Колесаву. Аповед студэнкі пра лёс яе ж аднагодкі ў гады вайны быў па-сапраўднаму натхнёны і ўзнёслы. Было відавочна, што дзяўчына шчыра захапляецца мужнасцю і адважнасцю Колесавай, спачувае ёй, шануе памяць вайны і намагаецца зрабіць усё магчымае, каб гэта імя не сцерлася з гісторыі Беларусі, а пра гераічную асобу не забыліся ў XXI стагоддзі.

Хочацца таксама распавесці пра жыццё і подзвіг Алёны Фёдараўны Колесавай.

Нарадзілася Лёля (так называлі дзяўчыну родныя) 21 жніўня 1920 года ў вёсцы Колесава на далёкай Яраслаўскай зямлі ў вялікай шматдзетнай сям’і. Дзіцятку было два гады, калі памёр бацька. Матуля вымушана была аддаць дачку на выхаванне да цёткі Наталлі Міхайлаўны ў Маскву, бо ўздымаць на ногі дзяцей было няпроста. Менавіта таму фактычна ўсё дзяцінства і юнацтва Алёны прайшло ў Маскве, дзе яна скончыла школу, а пасля і Маскоўскі педагагічны тэхнікум. Зусім нядоўга дзяўчына папрацавала

настаўніцай малодшых класаў, бо яе педагогічную кар’еру перапыніла вайна.

Яшчэ напярэдадні вайны Алёна скончыла курсы медсёстраў. Дзяўчына добраахвотна запісалася на фронт. З самага пачатку вайны Колесава ўзначаліла жаночы партызанскі атрад, які здолеў ўсталяваць радыёсувязь на Клічаўшчыне з “вялікай зямлёй”. Пра паспяховую дыверсійную дзейнасць партызанскага фарміравання ў тыле ворага сведчаць аб’явы гітлераўцаў, дзе абяцалася ўзнагарода ў 30 тысяч марак, дзве каровы і літр гарэлкі за дапамогу ў захопе Алёны Колесавай. Атрад Алёны ўдзельнічаў у баявых аперацыях разам з іншымі ваеннымі фарміраваннямі партызан, праводзіў разведку, нават займаўся мініраваннем чыгуначнага палатна.

Алёна пісала ў лістах родным: “Дарагі дзядзька Барыс і цётка Наташа! Мне даводзілася быць у тыле немцаў па месяцы, там насельніцтва пакутуе, нават вочы не высыхаюць ад слёз”. Свае лісты дзяўчына падпісвала “Алёшка”. Цяпер ужо невядома, хто першы пачаў клікаць адважнага камандзіра партызанскага атрада “Алёшка-атаман”, але гэта мянушка хутка ўмацавалася ў асяродку Алёны.

11 верасня 1942 года ў вёсцы Выдрыца вёўся складаны бой. Вораг трымаў абарону з дотаў, таму атакаваць партызанам было няпроста. Здавалася, што пераламаць сітуацыю немагчыма.

У самы складаны момант бою, каб падняць баявы дух таварышаў, Алёна Колесава паднялася ў поўны рост і пабегла на дот, страляючы. За дзяўчынай у адзін момант пайшлі ў атаку ўсе партызаны, каб захапіць умацаванне ворага.

Пуля трапіла ў сэрца Алёны. Лёлі быў 21 год...

Выдрыцкі гарнізон гітлераўцаў быў цалкам знішчаны. Дзяўчыну пахавалі ў вёсцы Мігаўшчына на партызанскіх могілках.

Пра Алёну Фёдараўну Колесаву не забыліся яе таварышы, памяць пра дзяўчыну ўшаноўвалі пасля вайны, пра адважную “Алёшку-атамана” ўспамінаюць і сёння. 21 лістапада 1944 года мужная партызанка была пасмяротна ганараваная званнем Героя Савецкага Саюза. Ужо пасля вайны рэшткі загінуўшых партызан былі перанесены ў раённы цэнтр Крупкі Мінскай вобласці і перазахаваны там з ваеннымі ўшанаваннямі. На магіле ўсталяваны помнік.

У гонар партызанкі названа школа і вуліца ў горадзе Крупкі, а таксама калгас у раёне. Мемарыяльныя дошкі Алёны Колесавай замацаваны на школе ў Маскве, дзе вучылася і выкладала дзяўчына, а таксама на будынку Маскоўскага энергетычнага інстытута. Вуліцы Колесавай ёсць сёння ў Маскве і Яраслаўлі. Пра подзвіг Алёны склалі пасля вайны песню, а жыццё яе сапраўды нагадвае адну баявую і суровую песню пра гераізм і смеласць.

Калі Галіна замаўчала, у аўдыторыі была поўная цішыня. Кожны з прысутных разважаў пра лёс маладых людзей, жыццё якіх скалечыла вайна. Мяркую, што развагі ў юнакоў і дзяўчат былі розныя, аднак усе яны сыходзіліся ў адным – мы не маем права забыць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны, імёны герояў і прозвішчы яе ахвяр.

Мне стала відавочна, што Алёна Колесава для Галіны – гэта самы сапраўдны прыклад тых чалавечых якасцей, на якія неабходна раўняцца. Здоўная студэнтка з такім жа захапленнем выступіла на канферэнцыі. Яна вельмі хацела апублікаваць гісторыю гераічнага лёсу. Цешуся, што стрымала абяцанне, бо ў дадзеным нарысе менавіта тая самая студэнтка стала маім сааўтарам.

Схіляю галаву перад настаўнікамі Клічаўскай школы, дзе пачалося грунтоўнае даследаванне жыцця і подзвігу Алёны Колесавай. Спецыяльна для нарыса ўдакладніла імя школьнага настаўніка гісторыі Галіны Астроўскай – гэта Юрый Міхайлавіч Храпко. Цудоўна разумею, што захапленне дзяўчыны гераізмам партызан – плён выхавання педагогаў роднай школы ў горадзе Клічаў, у якой існуе музей, праводзяцца гістарычныя даследаванні, дзе вялікая ўвага надаецца ўшанаванню памяці пра вайну.

Народзілася 16 жніўня 1978 года ў горадзе Калуш Івана-Франкоўскай вобласці Украіны. Жыве ў горадзе Івана-Франкоўск.

Узначальвае літаратурную студыю «Пензлик».

Аўтар навуковых манаграфій «Концепція світу в ліриці Аркадія Казки», «Світ у тексті»; збірнікаў апавяданняў: «Синдром підсніжника», «За лондонським часом» і любоўнага рамана «Крамниця шастя».

Broken angel

Не пакідай мяне адну на гэтай планеце. Тут вільготна і страшна. Тут жывуць і пачвары, і драконы. Тут усім на ўсіх начхаць. Бо тут больш важка, чыя чарга ўкручваць лямпачку ў калідоры, а не тое, чыя чарга быць зараз шчаслівым.

Прабач. Нешта такое недарэчнае кажу... Ты ж і так не пакінеш. Ты не зможаш, ты не захочаш.

Вешаюся табе на шпю, на спіну, засланяю вочы далонямі і хачу быць лягенькай-лягенькай, абы ты нічога не пабачыў, толькі адчуў.

Я не ведаю, што буду рабіць без цябе ў гэтым свеце. Я – частка цябе, не твая палова, не асоба твайго жыцця, а частка цябе. Частка тваёй пласці і крыві, частка тваёй душы, тваіх думак і пачуццяў, тваіх слёз і радасцяў. Я ведаю, што ты не любіш кетчуп і не можаш заснуць, калі выключаны тэлевізар. Ты баішся цішыні, часам хочацца падэбашырыць, нарабіць такі шум, але не. Ты лягенька мяне спыняеш, бо ўжо позняя ноч, а за сценкай спіць маленькае дзіцятка. Таму я ціхенька ўладжваюся каля цябе і засынаю, адчуваючы скрозь сон, як ты лягенька праводзіш рукой паміж маіх лапатак.

Зранку дзьмухаю на твой чай, абы ты не апёкся, потым пільную цябе на кожным святлафоры, калі праважаю да офіса. А там зручна ўладкоўва-

юся ў кутку твайго кабінета. Ты заўважаеш мяне, але не ведаеш, што я ёсць. Час ад часу шапчу табе на вушка нешта смешнае, а твае суразмоўцы нават не здагадваюцца, чаму ты ўсміхаешся.

Нам сапраўды добра ўдваіх. Спакойна і лёгка, быццам на марскіх хвалях. Вось толькі... ты баішся вады... Вось толькі... ты не любіш цішыні і самоты. Іх не нагадаеш жартамі, іх не выпіхнеш, як прыблуднага сабаку. Табе нельга быць такім...

Яна прыносіць з сабой анучку і выпірае цішыню з мэблі і тэлевізара. Цяпер яна спіць каля цябе, але ты не гладзіш яе паміж лапаткамі. Зранку не дзьмухаю на твой чай. Ты апякаеш вусны, ад неспадзяванасці перавярнеш кубак. Мне таксама балюча! Ты не ведаў? Я таксама жывая. Пераходзь цяпер сам праз свой святлафор, сумуй на дзелавых абедрах і вячэрах! Мне ўсё роўна!

Але.. я паслухмяна цягнуся за табой, бо я частка цябе. Ты не зможаш без мяне.

Пакідаю цябе толькі каля царквы. Там пра цябе дбае Бог. Ён паслаў яе для цябе, ён благаслаўляў ваш шлюб, ты прысягаў ёй, што будзеш з ёй да канца жыцця. Табе не страшна, бо ты перад тым прашаптаў мне: “Ты ж ведаеш, што ты частка мяне. Нам нікуды ад гэтага не падзецца. Гэта каханне. Але ты – частка мяне, а акрамя сябе самога, трэба мець яшчэ кагосьці...” Ты абдымаеш мяне і плачаш. Я стаічна выпіраю табе слёзы, бо такая мая праца.

Я ўсё разумею. Але... сяджу на парозе царквы і румзаю. Начхаць, што забрудзілася сукенка і крылы. Нехта заўважае мяне і кідае грыўню. Бог праводзіць рукой па галаве: не плач... дае хусцінку. Ён пераконвае мяне, што так павінна быць, гэта жыццё. Частка нейчага сэрца – гэта не тое, што ратуе ад самоты. Я крычу, што ненавіджу ўвесь свет, дзе я магу быць толькі нейчай часткай, дзе я не магу прынесці найдаражэйшаму чалавеку зранку каву ў ложка, напісаць яму верш ці купіць лекаў ад прастуды. Я толькі магу прыняць нейчы боль і выперці слёзы, але таго занадта мала для шчасця...

Маю Бога, каб ён забраў мяне далей ад цябе і твайго сучаснага шчаслівага сямейнага жыцця з гурбой дзяцей і маёй адсутнасцю ў тваім ложку. Бог перапытваецца, ці я перакананая, што ты будзеш жыць без мяне. Я маўчу, ён выпірае мне твар, папраўляе крылы і піхае да ўваходу. Тулюся да твайго пляча, дакранаюся да тваіх валасоў. Ты выпіраеш мне слёзы са шчок. “Кахаеш мяне?”, – пытаю. Ты прамаўляеш “так” – ці то святару, ці то мне...

Павідла з яблык

Апавяданне

Ты спазніўся.

У садзе збіраюць астатнія яблыкі.

Адам, ужо запозна варыць яблычнае павідла...

Я знайшла адпаведы казан, драўляную лыжку, але ўжо позна, Адам.

Я ўжо прырасла да цябе, як скуркі пераспелых яблык прырастаюць да рук. Ты змываеш іх, змываеш, нібыта пазбаўляешся ад іх, а потым раптам неспадзявана знаходзіш іх на іншым баку далоні.

Занадта позна, Адам.

Я прырасла да цябе намёртва і вучу новыя словы з новай некірылічнай азбукі.

А яшчэ шукаю рэцэпты павідла з яблык і віна. Ты не ведаеш, Адам, з яблык робяць віно?

Мы ўсё роўна яго зробім. І позна ўвечары адшукаем адзін аднаго паміж свечкамі і зоркамі, пакаштуем віно і папросім Бога, каб надыходзячы дзень быў такім самым, як і дзень мінулы.

Ты яшчэ спрабуеш абарочвацца, Адам.

Не трэба.

Ужо запозна вырываць з сэрца пышы. Ведаеш, калі каханне ўпіваецца калючкамі – гэта канец... Для цябе таго, колішняга, якім цябе памятаюць твае сябры і людзкі. Не чапай іх, Адам! Параніш пальцы! Зразумела, я буду цалаваць кожную ранку, але не трэба...

Я... буду цалаваць і так твае рукі.

Адам, ці ты памятаеш, колькі цукру дабаўляюць у яблычнае павідла? Калі трэба збіраць пенку і хаваць яго ў слоікі?

Нейчыя пальцы кінулі жэрабя, абы ты пазбіраў разам усё тое, што ніяк не можаш сабраць, як пенку з варэння. А ці трэба, Адам, нешта пераадольваць? Ты не ведаеш, які кошт давядзецца плаціць... А як са мной? Ты пагодзіся?

Занадта позна, Адам, шукаць шляхі з лабірынтаў, плаціць шалёныя грошы за мапы і пытаць перапуганых прахожых, дзе выйсце з яблыневага сада. Запозна, Адам, бо зламаны ўсе гадзіннікі і спаленыя ўсе календары. Я цяпер цалкам твая, Адам.

Ці ты адчуваеш, як балюча, практычна ў горла ўражаюцца пацёркі колеру запечаных яблык?..

Учора

 $\mathfrak{D}c\mathfrak{D}$

Ты ўжо ёсць у сацыяльных сетках. Мы ўсе забыталіся ў тым павуцінні і сядзім, чакаючы Году. І калі я стамляюся адказваць па тваім мабільным людзям, якія яшчэ нічога не ведаюць пра тваё ўчора, пачынаю абвешвацца тымі тоненькімі павуцінкамі, знаходжу цябе сярод сяброў (у нас у кожнага іх ужо больш за паўтысячы, ці ты калісьці мог уявіць, што ведаеш столькі людзей?), пераглядаю твае фота, альбом за альбомам, пакідаю свае каментары пад кожным, спадзяюся, што ты пабачыш і адкаментуеш. Толькі не чапаю альбом з надпісам “мы”. Пасля пераглядаю старонкі тваіх сяброў, а дакладней твая песні, якія ты вешаў ім на сценкі. Малавядомыя песні малавядомых выканаўцаў. Бо ты верыў, што кожны мае права быць хаця б трохі знакамітым. Пераглядаю відэазапісы на тваёй сцяне. Твае сябры (а іх каля паўтысячы) пакідаюць надпісы, яны яшчэ не ведаюць, што ты ўжо ніколі іх не прачытаеш. Гляджу на тваёй старонцы час апошняга абнаўлення. Там стаіць дата, але я нічога не цяплю ў лічбах, таму магу ўявіць, што гэта было ўчора. Сяджу і дзіўлюся на пералік сваіх сяброў, веру, што вось-вось з’явіцца маячок пад тваім фота “on-line”. І я напішу табе на сцяне “больш ніколі не губляйся”.

Ты яшчэ жывы ў сетцы. Чаму ў рэальным жыцці не можна так імітаваць жыццё? Чаму я пастаянна вымушана там натыкацца на пустэчу: вось тут ты сядзеў, вось тут ты піў чай, вось тут ты ляжаў, калі стамляўся, вось тут ты смяяўся. Крэсла без цябе, ложка без цябе, кубак з гарачым чаем без тваіх рук. Ты ёсць. Гэта проста чай гарачы. А ты ёсць. Ты выйшаў на балкон паздэкавацца з маіх аксамітак у вазонах. Ты зараз вернешся. Сяджу на кухні, адлічваючы хвіліны. Трэба толькі дачакацца, пакуль астыне чай. Ты зойдзеш на кухню, возьмеш кубак, заціхнеш яго ў мікрахвалёўку, я пракаментую, што варта было дзеля гэтага яе набываць, ты забярэш чай да камп'ютара, а я памыю посуд і пакладу спаць сваіх божых каровак. Яны

ЛІТАРАТУРНАЯ КРЫПТЫКА

Ксенія ПАРАСЕВІЧ

Нарадзілася ў г. п. Бешанковічы. Выпускніца Ліцэя БДУ 2013 года. Пераможца Рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і літаратуры 2012 і 2013 гг.

Менавіта дзякуючы алімпіяднаму руху і ліцэйскім выкладчыкам я палюбіла беларускую культуру. Мы на-раўноўвалі творы Сартра і Быкава, натхняліся імпрэсіянізмам і шукалі ягоныя рысы ў абразках Бядулі, чыталі сучасную беларускую літаратуру, якая шмат для каго ў нашай краіне, на жаль, з'яўляецца сапраўднай terra incognita. Мы ўпэўніліся, што беларускі Космас не горшы за ўсю культурную прастору свету, нават лепшы, бо родны нам, бо пра нас, для нас і дзеля нас.

**Класіка рускай паэзіі па-беларуску:
перакладніцкая дзейнасць Рыгора Барадуліна**

Артыкул

Увогуле быць перакладчыкам вельмі складана. Ужо не кажучы пра пераклады паэзіі. Як слухна заўважыў У. Някляеў, «Паэзію цяжка перакладаць, таму што яна неперакладальная» [1, с. 7]. Бо важна захаваць не толькі сэнс верша, але і рытміку, і форму, не парушыць гарманічнага гучання тэксту. Акурат гукавая гармонія характэрная для ўсіх перакладаў Рыгора Барадуліна. Ва ўсіх ягоных тэкстах дакладна захаваныя «гукасэнс» і «духасэнс» (тое, за чым, акурат, трэба ісці ў перакладзе вершаў, на думку А. Разанава [2, с. 255]). У Барадуліна няма нават намёку на тое, што называецца «літаралізмам». Ягоныя тэксты, зрэшты, як і любыя мастацкія пераклады, — гэта перш за ўсё цуд перастварэння. «Што цікава, усе без выключэння паэты — і вечна натхнёныя сярэднеазіяцкія акыны, і лужыцкія будзіцелі, і шматлікія братнія баяны, і баснікі з-пад пяра перакладчыка лёгка ўставалі на крыло, шчодро апераныя часам падазрона не ўласцівымі ім ад нараджэння метафарами. Ніводнага паэта ён не пакінуў у бязвобразных рызманах, апрануў як мог», — піша М. Скобла пра характэрную рысу барадулінскіх перакладаў у анталогіі «Галасы з-за небакраю» [3, с. 343].

Аналагічная сітуацыя ў перакладах з рускай мовы. Вельмі добра атрымалася ў Барадуліна перакласці Восіпа Мандэльштама. Рытміка захаваная ідэальна, агульная семантыка таксама. Аднак месцамі можна заўважыць новыя вобразы, якіх не было ў арыгінале. Параўнаем у першым вершы «О небо, небо, ты мне будешь снітсься!» і «О неба, ты мне будзеш сніцца звонка!» З аднаго боку, варта пазбавіцца ад «звонка», але тым самым зруйнуецца ўвесь пераклад, таму дадатковая вобразнасць у дадзеным выпадку цалкам дапушчальная, паэтам зусім не жадаў стварыць падрадкоўнік. У другім вершы, акрамя новых вобразаў, паэт дазваляе і гукавыя эксперыменты: «Воздух пасмурный влажен и гулок. / Хорошо и нестрашно в лесу» у арыгінале, дзе няма ўвогуле ніякіх мастацкіх асаблівасцяў, і «У імжы гукам гулкі прытулак. / Лес прагнаў вечны страх за красу» ў перакладзе, дзе ў першым радку — відавочная алітэрацыя.

Пераклад верша Маякоўскага «Послушайте!» насычаны новымі вобразамі. Напрыклад, у арыгінале няма ўвогуле нечага, падобнага на «баіцца ўначэць без святла» (але, між іншым, даволі трапны выраз, на маю думку, нават лепшы за «боится, что опоздал»). Аднак гэта ніякім чынам не ўплывае на асноўную думку верша. Так, магчыма існуюць некаторыя адхіленні ў рытміцы, аднак нельга сказаць, што верш «не гучыць». Увогуле Маякоўскі з’яўляецца адным з паэтаў, якога перакладаць надзвычай складана, бо ягоныя творы — адзін вялікі эксперымент з формай, памерам, рытмам, рыфмай, таму проста немагчыма зрабіць настолькі дакладны пераклад, каб і колькасць складоў у кожным радку захаваць, і рыфму не парушыць, ды яшчэ і сэнс не згубіць. Зноў жа, літаралізм толькі б пашкодзіў тэксту.

Прааналізуем пераклад верша Пастарнака «Февраль. Достать чернил и плакать!». Наваствораны тэкст Барадуліна можна таксама лічыць у вялікай ступені вольным, нягледзячы на вядомасць арыгінала, які з’яўляецца, фактычна, візітнай карткай Б. Пастарнака і таму лёгка пазнаецца ў перастварэнні. З’явілася шмат новых вобразаў. Варта асобна разгледзець не зусім удалы варыянт перакладзенага радка «И чем случайней, тем вернее». У Барадуліна гэта гучыць так: «Як выпадкова, дык надзейна». На агульны сэнс верша гэта не ўплывае, аднак пры асобным аналізе перакладу без ведання арыгінальнага тэксту могуць узнікнуць недакладнасці ў трактоўцы асобных семантычных адценняў. Некаторыя з новых вобразаў «Пастарнака па-беларуску» даволі ўдалыя, нашмат ярчэйшыя нават за арыгінальныя (параўнаем «Пакуль слаты грымлівай плаўкасць» у перакладзе і радок у арыгінале «Пока грохочущая слякоты» ці «Гракі ў азяблых дрэў з плячэй / сарвуцца» і арыгінальнае «С деревьев тысячи грачей / сорвутся»). Можам заўважыць цікавыя моўныя формы (напрыклад, рускае слова «благовест» перакладзена Барадуліным як «провесць»), некаторыя вобразы арыгінала замяняюцца іншымі, што, на маю думку, не зусім добра, але дапушчальна (параўнаем радкі «И ветер криками изрыт» і «Падэёрты вецер на шматкі»).

У перакладзе «Рождественской звезды» Б. Пастарнака чарговы раз можам адзначыць, як добра адчувае вершаваны памер Барадулін. Ад рытму і рыфмы адхіленняў няма. А вось вялікая колькасць новых вобразаў пашкодзіла перакладу, бо, па-першае, у нейкай ступені згубілася семантыка, па-другое, тэкст успрымаецца як абсалютна нармалёвы беларускі, што не ёсць добрым, бо пераклад у першую чаргу павінен захоўваць сваю прыналежнасць да той іншаназначальнай літаратуры, у якой з’явіўся першапачаткова, па-трэцяе, месцамі Барадулін змяніў афарбоўку радкоў. Параўнаем «магілкі ў самоце», «зор халадзь», «стрывожаным новаю зоркай скупой», «І ў смутным настроі / Астролагаў трое», «адчай чарадзеяў», «Гырчалі сабакі пад зіркі жудзь», «Сабакі зубамі сталіліся ляскаць» у перакладзе і аналагічныя, больш нейтральныя радкі арыгіналу: «ограды, надгробья», «небо над кладбищем, полное звезд», «Встревоженной этою новой звездой», «И значило что-то, / И три звездочета», «все дела чародеев», «Ворчали овчарки при свете звезды», «Собаки брели, озираясь с опаской». Яшчэ адзін момант, які варта разгледзець асобна. У арыгінале мы чуем словы Марыі «Всем вместе нельзя. Подождите у входа». У перакладзе гэтыя словы трансфармуюцца такім чынам: «Не разам жа ўсе пачакаць ля ўваходу». Ужыты інфінітыў у дадзеным кантэксце успрымаецца, хутчэй як загад, а ўявіць Марыю, якая дае ўсім нейкія загады, не надта атрымліваецца. Таму можна сцярджаць, што перад намі яшчэ больш вольны пераклад, чымся нават пераклад Маякоўскага. Зрэшты, такі варыянт верша Пастарнака можа існаваць хаця б таму, што ў сваёй спробе перастварэння Рыгор Барадулін вынайшаў новыя формы слоў і ўзгадаў забытыя, што заўжды карысна для

мовы (напрыклад, такія формы, як «і зернетака проса», «над могіллем неба», «спускаліся пудка з гары», «ступалі маруды — аслы і вярблюды»).

Па словах Уладзіміра Някляева, Рыгор Барадулін — гэта паэт мовы. Што такое паэт мовы? Гэта паэт, для якога найбольш істотнае — сам матэрыял, а ўжо потым тое, што з яго будзеца: вобраз, метафара. У рускай паэзіі такім паэтам імкнуўся стаць Велімір Хлебнікаў. Аднак, калі ён прыкладаў вялікія намаганні ў справе мовабудовы, Барадуліну яны не спатрэбіліся. Для яго мовабудова — гэта спосаб існавання, да таго ж адзіны [1, с. 8]. Таму вершы Рыгора Барадуліна вылучаюцца сваім адметным гукапісам, аказіяналізмамі і нечаканымі вобразамі. Але з падобнымі эксперыментамі ў перакладах варта абыходзіцца досыць асцярожна, бо перакладны твор, нягледзячы на тое, што ён становіцца ў першую чаргу з’яваю і чыннікам той літаратуры, што набыла яго, павінен захоўваць прыналежнасць да літаратуры, з якой ён выйшаў, было б добра перадаць асноўную думку твора і стыль мыслення аўтара. Хаця трэба ўлічваць факт, што перакладаць паэзію, да таго ж напісаную на блізкай мове, — амаль непераадольная цяжкасць. Таму ў падобных выпадках значна лепш успрымаюцца акурат вольныя пераклады, перастварэнні. Як заўважыў І. А. Чарота, калі не дзеля грунтоўнага знаёмства з творчасцю канкрэтных замежных аўтараў і з літаратурамі ў цэлым, дык дзеля іх папулярызавання і ў мэтах узбагачэння свайго прыгожага пісьменства ўсё ж такія патрабуюцца творчыя захады і адпаведныя вынікі. Нездарма ж атрымала «крылы» парадаксальная фраза Самуіла Маршака: «Перакладаючы, глядзіце не толькі на паперу, але і ў акно» [4, 15].

Літаратура

Бородулин, Р. И. Перакуленае = Опрокинутое / На рус. и белорус. яз. — М.: Время, 2010. — 512 с. — (Поэтическая библиотека).

Разанаў, А. Паляванне ў райскай даліне: Версэты. Паэмы. Пункціры. Вершаказы. З Вяліміра Хлебнікава. Зномы / А. Разанаў; маст. С. В. Чарановіч. — Мінск: Мастацкая літаратура, 1995. — 287 с.

Галасы з-за небакраю: анталогія паэзіі свету ў беларускіх перакладах XX ст. / склад. М. Скобла; уступны артыкул Е. Лявонавай, навук. рэд. Л. Баршчэўскі. — Мінск: Лімарыус, 2008. — 896 с. [24] с.: іл.

Чарота, В. І. Тэорыя і практыка мастацкага перакладу: вучэбны дапаможнік па курсу «Тэорыя і практыка перакладу», а таксама па спецыялізацыі «Мастацкі пераклад» для студэнтаў філалагічнага факультэта спецыяльнасцяў: Г. 02.01.00 — «Беларуская мова і літаратура», Г. 02.03.00 — «Славянскія мовы і літаратуры», Г. 02.05.00 — «Сучасныя замежныя мовы і літаратуры» / І. А. Чарота. — Мінск : БДУ, 2011. — 122, [2] с.

ХРОНІКА

Республіканскі конкурс “Аўтограф” (сакавік – май 2014 г.)

Пададзена 15 прац; 6 – калектыўныя; 9 – індывідуальныя

Індывідуальныя працы

1. **Шкурат Александра Алексеевна**
Мистический рассказ “Город”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”.
2. **Кузьмичёва Анастасия Андреевна**
Рассказ “Боль”
Номинация “Мне есть что сказать миру”
3. **Кузьмичёва Анастасия Андреевна**
Поэзия “Шёпот души”
Номинация Индивидуальная “Мне есть что сказать миру”
4. **Казарская Лилия Андреевна**
Поэзия “У кожнага свая вайна”
Номинация “Мне есть что сказать миру”
5. **Значёнок Дарья Александровна**
Поэзия “Любить, надеяться и верить”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
6. **Остапчик Александр Викторович**
Поэзия “Дорога домой”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
7. **Усович Ольга Сергеевна**
Поэзия “Мне не нужно другого космоса”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
8. **Крюкова Валерия Игоревна**
Поэзия “Я перед выбором стою”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”
9. **Стракович Вероника Игоревна**
Поэзия “Обнимаю мир душой”
Номинация “Пульсирующее пространство – территория творчества”

Калектыўныя працы

1. Поэзия “Прагненне”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
2. Поэзия “Любая мая краіна”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
3. Поэзия “Правядзі мяне цераз шлях у зорах”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
4. Поэзия “Мой сённяшні рай”
Намінацыя “Пульсирующее пространство – территория творчества”
5. Поэзия “Калі ёсць, што сказаць – не маўчы!”
Намінацыя “Мне есть что сказать миру”
6. Поэзия “БГТУ – alma mater”
Намінацыя “Мой университет в событиях и лицах”

Вынікі конкурсу: Дыпламы другой ступені атрымалі **Казарская Лілія, Усовіч Вольга і Шкурат Аляксандра**; Дыплом трэцяй ступені атрымаў **Астапчык Аляксандр**.

Сумеснае прафарыентацыйнае выступленне ў горадзе Ашмяны

11 лютага 2012 г. літаратурны клуб прыняў удзел у сумесным прафарыентацыйным мерапрыемстве для школьнікаў Ашмянскага раёна, якое адбылося ў СШ №1 г. Ашмяны. Падчас канцэрта ансамбля “Акавіта” былі прачытаны вершы, уручаны дзве кнігі шостага выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “AVE” прадстаўнікам раённага аддзела адукацыі і школы.

Удзел у выставах

Прэзентацыя літаратурнага клуба “Ветліца” адбылася на XV рэспубліканскай выставе навукова-метадычнай літаратуры і педагогічнага вопыту “Я – грамадзянін Беларусі” (16 мая 2013 года, НВЦ “БелЭКСПО”), у якой прынялі ўдзел наступныя члены клуба:

Савіцкая Н.Я., кіраўнік клуба
Наскавец М.Т., загадчык кафедры транспарту лесу
Кірылава Юлія (IV ВСіП)
Кузьмічова Анастасія (I ВСіП-4)
Шкурат Аляксандра (I ВСіП-4)
Афанасенка Вольга (I ВСіП-4)
Астапчык Аляксандр (IV ТАР-3)
Мемех Анастасія (I ТАР)
Губанова Наталля (I ХТіТ)
Абражэй Артур (II ХТіТ-3)
Алалі Махмуд (Сірыя)

Чытае свае вершы
Анастасія Кузьмічова
(студэнтка I курса факультэта
“Выдавецкая справа і паліграфія”)

Збіраецца прэзентаваць ўласныя творы
Міхаіл Трафімавіч Наскавец, загадчык
кафедры транспарту лесу, аўтар слоў
гімна БДТУ, сталы член клуба “Ветліца”.

Прэзентуе свае творы Вольга Афанасенка
(студэнтка I курса факультэта
“Выдавецкая справа і паліграфія”)

Задаволена сваім выступленнем Анастасія Мемех
(студэнтка 1 курса факультэта
“Тэхналогія арганічных рэчываў”).

З патрыятычным вершам пра Сірыю выступіў
Алалі Махмуд – сірыйскі студэнт, які піша
прыгожыя вершы і цудоўна чытае на арабскай мове.

Выступаюць студэнты Артур Абражэй (студэнт 2 курса факультэта “Хімічная тэхналогія і тэхніка” і Аляксандр Астапчык (студэнт 4 курса факультэта “Тэхналогія арганічных рэчываў”).

Кіраўнік літаратурнага клуба “Ветліца” прэзентуе дзейнасць клуба на выставе ў БДТУ.

Рэпартаж з прэзентацыі літаратурна-мастацкага альманаха АВЕ-7

12 мая 2012 года (субота) у 15³⁰ (аўд.103-4) адбылася вечарына-прэзентацыя сёмага выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “АВЕ” (Адраджэнне. Вера. Еднасць).

На прэзентацыі прысутнічалі студэнты БДТУ, члены літаратурнага клуба – студэнты, былыя выпускнікі, супрацоўнікі, іх дзеці і ўнукі, а таксама запрошаныя госці. Усіх звыш 130 чалавек.

*Презентация седьмого выпуска
литературно-художественного альманаха "АИЕ"*

12 мая в стенах университета состоялась литературная встреча, посвященная выпуску очередного номера университетского альманаха. На этот раз праздновалось издание 7 номера.

Вступительную речь произнесла руководительница клуба — Надежда Евсеевна, представив новый выпуск альманаха. Кроме того, прозвучала краткая информация обо всей коллекции альманахов: в них вошли лучшие произведения, написанные в течение 15 лет многими сотнями студентов.

На встречу было приглашено множество гостей и авторов, чьи произведения вошли в последний номер альманаха. В числе почётных гостей были и поэт Беларуси Михась Башлаков, и его друг из Дагестана — Хизри Асадулаев. Также в числе присутствующих было приятно встретить студентов, уже окончивших университет, но продолжающих работу с литературным клубом.

Первое стихотворение, посвященное университету, на встрече прочитал декан факультета ТТЛП — М.П. Вырко . Он недавно издал сборник своих стихов под названием «О жизни и её смысле».

Потом выступали выпускники Оксана Дэц и Анатолий Косенчук.

Архитектор Г. М. Шарый порадовал нас своим присутствием и прочитал переводы стихотворений М. Цветаевой и А. Ахматовой на белорусский язык.

Адамович Ольга прочитала свои произведения на религиозную тему, Кириллова Юлия — стихотворения на тему любви, Вабишевич Ирена озвучила стихотворение, посвященное М. Богдановичу, ученица гимназии № 23 Шахаб Кассандра воспроизвела замечательно написанный ею перевод стихотворения Бунина.

Доцент кафедры белорусской филологии Кузьмич Ольга поделилась переживаниями о войне через строки своего произведения, под названием «Фотография на стене».

Анастасия Романчик познакомила нас со своей прозой, в частности, главой из романа под названием «Дитя грозы». Светлана Бондаренко, уже признанная поэтесса, печатающаяся в журнале «Малодосць», продолжила тему любви и переживаний. За ней своё произведение прочитала и выпускница Татьяна Меняйлова.

Далее выступили и почётные гости встречи. Первым прочитал свои произведения Хизри Абдулаев сначала на своём родном языке — каратинском. Прозвучали, кроме этого, и лирика на белорусском и русском языках.

В завершающем выступлении свои произведения прочитал известный белорусский поэт, давний друг клуба Михаил Башлаков, а заведующий кафедрой белорусской филологии Н.В. Трус подвёл итоги мероприятия.

Прозвучали поздравления, связанные с выпуском альманаха и искренние пожелания успехов в творчестве.

Литературная встреча происходила в торжественно-дружеской атмосфере, под влиянием общей радости произошедшего приятного события. Всем желающим была предоставлена возможность приобрести издание.

Информация подготовлена информационной группой литературного клуба «Ветлица» Белой Надеждой и Ригарович Викторией.

Удзел у вечарыне для замежных навучэнцаў
«Рождественские встречи»

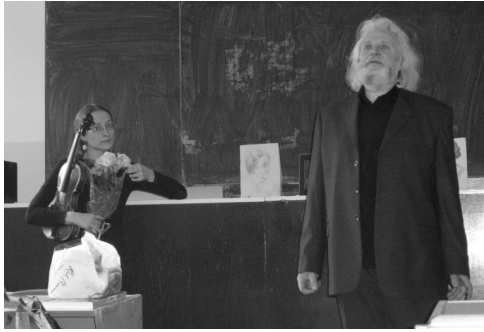
27 декабря 2013 г. состоялся **вечер «Рождественские встречи»**, организованный кафедрой белорусской филологии и деканатом по работе с иностранными учащимися. В БГТУ стало традицией проведение вечеров для иностранных студентов. Участниками вечера были иностранные студенты из Нигерии, Камеруна, Китая, Туркменистана, Турции, Ирана, Кипра, а также белорусские студенты. С поздравлениями выступили декан по работе с иностранными учащимися Е.И. Янукович, зав. кафедрой белорусской филологии Н.В. Трус, преподаватели Т.А. Козлякова, Р. В. Миксюк, Н. Е. Савицкая, Т. В. Жуковская. На встрече выступили представители литературного клуба “Ветлиця” Анастасия Кузьмичёва (2 ИДИП-4) и Дарья Бобрович (1 ЛГФ-2).

С Новым годом и Рождеством поздравляет заведующий
кафедрой белорусской филологии Трус Н.В.

Руководитель литературного клуба Савицкая Н.Е. представляет дуэт в составе Дарьи Бобровиц и Майкла Чизоба Лоренса (Никарагуа), исполнивших белорусскую народную песню “Купалинка”.

Виступають: архітектар, аматар паэзіі Сярэбранага веку,
творчасці Марыны Цвятаевай, даследчык і перакладчык Генадзь Шары
і скрыпачка Алена Шчакміна.

Здымак на памяць
з членамі літаратурнага клуба “Ветліца”.

Іншым разам паэзя прымушае глыбока задумацца.

Сустрэча з Фёдарам Баравым 28.10.2012 г.

У літературній гаспёўні клуба адбылася сустрэча з паэтам, прадпрымальнікам, аўтамабілістам, паэтам і мецэнатам Фёдарам Баравым. Цікавы чалавек, і вершы піша цікавыя. Арыгінальна пабудаваў сваё выступленне. Прымуся актыўна працаваць студэнцкую аўдыторыю. Студэнты задавалі пытанні, на якія паэт адказваў сваімі вершаванымі творамі, якія, у сваю чаргу, зноў падводзілі да пытанняў.

Першыя словы
задаюць тон усёй сустрэчы.

Жонка і муза паэта (на пярэднім плане)
і выкладчык кафедры беларускай
філалогіі Гусева Вольга Мікалаеўна.

У аўдыторыі не толькі беларускія, але і замежныя навучэнцы
з Лівана і Ірана, якім цікава паслухаць вершы
і дыялог паэта з аўдыторыяй.

Пераможцам конкурсу
на лепшыя пытанні
Фёдар Іванавіч ўручае
свае новыя зборнікі паэзіі.

У заключэнне кіраўнік клуба
і арганізатар сустрэчы Савіцкая Н.Я.
выказвае ўсім удзельнікам сустрэчы
шчырую падзяку.

Сустрэча з Радзімам Гарэцкім 19.12.2013 г.

19 снежня 2013 года ў БДТУ адбылася сустрэча з акадэмікам Радзімам Гаўрылавічам Гарэцкім, прэзентацыя яго новых кніг “Жыццёвы меланж” і “Лісты жыцця і каханьня”, арганізаваныя кафедрай беларускай філалогіі.

Мастацкім упрыгожаннем вечарыны стала выступленне барда Тацяны Беланагай, лаўрэата шэрагу прэстыжных міжнародных конкурсаў. У аўдыторыі панавалі святочны настрой. Спявачка правяла некалькі віктарын па пытаннях гісторыі беларускай літаратуры і культуры, пераможцы атрымалі перадкаляндныя падарункі.

14 сакавіка ў гасцёўні літаратурнага клуба “Ветліца” адбылася сустрэча з паэткай Аксанай Гаравенка. На сустрэчы прысутнічалі студэнты факультэта выдавецкай справы і паліграфіі, замежныя навучэнцы з Турцыі і Эквадора, студэнты ўніверсітэта культуры, члены літаратурнага клуба “Ветліца”, выкладчыкі кафедры беларускай філалогіі Гусева В.М. і Савіцкая Н.Я. – усяго 46 чалавек.

Узнёслае выступленне аўтара прыгожых вершаў знайшло водгук у сэрцах слухачоў, якіх уразіла тонкае і глыбіннае адчуванне навакольнага свету і штодзённых падзей, уменне сказаць незвычайна пра самае простае, сказаць вельмі багатай мовай, перадаць найтанчэйшыя нюансы з’явы або падзеі.

Наталля Губанова (П ХТіТ) цудоўна праспявала вясёлую беларускую народную песню “Згода”, а потым прагучалі вершы на турэцкай, кітайскай і іспанскай мовах, і песня на турэцкай мове (дуэт), якія выканалі замежныя навучэнцы.

У выніку адбылося ўзаемапранікненне высокай паэзіі і музыкі розных моў і культур – беларускай, рускай, турэцкай, кітайскай і іспанскай.

Сустрэча ўсім вельмі спадабалася. Літаратурны клуб і А. Гаравенка абмяняліся літаратурнымі выданнямі, а студэнты запісалі каардынаты аўтара для супрацоўніцтва і з надзеяй на будучыя сустрэчы.

Сустрэчу пачынала кіраўнік клуба Савіцкая Н.Я.

Верш на кітайскай мове прачытаў студэнт з Эквадора Рыкарда, які ведае 6 моў і пачаў вывучаць рускую мову.

Прэзентавала сваю творчасць паэт Аксана Гаравенка.

Беларускую народную песню “Згода” спела цудоўная выканаўца народных песень член клуба Наталля Губанава (2 ХТТ).

Свае вершы прачыталі члены клуба “Ветліца” Дар’я Бабровіч (1 ЛГФ) і Анастасія Кузьмічова (2 ВСІП).

Прыгожыя ружы ў падарунак госці
як прызнанне таленту і арыгінальнасці ва ўсім.

Круглы стол, прысвечаны Дню Маці

10.10.2013 г. у інтэрнаце №2 праведзены круглы стол “Мама – свет и солнце моей души”, які арганізавала і правяла выхавальніца інтэрната Марыя Арсеньеўна Гаркавая. У мерапрыемстве, акрамя студэнтаў леса-гаспадарчага факультэта, прынялі ўдзел вакальны ансамбль выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта “Акавіта” і літаратурны клуб “Ветліца”. Сцэнарый падрыхтавала Гаркавая М.А., выкарыстоўваючы матэрыялы літаратурна-мастацкіх альманахаў AVE (нумары 1–7) і творчасць сённяшніх студэнтаў. Прыгожыя кранальныя вершы і спевы “Акавіты” і студэнтаў расчулілі аўдыторыю, стварылі святочны настрой – і кожны ўспомніў сваю матулю і, спадзяёмся, што кожны павіншаваў яе 14 кастрычніка ў Дзень Маці.

Удзел у студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях
БДПУ 2014 года

У студэнцкіх навукова-практычных канферэнцыях БДТУ 2014 года “Жыві і помні”, “Вайна. Народ. Перамога”, “Мовы рысы непаўторныя”, “Язык. Істория. Культура”, “Русский язык – язык межнационального общения” прынялі ўдзел 15 членаў літаратурнага клукба “Ветліца”.

З докладами виступили:

1. **Абражэй Артур** (3 ХТТ-2). Адольф Янушкевич – значимое имя для белорусов, россиян, казахстанцев.
2. **Бабровіч Дар’я** (1 ЛГФ-2). “Ад дыму балелі вочы...” (Да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў).
3. **Бабровіч Дар’я** (1 ЛГФ-2). Талент і прароцтвы Тараса Шаўчэнка. (Да 200-годдзя з дня нараджэння).
4. **Вабішчэвіч Ірэна** (2 ХТТ-8). “Кухарка Літоўская” – абсалютны бестселер ХІХ стагоддзя ў Беларусі і Літве.
5. **Вако Жюниор** (1 ТОВ-1, Камерун). Исторический путь Республики Камерун.
6. **Губанава Наталля** (2 ХТТ-5). Рытуальнае печыва – “ жаўрукі і галёшы” – сімвал вестуноў вясны ў культуры беларусаў.
7. **Даніленка Максім** (2 ВСіП-4). Феномен Гары Потэра.
8. **Значонак Дар’я** (1 ВСіП-4). Рыгор Барадулін. Быў. Ёсць. Будзе.
9. **Зубарык Ганна, Трушко Алена** (2 ВСіП-5). Статут ВКЛ – унікальны помнік беларускай пісьменнасці і юрыдычнай думкі.
10. **Колб Крысціна** (1 ВСіП-5). Лепшыя кнігі 2013 года.
11. **Кузьмічова Анастасія** (2 ВСіП-4). Любоў з хрысціянскага пункту гледжання.
12. **Міхнюк Святлана, Рэпікава Лілія** (2 ВСіП-5). Што зашыфравана ў беларускім арнаменце?
13. **Ораз Джумабаев** (3 ХТТ-4, Туркменистан). Белорусско-туркменские связи в области лингвистики.

З песнями і вершами виступілі:

Губанава Наталля, Бабровіч Дар'я, Кузьмічова Анастасія.

Удзел у конкурсе навукова-даследчых і творчых работ
студэнтаў і магістрантаў па грамадскіх
і гуманітарных навуках “Мая Радзіма – Беларусь”
(БДПУ, 2013)

1. **Астапчык Аляксандр** (4 ТАР) “Дорога домой”. Паэзія.
2. **Бублік (Кім) Ганна** (5 ТАР) “Мидиан”. Паэзія.
3. **Кірылава Юлія** (3 ВСіП) “В круговороте фраз”. Паэзія.
4. **Кузьмічова Анастасія** (1 ВСіП) “Люби”. Паэзія.
5. **Мемех Анастасія** (1ТАР) “Беларусь мая светлая, чыстая”. Паэзія.
6. **Шкурат Аляксандра** (1 ВСіП) “Город, где встречаются счастливые люди”. Проза.

Дыплом атрымалі: **Астасчык Аляксандр** (Дыплом 1 ступені), **Кірылава Юлія** (Дыплом 2 ступені).

ПАСЯСЛОЎЕ

Шаноўныя чытачы!

Спадзяёмся, што Вы прачыталі ўсе творы, змешчаныя ў сёмым выпуску літаратурна-мастацкага альманаха “AVE”, што гэтыя творы пакінулі па сабе добрае ўражанне, прымусілі задумацца над многімі пытаннямі сённяшняга жыцця, закранулі глыбінныя светлыя струны душы, стварылі творчы настрой, падбавілі аптымізму і веры ў нашу моладзь, паказалі сувязь пакаленняў, пераемнасць традыцый, наладзілі полікультурны дыялог ды і ўвогуле “пазнаёмілі” з даўно знаёмымі калегамі па сумеснай працы, аднакурснікамі.

Зацікаўленым творчасцю членаў клуба просьба звяртацца да Савіцкай Надзеі Яўсееўны, старшага выкладчыка кафедры беларускай філалогіі (аўд. 431, корп. 4, тэл. 327-62-41).

Вашы творы, уражанні і прапановы можаце дасылаць на электронную пошту kafbel@mail.ru

Бягучую інфармацыю пра дзейнасць клуба можна прачытаць на старонцы літаратурнага клуба “Ветліца” на сайце БДТУ www.vetlica.belstu.by

Надзея Савіцкая – старшы выкладчык кафедры беларускай філалогіі. У БДТУ працуе з 1976 года. Філолаг па адукацыі, выкладчык беларускай і рускай мовы і літаратуры.

Ініцыятар стварэння гімна БДТУ; арганізатар і кіраўнік вакальнага ансамбля выкладчыкаў і супрацоўнікаў БДТУ “Акавіта”; стваральнік і кіраўнік літаратурнага клуба “Ветліца”; ініцыятар выдання літаратурна-мастацкага альманаха “AVE” (Адраджэнне. Бера. Еднасць.), яго складальнік і адказная за выпуск.

Выкладала беларускую і рускую мову і літаратуру на падрыхтоўчым факультэце, беларускую мову студэнтам I курса, спецкурс “Службовы этыкет і справаводства” студэнтам I–V курсаў, методыку выкладання рускай мовы як замежнай замежным студэнтам; выкладае рускую мову як замежную на падрыхтоўчым аддзяленні, магістрантам, на курсах розных узроўняў.

У 90-я гады была адным з ініцыятараў стварэння Універсітэта беларускай мовы, гісторыі і культуры для выкладчыкаў БДТУ, дзе выкладала беларускую мову, адказвала за арганізацыйныя пытанні вучэбнага працэсу і методыку выкладання.

Прафорг кафедры. Адказвала за развіццё самадзейных талентаў замежных навучэнцаў, была старшынёй культурна-масавай камісіі факультэта ВСіП.

Аўтар праектаў «Літаратурна-мастацкі альманах “AVE”», “I песню родную люблю я”, “Беларусь и Туркменистан. Грани сотрудничества”.

Кіраўнік студэнцкіх навуковых прац, якія атрымалі дыпломы I–III ступені: “Беларуская міфалогія”, “Беларуская духоўная паэзія”, “Беларуская літаратура Падляшша” і інш.

Навуковыя інтарэсы: беларуская мова, лексікалогія, тэрміналогія; методыка выкладання рускай мовы як замежнай; полікультурная камунікацыя; экалогія слова; духоўна-маральнае і эстэтычнае выхаванне.

Адраджэнне Вера Еднасць

ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІ АЛЬМАНАХ

Выпуск 8

Дызайн вокладкі *Я. А. Залатар*
Камп'ютарная вёрстка *С. С. Бяляўская*

Падпісана да друку 28.04.2015. Фармат 70×108¹/₁₆.
Папера афсетная. Гарнітура Школьная. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 20,46. Ул.-выд. арк. 21,12.
Тыраж 100 экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца,
вытворцы, распаўсюдніка друкаванай прадукцыі
№ 1/227 ад 20.03.2014.
ЛПІ № 02330/12 ад 30.12.2013.
Вул. Свядлова, 13а, 220006, г. Мінск.